

การจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม

โดย

นายธเนศ วรศรัณย์

กรรมการผู้จัดการ

บริษัท ไทยเจมส์มาร์ทดีเวลอปเมนท์ จำกัด

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

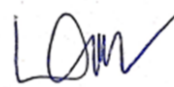
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 - 2563

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “การจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม” ลักษณะวิชาการเศรษฐกิจ ของ นายธนศ วรรณชัย เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 - 2563

พลโท

(พิสันห์ ปฐมเอม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย นายธนศ วรศรัณย์

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผู้ที่ควรมีส่วนร่วมกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของประเทศไทย รวมทั้ง เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่มีอยู่ในปัจจุบัน และนำเสนอแนวทางการพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับประเทศไทย ซึ่งสามารถสร้างการมีส่วนร่วม และยกระดับความสามารถในการแข่งขันทั้งระบบได้ โดยการสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเก็บข้อมูลด้านประสบการณ์ และแนวคิดส่วนบุคคลของผู้ที่ให้สัมภาษณ์ และค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ และนโยบาย ด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนวรรณกรรมทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมด มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ในเชิงพรรณนา โดยผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้ กลุ่มผู้มีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวประกอบด้วย 3 ระดับ คือ 1. ผู้มีส่วนร่วมที่อยู่ในห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) การท่องเที่ยวโดยตรง คือ กลุ่มผู้ประกอบการและบุคลากรที่ให้บริการกับนักท่องเที่ยวโดยตรง 2. กลุ่มผู้มีส่วนร่วมในฐานะผู้สนับสนุน Value Chain การท่องเที่ยว (Supporting) คือ กลุ่มผู้ประกอบการและบุคลากรด้านต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมในทางอ้อม ในฐานะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมที่สนับสนุนผู้ประกอบการใน Value Chain การท่องเที่ยว กลุ่มผู้ประกอบการและบุคลากรที่มีได้มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวแต่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในทางบวกหรือลบ ซึ่งผู้มีส่วนรวมด้านการท่องเที่ยวแต่ละระดับยังมีความเข้าใจถึงบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแบ่งปัน” ของตนในฐานะผู้มีส่วนร่วมที่ยังไม่เพียงพอ อันอาจนำไปสู่การดำเนินการที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวได้โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โครงสร้างการสร้างร่วมมือที่มีอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่ตอบสนองการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง เพราะมุ่งที่จะสร้างแนวทางการพัฒนาในระดับที่ใหญ่กว่าชุมชนในพื้นที่ เช่นคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ คณะกรรมการเขตพัฒนาการท่องเที่ยว คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนจังหวัด (ก.ร.อ.) เป็นต้น ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 เรื่อง คือ 1. มีการวางโครงสร้างเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวในทุกระดับ ทั้งในระดับนโยบาย ระดับพื้นที่ (คลัสเตอร์/จังหวัด) ระดับท้องถิ่นหรือชุมชน เพื่อเป็นกลไกที่ประสานงานและ

ถ่ายทอดข้อมูลระหว่างทุกภาค 2. มีการให้ ความรู้ การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สร้างกลไกในการติดต่อเชื่อมโยงเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้เข้มแข็ง มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน 3. สร้างจิตสำนึกรับผิดชอบในการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว ช่วยกันดูแลสอดส่อง รักษาความสะอาดปลอดภัย ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดูแลนักท่องเที่ยวให้ได้รับบริการจากใจในฐานะเจ้าบ้านที่ดี คำนึงถึงการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม (Fair) มี Community Shared Value ข้อเสนอแนะ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาควรเป็นหน่วยงานหลักในการสร้างการจัดการอย่างมีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่และสามารถดำเนินการได้เอง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1. โครงสร้าง จัดให้มีโครงสร้างที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องใน 2 ระดับ คือ คณะกรรมการท่องเที่ยวจังหวัด (กททจ.) สำหรับระดับจังหวัด และ คณะกรรมการท่องเที่ยวพื้นที่ (กททพ.) สำหรับระดับพื้นที่ 2. การให้ความรู้และสร้างเครือข่าย จัดให้มีการอบรม คู่มือ และสร้างเครือข่ายระหว่างคณะกรรมการตามโครงสร้าง เพื่อสร้างให้เกิดความเข้าใจในแนวทางการมีส่วนร่วม ทั้งใน ด้านนโยบายภาครัฐ การร่วมกันวางแผนการพัฒนา การจัดสรรผลประโยชน์ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3. งบประมาณ จัดสรรงบประมาณสำหรับการประชุมของคณะกรรมการตามโครงสร้าง โดยใช้งบประมาณที่ได้จากนักท่องเที่ยวผ่านกองทุนส่งเสริมการท่องเที่ยว มีการผลักดันให้การพิจารณางบประมาณด้านการท่องเที่ยวที่จะลงไปในทุกพื้นที่โดยมีเอกสารประกอบการพิจารณา 4. ควรมีการสร้าง Platform เชื่อมโยง เพื่อให้คณะกรรมการสามารถติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และศึกษาแนวทางการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จของพื้นที่อื่น ๆ

Abstract

Title The management of inclusive tourism

Field Economics

Name Mr.Thanate Vorasaran

Course NDC Class 62

This research's objectives are to study those persons who should take part in managing the inclusive tourism of Thailand; study the present approaches of managing the inclusive tourism as well as submit the development approaches of suitable inclusive tourism for Thailand, which can arouse the participation and raise the level of competitive capability for the whole system. The research method utilizes the interviews of relevant personnel involved in managing the tourism, from both public and private sectors, in order to collect data of personal experiences and ideas of those interviewees, and the search of information from both public and private agencies' texts involving the strategy and policies of tourism, as well as of academic literatures and relevant researches. All the collected data and information will be descriptive analyzed and synthesized. The research findings can be summarized as follows: The persons who participate in tourism consists of 3 levels; they are 1.those who are in the value chain of tourism directly, 2.those who are the supporter of chain, that is those entrepreneurs and various personnel who indirectly participate as the supporting activists in tourism value chain. And those entrepreneurs and personnel who are not involved with the tourism but get some positive or negative effects. Those participants in tourism in each level still do not have enough understanding of the role in inclusive tourism of joint thinking, joint doing and joint sharing, that can lead to unexpected impacts to the tourism. The structure of building present participation is not response to the purpose seriously, because it emphasizes developing approaches at the larger level than community in the area such as the national committee of tourism policy, the provincial administrative committee of integration, the joint public and private provincial committee. The vital factor of building the participation consists of 3 issues; 1. laying the structure of supporting inclusive tourism at all levels, including policy, area (cluster/province), local or community, in order to be the coordinative mechanism and conveying information between areas; 2 distributing

knowledge, development of cooperative networks, setting up mechanism to enhance the strong participation, developing the tourism suitably and effectively in order to reach sustainable growth; 3. creating awareness of responsible participation in tourism assisting in monitoring, keeping clean, safety, Thai traditions and culture, caring tourists for the services as good hosts, considering the sharing fair benefits, having community shared value. The recommendations from research are as follows: the Tourism and Sports Ministry should be the main agency in building and managing the inclusive tourism by utilizing existing resources and being self-operate through 4 issues: they are 1. the structure should be clear for creating the cooperation among the relevant persons in 2 levels, the provincial tourism committee for the province level and the area tourism committee for the area level; 2. the educating and building networks, providing training and study activities, and setting up networks between committees in the structure in order to create the understanding of participation in public policy, coordinate the development of planning, sharing benefits and sustainable tourism; 3. the budgets should be allocated for the conferences of committees in the structure by using budget from tourists through the tourism promoting fund, pushing the tourism budget downing into every area by having the supplement documents for consideration. 4. Platform should be created for connecting various committees being able to communicate, exchange views and study the operation approaches that are successful in other areas

คำนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย รายได้จากการท่องเที่ยวตลอด 10 ปีที่ผ่านมา มีรายได้เพิ่มขึ้นถึง 3 เท่าตัว จาก 1 ล้านล้านบาท กลายเป็น 3 ล้านล้านบาทในปี 2562 คิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 21.6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ แต่การเติบโตของรายได้ส่วนใหญ่จะกระจุกตัวเพียงไม่กี่จังหวัดเท่านั้น ถึงแม้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะสามารถสร้างรายได้จำนวนมากแต่ก็เป็นต้นเหตุของปัญหาอีกมากเช่นกัน เพราะการเติบโตที่ขาดการควบคุมทิศทางและการมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนและบริหารจัดการของทุกภาคส่วน ทำให้เกิดปัญหาทั้งเรื่องการกระจายรายได้ การลดลงของคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ การใช้สาธารณูปโภคและทรัพยากรอย่างไม่คุ้มค่า รวมถึงความแออัดในการเดินทางสาธารณะ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่แล้ว ยังส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจและความสะดวกปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องศึกษาการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม (Inclusive Tourism) เพื่อส่งเสริมความมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวจากทุกภาคส่วน ทำให้เกิดการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับประเทศไทย และสามารถสร้างการมีส่วนร่วมและยกระดับความสามารถในการแข่งขันทั้งระบบได้

เอกสารเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความร่วมมือสนับสนุนจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร คณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อคิดเห็น และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ทำให้สามารถทำเอกสารวิจัยได้เสร็จสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์และเป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

(นายธเนศ วรศรีณย์)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ.รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ค
คำนำ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
คำจำกัดความ	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	23
แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน	32
นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
กรอบแนวคิดของการวิจัย	52
สรุป	53
บทที่ 3 แนวทางการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม	54
สรุปความสัมพันธ์ของกรอบยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง	54
กับการจัดการการท่องเที่ยว	54
หน่วยงานสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม	57
สรุป	70

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาให้เกิดการจัดการท่องเที่ยว	
อย่างมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของประเทศไทย	72
สรุปประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์	72
แนวทางการพัฒนาให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม	
ที่เหมาะสมของประเทศไทย	79
ตัวอย่างการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่ดี	
ในประเทศไทยพหุวัฒนธรรมชนน้าอยู่	87
สรุป	94
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	95
สรุป	95
ข้อเสนอแนะ	110
บรรณานุกรม	112
ภาคผนวก	115
ประวัติย่อผู้วิจัย	135

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 - 1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติและรายได้ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ปี 2553 - 2562	1
1 - 2 แสดงสัดส่วนมูลค่าเพิ่มภาคการท่องเที่ยวต่อGDP	2
1 - 3 แสดงการจ้างงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	2
1 - 4 แผนภาพแสดงรายได้จากการท่องเที่ยว 8 เดือนแรก ปี 2562	3
1 - 5 ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย และสุขอนามัย เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว	4
1 - 6 การกระจุกตัวของรายได้จากการท่องเที่ยว	4
3 - 1 แสดงความสัมพันธ์ของกรอบยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการการท่องเที่ยว	55
3 - 2 โครงสร้างการจัดการท่องเที่ยวภาครัฐ	57
3 - 3 แสดงการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว	70
4 - 1 กลุ่มผู้มีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว 3 ระดับ	75
4 - 2 กลุ่มผู้มีส่วนร่วมที่อยู่ในห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) การท่องเที่ยวโดยตรง	75
4 - 3 แสดงกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในฐานะผู้สนับสนุน (Value Chain) ท่องเที่ยว	76
4 - 4 แสดงกลุ่มผู้มีส่วนร่วมที่อยู่นอก (Value Chain)	77
4 - 5 แสดงเป้าหมายการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว	78
4 - 6 โครงสร้างการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมระดับนโยบาย	85
4 - 7 โครงสร้างการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม ระดับนโยบาย และระดับพื้นที่	86

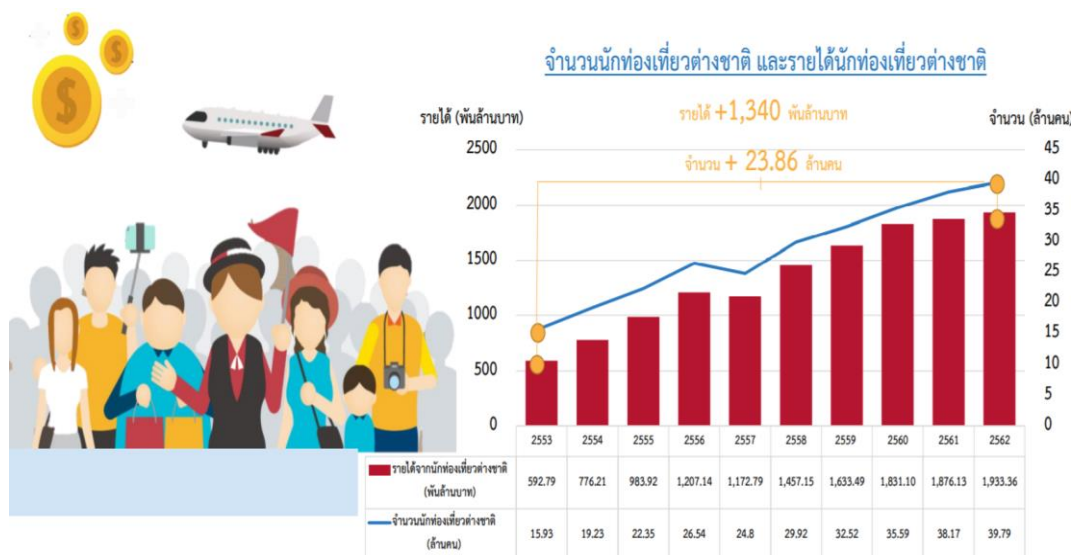
บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา การท่องเที่ยวของประเทศไทย เติบโตอย่างก้าวกระโดด จากรายได้ 1 ล้านล้านบาท ในปี 2553 เพิ่มขึ้น เพิ่มขึ้นเกือบ 3 ล้านล้านบาทในปี 2562 และนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นจาก 26 ล้านคน เป็น 40 ล้านคน

แผนภาพที่ 1 - 1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติและรายได้นักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2553 - 2562

ที่มา : กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวต่อ GDP ขยายตัว จากร้อยละ 13.81 ในปี 2556 เป็นร้อยละ 18.39 ในปี 2561

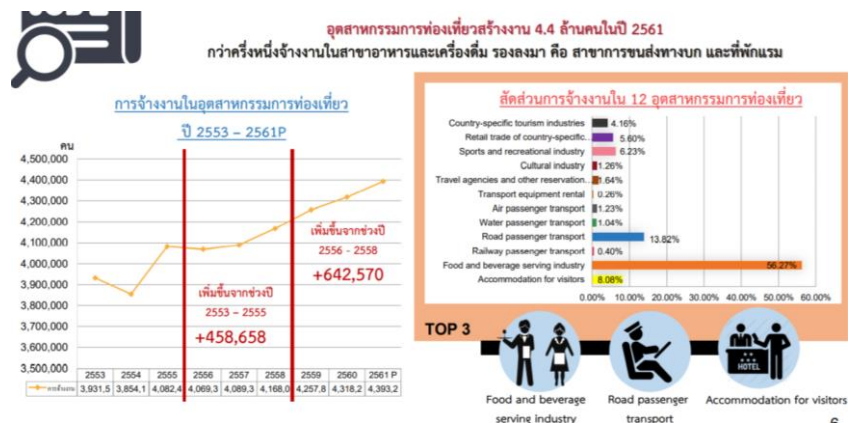
แผนภาพที่ 1-2 แสดงสัดส่วนมูลค่าเพิ่มภาคการท่องเที่ยวต่อ GDP

ที่มา : กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา, สป.กก., 2562

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสร้างงาน 4.4 ล้านคนในปี 2561 กว่าครึ่งหนึ่งจ้างงานในสาขาอาหารและเครื่องดื่ม รองลงมา คือ สาขาการขนส่ง และพักรแรม

แผนภาพที่ 1 - 3 แสดงการจ้างงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ที่มา : กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

แต่สิ่งที่ทุกคนมองข้ามไปคือ รายได้จากการท่องเที่ยวของไทยทั้งจากชาวไทยและชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่กระจุกอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งค่าเฉลี่ยรายได้จากการท่องเที่ยวต่อหัวของคนที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร จะเป็นรายได้ที่มหาศาล ซึ่งในความเป็นจริงมิได้เป็นเช่นนั้น รายได้จากการท่องเที่ยวยังคงกระจุกตัวอยู่กับบุคคลเพียงบางกลุ่ม และผลจากการขาดการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมเริ่มส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ รวมถึงความพึงพอใจและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว รวมไปถึงปัญหาด้านขยะ และมลภาวะ การใช้ทรัพยากรอย่างไม่คุ้มค่า การเป็นเจ้าบ้านที่ดี รวมถึงผลกระทบทางสังคม

สรุปผลที่ได้จากการท่องเที่ยวนอกจากสร้างรายได้อย่างมหาศาลให้กลับประเทศแล้ว ยังก่อให้เกิดปัญหาจำนวนมากที่ถูกกละเลย และไม่ได้รับความสนใจที่จะแก้ไขปรับปรุง รวมถึงการแก้ไขที่ไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง ได้แก่

1. รายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศไทยกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่หลักเพียง 7 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี ภูเก็ต กระบี่ สุราษฎร์ธานี เชียงใหม่ และสงขลา

แผนภาพที่ 1 - 4 แผนภาพแสดงรายได้จากการท่องเที่ยว 8 เดือนแรก ปี 2562

ที่มา : กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬากระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562

2. ในพื้นที่ที่ขาดการจัดการที่เหมาะสม การท่องเที่ยวอาจสร้างปัญหาให้กับคนในท้องถิ่น ทั้งเรื่องขยะ สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ และนำไปสู่ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น

แผนภาพที่ 1 - 5 ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย และสุขอนามัย เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว

ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย และสุขอนามัย เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว

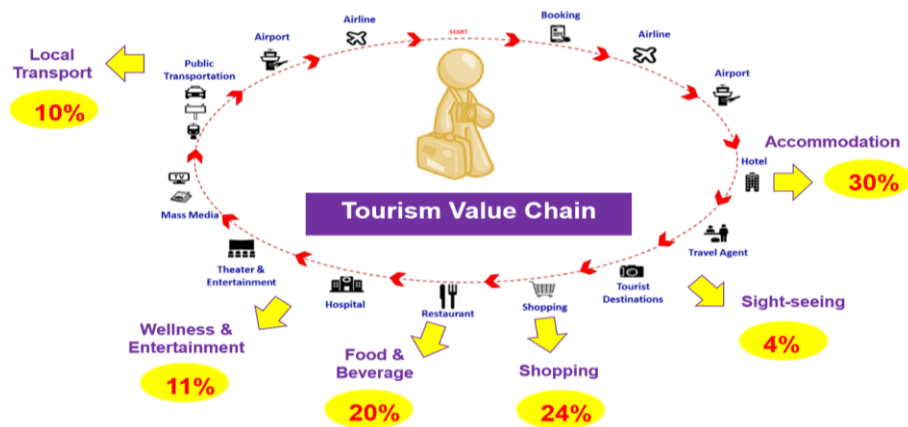

ที่มา : Travel & Tourism Competitiveness Report 2019, World Economic Forum

ที่มา : Travel&Competitiveness Report 2019. World.EconomicForum

3. ถึงแม้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จะประกอบไปด้วยผู้ประกอบการ SME จำนวนมาก แต่รายได้ส่วนใหญ่ยังคงกระจุกตัวอยู่ในผู้ประกอบการรายใหญ่ และกระจายไปถึงผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดย่อมน้อยกว่าที่ควรจะเป็นการกระจุกตัวของรายได้จากการท่องเที่ยว

แผนภาพที่ 1 - 6 การกระจุกตัวของรายได้จากการท่องเที่ยว

ที่มา : สภาพัฒน์ประเทศไทย ด้านเศรษฐกิจ

4. ในพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยวหนาแน่น มักจะเกิดความไม่พอใจของคนในพื้นที่ สะท้อนให้เห็นถึงการขาดกลไกที่จะทำให้เกิดการร่วมคิดร่วมทำ การประสานความร่วมมือ และแบ่งปันรายได้ให้เหมาะสม รวมถึงการส่งต่อรายได้ไปยังชุมชน และบุคคลที่ต้องอาศัยในพื้นที่นั้น

จากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจ ที่จะทำงานวิจัยเรื่อง “การจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม (Inclusive Tourism) “เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับประเทศไทย และสามารถสร้างการมีส่วนร่วม และยกระดับความสามารถในการแข่งขันทั้งระบบ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาผู้ที่ควรมีส่วนร่วมกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่มีอยู่ในปัจจุบัน
3. นำเสนอแนวทางการพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับประเทศไทย ซึ่งสามารถสร้างการมีส่วนร่วม และยกระดับความสามารถในการแข่งขันทั้งระบบได้

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตไว้ ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตทางด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ด้านการจัดการท่องเที่ยวของประเทศไทยทั้งระบบ รวมทั้งแนวทางการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐและเอกชน โดยศึกษาจากเอกสารด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ของภาครัฐและเอกชน รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตรง และทางอ้อม

2. ขอบเขตด้านประชากร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นบุคลากรที่มีความสำคัญ และเกี่ยวข้องในทางด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย

3. ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะดำเนินการระหว่างเดือน ธ.ค. 2562 ถึง พ.ค. 2563

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
2. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 ลักษณะคือ
 - 2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ทั้งภาครับและเอกชน เพื่อเก็บข้อมูลด้านประสบการณ์ และแนวคิดส่วนบุคคลของผู้ที่ให้สัมภาษณ์ จำนวนทั้งสิ้น 10 คน
 - 2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยใช้การค้นคว้า และการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ และนโยบาย ด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนวรรณกรรมทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. นำข้อมูลที่รวบรวมได้จาก ข้อ 2 มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ในเชิงพรรณนาเพื่อให้ได้ข้อสรุปในการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม และนำไปใช้ในภาคปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงยุทธศาสตร์ และนโยบายด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง หรือส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม
2. ทำให้ทราบถึงแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่มีอยู่ในปัจจุบัน
3. ได้รูปแบบในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของประเทศไทย

คำจำกัดความ

การท่องเที่ยว	หมายถึง	การเดินทางใด ๆ ก็ตามที่เป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล 3 ประการ ดังนี้ ประการที่ 1 การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปที่อื่นเป็นการชั่วคราว แต่ไม่ใช่ไปตั้งหลักแหล่งเป็นการถาวร ประการที่ 2 การเดินทางนั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจ หรือความพึงพอใจของผู้เดินทางเอง ไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ ไม่ใช่เพื่อทำสงคราม

ประการที่ 3 เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่ไม่ใช่ ประกอบอาชีพ หรือหารายได้ แต่เดินทางมาเพื่อพักผ่อน หย่อนใจ เพื่อเยี่ยมเยียนญาติมิตร เพื่อความเบิกบาน บันเทิงเจริญสุข เพื่อเล่นกีฬาต่าง ๆ เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้

การมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว

หมายถึง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแบ่งปัน ทั้งผู้ที่ เกี่ยวข้องทางตรง และทางอ้อม ของการท่องเที่ยว รวมถึงคนที่ ไม่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแต่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม (Inclusive Tourism) ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
3. แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน
4. นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดของการวิจัย
7. สรุป

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

1. ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว (Tourism) ตามความเข้าใจโดยทั่วไป หมายถึง การเดินทางของบุคคลหนึ่งจากอีกที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อพักผ่อน หรือติดต่อทางธุรกิจ โคนมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป (ฉลองศรี พิมลสมพงษ์, 2550) การท่องเที่ยวถือว่าการพักผ่อนอีกรูปแบบหนึ่งที่มีการนำกิจกรรมนันทนาการเข้าไปเกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เดินทาง เกิดการผ่อนคลายและมีความสุขระหว่างการเดินทางไปทำกิจกรรมจากที่หนึ่ง ซึ่งหมายถึงที่อยู่อาศัย ไปยังที่หนึ่ง ที่ถือเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม เช่น การเดินทางไปชมสถานที่ท่องเที่ยว ไปเยี่ยมเพื่อน เยี่ยมญาติ หรือไปพักผ่อนหย่อนใจหรือใช้เวลาว่างเพื่อทำกิจกรรมทางการศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ หรือการเดินทางซึ่งมีการพัฒนามาจากรูปแบบการเดินทางเพื่อการดำรงชีพ การแสวงหาอาณานิคม การเดินทางเพื่อการพักผ่อน ดังนั้นกิจการด้านการท่องเที่ยวจึงมีการขยายตัวเป็นธุรกิจและเติบโตเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

จากการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีวิวัฒนาการมาจากการเดินทางของมนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์ของการเดินทางที่แตกต่างกัน มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคมความเป็นอยู่ที่ส่งเสริมให้คนได้มีการเดินทางที่สะดวกสบายและรวดเร็วขึ้น ทำให้การเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น และมีการให้ความหมายทางการท่องเที่ยวตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้เป็นสากล 3 ประการ คือ

1. เป็นการเดินทางจากแหล่งที่คนอาศัยอยู่ปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจไม่ได้มีการบังคับ
3. เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตาม ที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการประกอบอาชีพหรือ

หารายได้

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเงื่อนไขของการท่องเที่ยวไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. การเดินทางจากแห่งอาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. การเดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อประกอบอาชีพ หรือ

หารายได้ ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของการท่องเที่ยว

ในปี พ.ศ. 2506 (ค.ศ. 1963) องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้นที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี และได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “การท่องเที่ยว” ไว้ว่า “การเดินทางเพื่อความบันเทิงรื่นเริงใจ เยี่ยมญาติหรือการไปร่วมประชุมแต่มีค่าใช้จ่ายเพื่อประกอบอาชีพเป็นหลักฐานหรือไปพำนักอยู่เป็นการถาวร”

ซึ่งองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization หรือ WTO) มีการกล่าวถึงการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางใด ๆ ก็ตามที่เป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล 3 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว แต่ไม่ค่าใช้จ่ายตั้งหลักแหล่งเป็นการถาวร

ประการที่ 2 การเดินทางนั้นเป็นไปได้ด้วยความสมัครใจ หรือความพึงพอใจของผู้เดินทางเองไม่จำเป็นต้องถูกบังคับ ไม่ใช่เพื่อทำสงคราม

ประการที่ 3 เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่ไม่ใช่ประกอบอาชีพหรือ หารายได้แต่เดินทางมาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเยี่ยมเยือนญาติมิตร เพื่อความเบิกบานบันเทิงรื่นรมย์ เพื่อเล่นกีฬาต่าง ๆ เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ และเพื่อติดต่อธุรกิจ

สำหรับความหมายของการท่องเที่ยว มีนักวิชาการและองค์การที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึงความหมายและคำนิยามไว้หลากหลาย ซึ่งก็มีความหมายในลักษณะคล้ายคลึงกันดังนี้

การท่องเที่ยว หมายถึง การออกเดินทางเพื่อการทำกิจกรรม หรือผ่อนคลายความเครียดแสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ โดยมีเงื่อนไขว่า การเดินทางนั้นเป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว ผู้เดินทางจะต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544 : 15)

พอนด์ (Pond, 1993, p. 35) ได้สรุปว่า “การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการและการอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดความสุขในการเดินทาง”

มิลล์ (Mill, 1990 : 359) ได้สรุปว่า “การท่องเที่ยว หมายถึง การจัดกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวกับการสร้างความประทับใจ การบริการ และการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว”

สติเวน (Stevens, 1985 : 3) ได้สรุปว่า “การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปสู่สถานที่หนึ่งโดยวิธีการและวัตถุประสงค์ในการเดินทางที่แตกต่างกันหรือบางครั้งเมื่อเดินทางแล้วไม่กลับมาสถานที่เดิม”

นิคม จารุมณี (2544 : 2) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ 3 ประการคือ
 ประการที่ 1 เป็นเดินทางจากแหล่งอาศัยไปยังอีกสถานที่หนึ่งเพื่อการชั่วคราว
 ประการที่ 2 เป็นการเดินทางด้วยการอาสาและไม่มีการบังคับ
 ประการที่ 3 เป็นการเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ในการพักผ่อน มิใช่เพื่อหารายได้

เช่นเดียวกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 5-6) กล่าวไว้ว่า หมายถึง การเดินทางที่มีเงื่อนไข 3 ประการคือ

ประการที่ 1 เป็นการเดินทางจากแหล่งอาศัยปกติไปยังแหล่งที่อยู่อื่นโดยไม่มี การบังคับหรือการรับจ้าง

ประการที่ 2 มีจุดมุ่งหมายในการเดินทางไปสู่พำนักเป็นการชั่วคราว แล้วต้องเดินทางกลับมายังแหล่งที่อยู่เดิม

ประการที่ 3 มีความมุ่งหมายในการเดินทางเพื่อความมุ่งหมายใดก็ได้ ที่มิใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2550) ได้กล่าวถึงความหมายของการท่องเที่ยว (Tourism) ว่าหมายถึง การเดินทางเพื่อความเพลิดเพลิน และพักผ่อนหย่อนใจ เป็นการเดินทางที่มีเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว

ประการที่ 2 เดินทางด้วยความสมัครใจ

ประการที่ 3 เดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ใดก็ได้ แต่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

กนกวรรณ คุณศรีแก้ว (2549 : 12-13) กล่าวว่า “เป็นการท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่เดินทาง บริการที่ใช้ในการเดินทาง และจุดหมายปลายทาง กล่าวอีกว่า การท่องเที่ยวนี้คือการเดินทางจากอีกที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ด้วยวัตถุประสงค์ทางการท่องเที่ยว การพักผ่อน หรือติดต่อธุรกิจ โดยมีการพักผ่อนค้างแรม หรือไปกลับภายในวันดังกล่าว”

ชาติรี แก้วมา (2549 : 11) กล่าวว่า “การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ในระยะใกล้หรือไกลโดยไม่มีรายได้เกิดขึ้นระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในครั้งนั้น ๆ และไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือไปพำนักอยู่ประจำ แต่เดินทางเพื่อวัตถุประสงค์หลาย ๆ อย่าง เช่น เพื่อการพักผ่อน เพื่อหาความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อประชุมสัมมนา หรือติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมเยือนญาติมิตร

ศรัญญา เลิศมนไพโรจน์ (2550 : 20) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า หมายถึง “กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของการเดินทางของบุคคล จากที่อยู่อาศัยถาวร ไปยังที่อยู่อาศัยชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ที่ไม่ใช่หารายได้ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวอาจก่อให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ร่วมเดินทาง (นักท่องเที่ยวหรือแขกผู้มาเยือน)”

2. ความสำคัญของการท่องเที่ยว

ปรีชา แดงโรจน์ (2544 : 30-31) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว ไว้เป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. ด้านการพัฒนา (Development) โดยเมื่อเกิดการเดินทางเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาความเจริญไปยังภูมิภาคนั้น ๆ อาทิ ระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม โรงแรม กภัตตาคารและร้านค้า

2. ด้านเศรษฐกิจ (Economics) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ในรูปเงินตราประเทศเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับการผลิตด้านอื่น ๆ โดยรายได้จากการท่องเที่ยวจะมีผลทวีคูณในการสร้างรายได้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น และจะทำให้ผลผลิตส่วนรวมของประเทศมีค่าทวีกว่า 2 เท่าตัวและการท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นให้เกิดผลผลิตหมุนเวียนภายในประเทศและยังมีการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

นอกจากนี้ยังเป็นการลดอัตราการว่างงานทำให้ประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งมีผลต่อประเทศในเรื่องการเพิ่มขึ้นของรายได้รวมถึงรายได้ของรัฐบาลที่เพิ่มขึ้นในรูปของภาษีอากรประเภทต่าง ๆ

3. ด้านสังคม (Social) การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในการมนุษยสัมพันธ์ของมนุษย์ในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และสร้างความเป็นมิตรไมตรีและความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าของบ้านและแขกผู้มาเยือน โดยการท่องเที่ยวมีบทบาทในการพัฒนาสร้างความสำเร็จในสังคมให้กับท้องถิ่นนั้น ประชาชนก็มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามลำดับ อีกทั้งการท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือยังก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและจิตสำนึกในการอนุรักษ์อีกด้วย นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังช่วยขจัดปัญหาความเปลี่ยนแปลงของชุมชนเมืองกับชุมชนชนบทและที่สำคัญยังเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ให้เป็นที่รู้จักแก่ประชาชนทั่วไปหรือผู้ที่ไม่เคยเห็นมาก่อน

ความเห็นของ นิคม จารุมณี (2536 : 5-11) ได้สรุปบทบาท และความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อการเมือง สังคม และเศรษฐกิจดังนี้

1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ต่อประเทศ นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2525 เป็นต้นมา การท่องเที่ยวได้เข้ามาเป็นอันดับ 1 ของประเทศเปรียบเทียบกับรายได้จากการผลิตและส่งออกสินค้า
2. รายได้ที่มาจากแหล่งท่องเที่ยวมีส่วนในการสร้างความสมดุลในระบบเศรษฐกิจและสร้างเสถียรภาพให้สมดุลแก่การชำระเงิน
3. รายได้ที่มาจากการท่องเที่ยวเป็นรายได้ที่กระจายไปสู่ประชาชนในท้องถิ่น เกิดการจ้างงานสร้างอาชีพที่มั่นคง เช่น การผลิตสินค้าท้องถิ่นออกมาจำหน่ายให้อยู่ในรูปแบบของสินค้า O-TOP หรือในแหล่งท่องเที่ยวอาจจะมีธุรกิจนำเที่ยวในชุมชน
4. การท่องเที่ยวมีบทบาทในการสร้างงาน สร้างอาชีพและชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นแก่คนในชุมชน เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่จะต้องใช้คนเป็นผู้ให้บริการ โดยเฉพาะธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง เช่น โรงแรม ภัตตาคาร บริษัทนำเที่ยว และธุรกิจสายการบินส่วนธุรกิจ ทางอ้อมนั้นอาจจะเป็นการประกอบอาชีพเสริม เช่น การหัตถกรรมสินค้า O-TOP เป็นต้น
5. การท่องเที่ยวมีบทบาทในการกระตุ้นการผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคทั้งยังเป็นการนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการที่จะท่องเที่ยวจึงทำให้เกิดการใช้จ่ายเงิน เพื่อตอบสนองความต้องการของตัวเอง ทั้งการจ่ายค่าที่พัก ค่าเดินทาง หรือแม้แต่บริการอื่น ๆ ซึ่งเงินที่นักท่องเที่ยวได้จ่ายไปนั้น

ไม่ได้ตกอยู่เฉพาะกับค่าที่ปัก แต่จะมีการกระจายรายได้ออกสู่เกษตรกรรายย่อยต่าง ๆ เมื่อสินค้าพื้นเมืองที่ผลิตออกมาขายเป็นของที่ระลึก และมีราคา แม้จะเป็นรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ แต่เมื่อรวมกันเป็นปริมาณมาก ๆ ก็จะเป็นรายได้ที่มีมูลค่ามากซึ่งส่งผลกระทบต่อกระตุ่นการผลิตที่เรียกว่า Multiplier Effect ทางการท่องเที่ยวซึ่งมีค่าสูงมากเมื่อเทียบกับการผลิตในอุตสาหกรรมอื่น ๆ

6. การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัดในการจำหน่าย เมื่อเทียบกับสินค้าในอุตสาหกรรมอื่น ๆ เนื่องจากสถิติที่ผ่านมาจำนวนนักท่องเที่ยวของโลกได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วจึงทำให้เกิดการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ ของโลกอีกทั้งวิวัฒนาการของระบบการขนส่งที่แพร่หลายจึงทำให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางถูกลง การเดินทางท่องเที่ยวจึงไม่ได้จำกัดเฉพาะผู้มีรายได้สูงเท่านั้น ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงถือว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับความพึงพอใจของแต่ละบุคคล องค์การสหประชาชาติได้ประกาศว่า “การเดินทางท่องเที่ยวเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งที่รัฐพึงสนับสนุน”

7. การท่องเที่ยวไม่มีขีดจำกัดในเรื่องการผลิต เพราะการท่องเที่ยวไม่ต้องพึ่งดินฟ้าอากาศเหมือนกับอาชีพเกษตรกรรม สำหรับผลผลิตของการท่องเที่ยวที่เสนอขายให้กับนักท่องเที่ยว คือ ความสวยงามของธรรมชาติ หาดทราย ชายทะเล ป่าไม้ ภูเขา น้ำตก สภาพอากาศ และความสวยงามจากมนุษย์สร้างขึ้น เช่น พระราชวัง วัดวาอาราม โบราณสถาน อาคารบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น ตลาดน้ำ ประเพณีต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความยั่งยืนในตัวเองไม่เปลี่ยนแปลงตามสภาพฝนฟ้าอากาศ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงได้รับการสนับสนุนและกระตุ้นจากองค์การท่องเที่ยวอย่างจริงจังที่จะให้ประเทศที่กำลังพัฒนาและหันมาใช้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เป็นประโยชน์มากขึ้น

8. การท่องเที่ยวเป็นตัวช่วยในการสนับสนุนฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดที่ทำให้นักท่องเที่ยวอยากจะมาเยือน เพราะวิถีชีวิตของคนไทยนั้นมีความเป็นมาตั้งแต่อดีตสืบเนื่องมาเป็นเวลานานหลายร้อยปี เป็นมรดกตกทอดจนถึงปัจจุบัน จึงทำให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ขึ้นมา และควรค่าแก่การเผยแพร่ให้คนที่ไม่เคยพบเห็นได้รู้จัก

9. การท่องเที่ยวสามารถสร้างสรรค์ความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ได้ เมื่อเกิดการเดินทางที่จะท่องเที่ยว ก็จะต้องมีปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ที่คอยอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ภัตตาคาร จึงเป็นการสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่น

10. การท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่จะช่วยสร้างความปลอดภัยให้แก่พื้นที่นั้น เนื่องจากสถานที่ใดถูกให้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมาแล้ว ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปท่องเที่ยว

จะต้องมั่นใจว่าสถานที่นั้นที่ตนจะเดินทางไปเยือนต้องปลอดภัย ฉะนั้นสถานที่ท่องเที่ยวใดมีนักท่องเที่ยวเข้าไปเยือนแสดงว่าสถานที่นั้นย่อมมีความปลอดภัย

3. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เป็นอุตสาหกรรมที่นำรายได้ให้แก่ประเทศ สำหรับความหมายของคำว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตามพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไว้ว่า หมายถึง อุตสาหกรรมที่จัดให้มีหรือให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร โดยมีค่าตอบแทนและหมายรวมถึง

1. ธุรกิจนำเที่ยว
2. ธุรกิจโรงแรมนักท่องเที่ยว
3. ธุรกิจภัตตาคาร สถานบริการ และสถานที่ตากอากาศสำหรับนักท่องเที่ยว
4. ธุรกิจการขายของที่ระลึกหรือสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยว
5. ธุรกิจการกีฬาสำหรับนักท่องเที่ยว
6. การดำเนินงานนิทรรศการงานแสดงงานออกร้าน โฆษณาเผยแพร่ หรือการดำเนินงานอื่นใดโดยมีความมุ่งหมายเพื่อชักนำหรือส่งเสริมให้มีการเดินทางท่องเที่ยว

ชุดิมา รุ่งประพันธ์ (2549 : 11) ได้ให้ความหมายของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวว่า หมายถึง “อุตสาหกรรมที่มีการดำเนินงานในธุรกิจขนาดใหญ่ ประกอบด้วยธุรกิจหลากหลายประเภท เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ทั้งอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทางตรงและทางอ้อม ซึ่งต้องใช้การบริหารธุรกิจที่ต้องมีการให้จัดการวางแผนขององค์กร การดำเนินการ การประเมินผล และการพัฒนา ซึ่งใช้งบประมาณจำนวนมาก”

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 46-48) กล่าวว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการผลิตได้ยาก เนื่องจากมีปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่ไม่สามารถคาดการณ์และเปลี่ยนแปลงได้เสมอทั้งยังได้กล่าวถึงลักษณะของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. เป็นอุตสาหกรรมที่จับต้องไม่ได้
2. ไม่สามารถจัดส่งให้แก่ผู้ซื้อถึงที่ได้
3. ไม่มีขีดจำกัดในการผลิตและจัดจำหน่าย
4. ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของการผลิตได้ยาก

5. มีลักษณะสูญเสีย
6. เป็นอุตสาหกรรมที่มีอุปสงค์ไม่แน่นอน
7. เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมาก

จากความหมายของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่กล่าวมาในข้างต้น นั้นอาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการบริการ ที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับงานบริหารหลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกัน

4. องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยมีความสัมพันธ์โยงใยระหว่างนักท่องเที่ยว การบริการในการเดินทางท่องเที่ยว และจุดหมายปลายทาง องค์ประกอบของการท่องเที่ยวมี 3 ด้าน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resource) บริการท่องเที่ยว (Tourism Service) และตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market) ซึ่งแต่ละองค์ประกอบหลักจะมีองค์ประกอบย่อยที่มีความสัมพันธ์กันดังนี้ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540)

4.1 แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) แหล่งท่องเที่ยวนับว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญเป็นองค์ประกอบด้านอุปทานการท่องเที่ยว (Supply) ซึ่ง ปีเตอร์ (Peter, 1969 อ้างใน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540 ก) ได้จัดหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท ดังนี้คือ

4.1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Culture Attractions) เป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงออกถึงประเพณีต่าง ๆ (Traditional Attractions)

4.1.2 แหล่งท่องเที่ยวตามสภาพธรรมชาติ (Scenic Attraction) ซึ่งแสดงถึงความงดงามในรูปแบบต่าง ๆ ของภูมิประเทศ

4.1.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ให้ความบันเทิง (Entertainment Attractions)

4.1.4 แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว (Specific Attractions)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540 ก) ได้จำแนกแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณคดีและแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิงนั้น จัดเป็นส่วนหนึ่งในสถานบริการนักท่องเที่ยว เช่นเดียวกับ วิมล โรจนพันธุ์, ประชิด สกฤษณ์พัฒน์ และอุดม เขยกิจวงศ์ (2548 : 73) ซึ่งได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทคือ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attractions) และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Manufactured Attractions)

4.2 บริการท่องเที่ยว (Tourism Service) บริการที่รองรับการท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบด้านอุปทาน (Supply) ประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่ตอบสนองความต้องการให้ความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวได้ เช่น การบริการที่สำคัญ ได้แก่ การคมนาคม สถานที่พักแรม อาหารและเครื่องดื่ม แหล่งจำหน่ายสินค้า การบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ แหล่งบันเทิง และกิจกรรมและบริการอื่น ๆ ทั้งนี้รวมถึงโครงสร้างและสาธารณูปโภคพื้นฐานอื่น ๆ ด้วย

4.3 การตลาดท่องเที่ยว (Tourism Marketing) เป็นการแสดงออกของอุปสงค์ (Tourism Demand) ซึ่งมีความต้องการที่จะเดินทางท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อพักผ่อนหรือเพื่อประกอบธุรกิจต่าง ๆ อีกทั้งการท่องเที่ยวมักจะเน้นที่ตัวนักท่องเที่ยวเอง หรือรวมถึงการส่งเสริมการขายและพัฒนาการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

จากองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ซึ่งมีความสัมพันธ์กันและกัน และความสัมพันธ์ระหว่างระบบจะเกิดขึ้นได้ เมื่อนักท่องเที่ยวได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง โดยปกติแล้วทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจะใช้ไม่มีวันหมด เพราะการใช้ทรัพยากรจากการเที่ยวนั้นจะต้องใช้ความรู้สึกในการสัมผัส โดยไม่มีการเคลื่อนย้ายทรัพยากรเหล่านั้น อย่างไรก็ตาม การใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวหลายคนอาจจะไม่ได้คำนึงถึงผลเสียหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรเหล่านั้น ดังนั้น จึงเกิดรวมกลุ่มของชาวบ้านในชุมชนที่จะร่วมมือกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้ชื่นชม

นอกจากนั้นสภาพที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้สรุปองค์ประกอบ การท่องเที่ยวไว้อย่างน้อย 6 ประเภท ดังนี้

1. ผู้มาเยือน (Visitor) หมายความรวมถึง “นักท่องเที่ยว” (Tourist) ที่เดินทางเข้ามาพักค้างคืนและ “นักท่องเที่ยว” (Excursionist) ที่เดินทางเข้ามาแต่ไม่ได้พักค้างคืน
2. แหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์และศาสนา ลักษณะสถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน ตลอดจนกิจกรรมและประเพณีต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งเป็นตัวดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวทั้งสิ้น
3. โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการด้านการท่องเที่ยว เพื่อนักท่องเที่ยวได้สามารถใช้ในการติดต่อสื่อสารกัน สะดวก รวดเร็วและปลอดภัย ประหยัดเวลาและตอบสนองความต้องการได้

4. องค์กรภาครัฐซึ่งมีนโยบายสนับสนุน และส่งเสริมการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันก็ดูแลรักษาระมัดระวังไม่ให้การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อหรือทำความเสียหายให้แก่สิ่งแวดล้อม สังคมวัฒนธรรม ประเพณี และคุณภาพชีวิตของชุมชน

5. องค์กรภาคเอกชน ที่ดำเนินธุรกิจหลากหลายเพื่อให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ให้เกิดความพึงพอใจ ประทับใจ และสนใจเดินทางกลับมาท่องเที่ยวอีก

6. ประชาชนในท้องถิ่นหรือในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และมีส่วนสร้างความประทับใจหรือไม่ประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

จากองค์ประกอบข้างต้นทางการท่องเที่ยวแล้ว ยังมีองค์ประกอบภายนอกอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยในการกระตุ้นให้เกิดการสนับสนุนการส่งเสริมทางการท่องเที่ยว จากที่กล่าวข้างต้นได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการทางการท่องเที่ยวให้ประสบผลสำเร็จได้ โดยมีการบริหารจัดการที่ดีเป็นระบบ เพื่อให้เป็นกลไกในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวมายังสถานที่ดังกล่าวได้

5. รูปแบบของการท่องเที่ยวมีหลากหลายลักษณะแตกต่างกันออกไปสรุปได้ดังนี้

5.1 รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural based tourism) กนก ศรีขวัญ (2554) ได้แก่

5.1.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวไปในแหล่งธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นการปลูกจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

5.1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (marine ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล อย่างมีความรับผิดชอบ และเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นการปลูกจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

5.1.3 การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (geo-tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีลักษณะเป็นหินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อชมความงาม

และศึกษาภูมิทัศน์ต่าง ๆ บนพื้นผิวโลกที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นหิน ดิน แร่ต่าง ๆ และฟอสซิล เพื่อให้เกิดความรู้และได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ บนพื้นฐานของจิตสำนึกในการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อการรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

5.1.4 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (agro tourism) เป็นการท่องเที่ยวในพื้นที่เกษตรกรรม ไร่ สวน ฟาร์มปศุสัตว์ สวนสมุนไพร เพื่อชมความงาม และเกิดการเรียนรู้ และประสบการณ์ โดยมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่นั้น ๆ

5.1.5 การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (astrological tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมและศึกษาปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ และเรียนรู้ระบบสุริยะจักรวาล เช่น สุริยุปราคา จันทรุปราคา ฝนดาวตก และการดูดาวจักราศี ให้เกิดความรู้ ความประทับใจ ความทรงจำ และประสบการณ์ โดยจะต้องมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวร่วมกันอย่างยั่งยืน

5.2 รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (cultural based tourism) บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้แก่

5.2.1 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (historical tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชมความงาม ให้เกิดความเพลิดเพลินใจ และเพื่อเรียนรู้ให้เกิดเป็นประสบการณ์ โดยนักท่องเที่ยวจะต้องมีจิตสำนึกและรับผิดชอบต่อรักษามรดกทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมโดยประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ จะมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวด้วย

5.2.2 การท่องเที่ยวชมงานวัฒนธรรมและประเพณี (cultural and traditional tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมและร่วมงานประเพณีต่าง ๆ ที่ชาวบ้านท้องถิ่นนั้น ๆ จัดขึ้น ให้เกิดความเพลิดเพลิน ความทรงจำ และประสบการณ์ที่ดี รวมทั้งเพื่อเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นพิธีกรรม และความเชื่อต่าง ๆ ด้วยการมีจิตสำนึกที่ดีและมีความรับผิดชอบต่อรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่า โดยชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ จะมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

5.2.3 การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (rural tourism / village tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านตามชนบท เรียนรู้การสร้างสรรค์ผลงานซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น เพื่อให้เกิดความรู้ ประสบการณ์ ความเข้าใจ

ในวัฒนธรรมท้องถิ่น และเกิดความเพลิดเพลิน โดยมีชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

5.3 รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (special interest tourism) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2539) ได้แก่

5.3.1 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (health tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายและใจ ในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรม ให้เกิดความเพลิดเพลิน และสุนทรียภาพ ซึ่งอาจจัดอยู่ในรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและความงาม (health beauty and spa) โดยนักท่องเที่ยวจะต้องมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น และประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ จะมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวด้วย

5.3.2 การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (edu-meditation tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการทัศนศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปรัชญาทางศาสนา สัจธรรมแห่งชีวิต ด้วยการฝึกสมาธิ โดยจะได้รับประสบการณ์และความรู้ที่แปลกใหม่ และทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น ต้องมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น และประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ให้การมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ จะมีนักท่องเที่ยวบางกลุ่มที่มุ่งเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ไม่ว่าจะเป็นการทำอาหารไทย การนวดแผนไทย เป็นต้น

5.3.3 การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (ethnic tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่าต่าง ๆ เพื่อประสบการณ์และความรู้ใหม่ ๆ ด้วยการมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

5.3.4 การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (sports tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการเล่นกีฬาให้ได้รับความเพลิดเพลิน ความสนุกสนาน ความตื่นเต้นเร้าใจ ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อทั้งร่างกายและจิตใจไม่ว่าจะเป็นการดำน้ำ ตกปลา กอล์ฟ สนุกเกอร์ สกีน้ำ กระดานโต้คลื่น เป็นต้น โดยจะต้องมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

5.3.5 การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (adventure travel) เป็นการเที่ยวที่สนุกตื่นเต้น เร้าใจ ผจญภัยไปในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในแบบพิเศษ ซึ่งจะสร้างความทรงจำ ความประทับใจ และได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ จากการท่องเที่ยว (ฉันทิช วรรณถนอม, 2552)

5.3.6 การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และฟาร์มสเตย์ (home & farm stay) เป็นการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ชอบใช้ชีวิตร่วมกับผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ แบบใกล้ชิด เพื่อที่จะเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรม รวมทั้ง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งชาวบ้านจะมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้ยั่งยืน

5.3.7 การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (long stay) เป็นการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ต้องการใช้ชีวิตในบ้านปลาย หรือผู้ที่ต้องการท่องเที่ยวในต่างประเทศเป็นเวลานานอย่างน้อย 1 เดือน (นิคม จารุมณี, 2544)

5.3.8 การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (incentive travel) เป็นการท่องเที่ยวที่ถูกจัดขึ้นเพื่อเป็นการสมนาคุณแก่ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำยอดขายได้ตามเป้าหมาย โดยกลุ่มผู้แทนบริษัทต่าง ๆ จะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พัก และค่าอาหารระหว่างการเดินทางในระยะเวลา 2 - 7 วัน ซึ่งเป็นการนำเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ หรืออาจมีการผสมผสานการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น ๆ

5.3.9 การท่องเที่ยวเพื่อประชุม (MICE ย่อมาจาก M = meeting, I - incentive, C = conference, E = exhibition) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อบริการให้กับผู้ที่เข้าร่วมประชุมที่มีการจัดรายการนำเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งมีทั้งแบบเที่ยววันเดียว และแบบเที่ยวพักค้างแรม 2-4 วัน โดยมีการคิดราคาแบบเหมารวมค่าอาหารและบริการ โดยการนำเที่ยวจะมีก่อนประชุม (pre tour) หรือ หลังประชุม (post-tour) (สมบัติ กาญจนกิจ, 2544)

5.3.10 การท่องเที่ยวแบบผสมผสาน เป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ผู้จัดรายการนำเที่ยว ได้คัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวมาอย่างดีแล้ว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างจากการเดินทางท่องเที่ยวในระยะเวลาหลายวัน

นอกจากนี้ ยังมีการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอีกมากมาย ซึ่งแตกขยายออกมาจากแนวคิดของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันนี้ ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเพื่อต้องการอนุรักษ์ธรรมชาติ ที่เรียกว่า Green tourism หรือการท่องเที่ยวเพื่อร่วมเป็นอาสาสมัครในการทำกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ที่เรียกว่า Volunteer tourism เป็นต้น แต่ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบไหนก็ตาม นักท่องเที่ยวที่ดีจะต้องมีจิตสำนึกในการช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรวมทั้ง ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของสถานที่นั้น ๆ ด้วย เพราะจะทำให้เรามีสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคง สวยงามเช่นนี้ตลอดไป

การพัฒนาแบบ หมายถึง กระบวนการสร้างหรือพัฒนาแบบ (ดิเรก วรรณเศียร, 2545 พูลสุข หิงคานนท์, 2540, รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์, 2548) มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ การสร้างรูปแบบขึ้นมาใหม่ การปรับปรุงหรือพัฒนาแบบเดิมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งการสร้างและพัฒนาแบบนั้นมีขั้นตอนที่สำคัญ คือการตรวจสอบ หรือทดสอบรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้นมาด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งทำได้หลายวิธี ได้แก่ การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ (Qualitative) และเชิงปริมาณ (Quantitative) การตรวจสอบรูปแบบ จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะซึ่งวิธีนี้อาจใช้ผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้ตรวจสอบการตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงปริมาณนั้นจะใช้เทคนิคทางสถิติวิจัย ซึ่งการตรวจสอบแบบดังกล่าวมานั้นควรตรวจสอบคุณลักษณะ 2 ประการ (อุทุมพร จามรمان, 2541) คือ 1) การตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์ ความเกี่ยวข้อง และเหตุผลระหว่างตัวแปร 2) การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย หรือตัวแปรต่าง ๆ นั้นสามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ข้ามกลุ่มตัวอย่าง ระยะเวลา หรือสถานที่ได้ และสามารถอ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างเชื่อมโยงไปหากกลุ่มประชากรได้ด้วย

วิลเลอร์ (Willer, 1967) กล่าวว่าในการพัฒนาแบบนั้นอาจมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปแล้วอาจแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนหลัก คือ การสร้าง (Construction) รูปแบบและการหาความตรง (Validity) ของแบบจำลอง

อุทัย บุญประเสริฐ (2546) ทำการวิจัยเรื่องแบบจำลองแบบสมบูรณสำหรับ การวางแผนของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย : กรณีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเสนอทางเลือกที่เป็นไปได้ในการปรับปรุงการวางแผน และระบบการบริหาร ทรัพยากรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพ การวางแผนและระบบการบริหารทรัพยากรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) ระบุปัญหาและความ ต้องการจำเป็นใน การวางแผน และระบบการบริหารทรัพยากร 3) นำเสนอแบบจำลองที่เป็น ทางเลือก (Alternative model) 4) การทดสอบความเป็นไปได้ และการยอมรับของคณะผู้บริหาร และ 5) ทบทวนแบบจำลอง ให้ข้อเสนอแนะจากการวิจัยผลการวิจัย พบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความจำเป็นต้องปรับปรุงการวางแผนอย่างเป็นระบบในทุกระดับขององค์การ ปัญหาสำคัญ คือ การขาดบุคลากรรับผิดชอบเรื่องการวางแผน ขาดการสื่อสารและเผยแพร่ความรู้เรื่อง การวางแผน ขาดความสอดคล้องระหว่างการวางแผนการจัดสรรทรัพยากรและการประเมินผล

สมาน อัสวภูมิ (2537) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบการบริหารการประถมศึกษา ระดับจังหวัด ขั้นตอนการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการและข้อมูล

พื้นฐานประกอบการสร้างรูปแบบ 2) สร้างรูปแบบขั้นต้น 3) ประมวลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบ 4) ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์

พลสุข หิงคานนท์ (2540) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาเอกสารเพื่อกำหนดกรอบวิจัย 2) การศึกษาสภาพปัญหาการจัดองค์การ 3) การสร้างรูปแบบการจัดองค์การวิทยาลัย ในขั้นต้น 4) การทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบขั้นต้น โดยการสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ 5) ปรับปรุงและพัฒนารูปแบบให้สมบูรณ์

รุ่งภา จิตรโรจนรักษ์ (2548) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาเอกสารเพื่อกำหนดกรอบวิจัย 2) การศึกษาสภาพปัญหาการจัดองค์การ 3) การสร้างรูปแบบการจัดองค์การวิทยาลัยในขั้นต้น 4) การทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบขั้นต้น โดยการสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ 5) ปรับปรุงและพัฒนารูปแบบให้สมบูรณ์ การบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย ได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ 3 ขั้นตอน คือ 1) พัฒนารูปแบบเป็นการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการ ข้อมูลพื้นฐาน องค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการรวมถึงการสร้างรูปแบบเบื้องต้น 2) ตรวจสอบ ทดสอบ รูปแบบ ได้แก่ ความเหมาะสม ความตรง และการยอมรับ เป็นการประมวลความคิดเห็นจากการ ตรวจสอบและเปรียบเทียบรูปแบบกับองค์ประกอบและภารกิจ หรือทดสอบ 3) ทบทวน ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาให้สมบูรณ์

บุญชม ศรีสะอาด (2549) ได้สรุปการสร้างหรือการพัฒนารูปแบบว่า ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน โดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบที่มีผู้พัฒนาไว้จากผลการศึกษาหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนด องค์ประกอบ ตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปร เหล่านั้นมาลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ ซึ่งในการพัฒนารูปแบบนั้นจะต้องใช้ หลักเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญประกอบกันขึ้นเป็น โครงสร้างของรูปแบบ

สรุปการพัฒนารูปแบบไม่มีข้อกำหนดตายตัว แต่อาจกล่าวได้ว่าโดยทั่วไปการพัฒนา รูปแบบจะเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสร้างหรือที่ต้องการจะพัฒนาแบบจำลองให้เห็นชัดเจน จากนั้นจึงกำหนดหลักการและองค์ประกอบของแบบจำลองที่จะพัฒนา

แล้วสร้างแบบจำลอง ขึ้น และนำแบบจำลองนั้นไปตรวจสอบหาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ หรือนำไปทดลองใช้ต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นคำที่นักวิชาการหลายท่านอ้างถึงกลุ่มเป้าหมาย และชุมชน ในกิจกรรมนั้น ๆ ไพร์ตัน เตชะรินทร์ (2506) กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนอาจจะตีกรอบ ได้แตกต่างกัน แต่เดิมรัฐมองในแง่ของการเน้นการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำงาน และร่วมบำรุงรักษา มากกว่าร่วมสมทบด้านวัตถุ และการเงิน ซึ่งอาจมีความจำเป็นอยู่ก็ตาม โดยภาพรวมแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา” นั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้

1. การร่วมมือในการศึกษาปัญหา สาเหตุของปัญหาและความต้องการของชุมชน
2. ร่วมมือในการคิดวางแผนการพัฒนาการท้องถิ่นในชุมชน
3. ร่วมกำหนดทิศทาง แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ให้ได้ประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม
5. ร่วมมือในการพัฒนาทรัพยากรที่มีขีดจำกัดเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2531 : 241) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “เป็นกระบวนการในการดำเนินระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและแก้ปัญหาทางการท้องถิ่นของชุมชน นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการวางแผนพัฒนาดังกล่าว สามารถนำไปลงมือปฏิบัติตามแผนการนั้น ๆ ได้”

วันรักษ์ มิ่งมณีนาอิน (2538 : 11-15) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอน ของโครงการหรืองานพัฒนา โดยเฉพาะในส่วนของอำนาจในการตัดสินใจและหน้าที่ ความรับผิดชอบการมีส่วนร่วมจะเป็นเครื่องมือที่ประกันว่า สิ่งที่มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการมากที่สุด โดยระบุถึงกระบวนการพัฒนาชนบทไว้ 5 ขั้นตอนคือ

1. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และศึกษาชุมชน เพื่อนำไปสู่การค้นหาปัญหาและความ ต้องการที่แท้จริงของชุมชน ตลอดจนการจัดลำดับของปัญหา และการคัดเลือกปัญหาที่แก้ไขตามลำดับก่อนหรือหลัง
2. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

3. การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีและวางแผนในการแก้ปัญหา
4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินตามแผน เช่น การส่งแรงงานและทรัพยากรต่าง ๆ
5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2546 : 42) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “การให้ ประชาชนคิดริเริ่มในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน การพิจารณาการตัดสินใจ การร่วมในการปฏิบัติและ รับผิดชอบเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อันมีผลกระทบต่อตัวของประชาชน การมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่ทำให้ ประชาชนเกิดความมั่นใจ เชื่อมั่นในการพัฒนาชุมชน ทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ”

องค์การอนามัยโลกมีการนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ว่ารูปแบบที่แท้จริง หรือ สมบูรณ์นั้นมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน ประชาชนจะต้องวิเคราะห์สิ่งที่เป็นปัญหา จัดลำดับสิ่งสำคัญ ตั้งเป้าหมาย การใช้ทรัพยากร กำหนดรูปแบบการติดตามและประเมินผล และการตัดสินใจ
2. การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดสรรงบประมาณ
3. การใช้ประโยชน์ คนในชุมชนต้องสามารถนำเอากิจกรรมใหม่ๆ มาทำให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งพาตนเอง และการควบคุมทางสังคม
4. การได้รับประโยชน์ ประชาชนจะต้องมีการบ่งผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน ไม่มี การลำเอียงกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

จิเมศศักดิ์ ปิ่นทอง (2527) ได้แยกแยะขั้นตอนที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชาวชนบท
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติตาม
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527 : 21) ได้กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมเป็นการสมทบแรงงาน วัสดุเงิน ร่วมคิด วางแผน แต่ในปัจจุบันการมีส่วนร่วมจะเน้นทั้ง การคิด วางแผน ร่วมทำ และ ร่วมบำรุงรักษามากกว่า”

สากล สถิตวิทยานันท์ (2542 : 38) ได้ให้แนวคิดสำคัญ การมีส่วนร่วม 3 ประการ ที่ได้เสนอไว้ ดังนี้

1. ความสนใจและความห่วงใยกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความหวงกังวล ส่วนบุคคลที่บังเอิญต้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม
2. ความเดือดร้อนและความไม่พอใจร่วมกัน ที่มีอยู่ต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้น ผลักดันให้พุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผนและลงมือกระทำร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนให้ไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มกระทำการที่ตอบสนองความเห็นชอบ ของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น ๆ

นำชัย ทุนผล (2542 : 117) การมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) นั้นได้สรุปความหมายว่า “เป็นกระบวนการที่สมาชิกของชุมชนมีการกระทำออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม เพื่อเป็นอำนาจในการต่อรองทางการเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อใช้ในการปรับปรุงสถานภาพของชุมชน หรือเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการระบุปัญหาที่พบ และร่วมมือกันให้กิจกรรมนั้นลุล่วง เพื่อประโยชน์ของชุมชน โดยไม่ต้องคอยพึ่งพาความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือเอกชน”

2. แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการระบุปัญหา และสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดเพราะถ้าประชาชนไม่มีบทบาทในการระบุปัญหา และความต้องการแล้ว โครงการทุกอย่างก็จะไม่มีประโยชน์เพราะโครงการที่ออกมาไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ อีกทั้งประชาชนไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมดังกล่าว ก็จะทำให้ไม่บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพื่อให้ประชาชนได้มีบทบาทในการระบุปัญหา และขั้นตอนต่อไปคือ การร่วมกันวางแผนโครงการดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของตัวเอง แต่อย่างไรก็ตามนักพัฒนาหรือผู้มีความรู้ในแผนควรจะเข้าไปช่วยในการวางแผนเพื่อให้แผนนั้นมีประสิทธิภาพ แต่ไม่ใช่ นักพัฒนาเหล่านั้นที่วางแผนเองทั้งหมด เพราะจะทำให้เกิดผลกระทบตามมาคือ ประชาชนไม่สามารถแก้ไขหรือตัดสินใจในการแก้ไขแก้ปัญหาได้
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน เมื่อประชาชนมีความรู้สึกรู้สึกว่ามีความเป็นเจ้าของในกิจกรรมนั้น ๆ ผลที่ตามมาคือ ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่วางไว้ นักพัฒนาควรจะกระตุ้นประชาชนให้มีส่วนร่วมในการลงทุนในรูปแบบของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่

ตามกำลังความสามารถของประชาชน จะทำให้การดำเนินงานเหล่านั้นเป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนมีการทำงานร่วมกัน

4. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลนั้นจะทำให้ประชาชนได้มีการประเมินตนเองว่า ผลงานที่ทำไปนั้น ได้รับผลดีหรือผลประโยชน์มากน้อยเพียงใด และอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้รับจากการดำเนินงานนั้นเป็นอย่างไร การที่ประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินนั้นจะทำให้เห็นว่ากิจกรรมที่พวกเขาทำนั้นมีผลดีหรือไม่ดีอย่างไร

สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มันจะประสบปัญหาในการมีส่วนร่วม การวางแผนของประชาชน เนื่องจากตัวประชาชนเองขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน อย่งไรก็ดีแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ให้ความสำคัญถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผนกิจกรรมของประชาชน เพื่อให้เกิดความรู้สึกรับเป็นเจ้าของในกิจกรรมต่าง ๆ จะนำมาซึ่งความสำเร็จในการร่วมมือ

อกิน ระพีพัฒน์ (2527) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนว่าอย่างน้อยต้องมีลักษณะ 2 อย่าง คือ

1. เหตุผลของการมีส่วนร่วม แยกเป็น
 - 1.1 เข้าร่วมเพราะความเกรงใจ
 - 1.2 เข้าร่วมเพราะการถูกบังคับ
 - 1.3 เข้าร่วมเพราะมีสิ่งดึงดูดใจ
 - 1.4 เข้าร่วมเพราะเข้าใจวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมดี
 - 1.5 เข้าร่วมเพราะมีประโยชน์ต่อชุมชนและตัวเอง
2. ขั้นตอนเข้าร่วมของคนในชุมชน ดังนี้
 - 2.1 การเกิดปัญหา สาเหตุและการแก้ไขปัญหา
 - 2.2 การเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา
 - 2.3 การปฏิบัติหน้าที่ในกิจกรรมการพัฒนาแก้ไขปัญหา
 - 2.4 การประเมินงานกิจกรรมการพัฒนา

การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ได้ให้ความเห็นว่าต้องอาศัยมาตรการหลาย ๆ ด้านควบคู่กันไป ได้แก่

1. การใช้มาตรฐานทางกฎหมาย เช่น กฎระเบียบต่าง ๆ
2. การใช้แรงจูงใจต่าง ๆ เช่น ภาษี สิ่งตอบแทน เป็นต้น

3. การใช้ความรู้และข้อมูล

4. การให้ทุนโดยตรง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540 : 21) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า “แนวคิดการมีส่วนร่วมเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก โดยได้รวมถึงการมีส่วนร่วมกับทุกองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและมีแนวการพัฒนาที่ไปในทิศทางเดียวกัน”

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ยังคงเป็นลักษณะของการมีกิจกรรมที่มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว มีเพียงองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นบางแห่งเท่านั้นที่ได้จัดการพื้นที่ให้ประชาชนได้จัดตั้งกลุ่มและดำเนินการจัดตั้งการท่องเที่ยวเอง โดยเสนอการเขียนพื้นที่เกษตรกรรมของชุมชนและพื้นที่อนุรักษ์ที่ใกล้เคียงกับนโยบายและกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540 : 34-35) ได้เสนอเป็นแนวทางในการส่งเสริมและการพัฒนาไว้ดังนี้

1. การพัฒนาแผนการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนรวมถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น เอกชนและประชาชนทั่วไปในการลงทุน การผลิตสินค้าและบริการ ทั้งนี้ต้องมีความเสมอภาค เป็นธรรมในกรอบที่เหมาะสม สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

2. สนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบองค์กรหรือคณะกรรมการระดับชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่น โดยมีเครือข่ายครอบคลุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกส่วนและทุกระดับ โดยให้องค์กรมีอำนาจในการตัดสินใจและดำเนินการอย่างอิสระ

3. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจ และติดตามประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งปรับทัศนคติและปรับปรุงขีดความสามารถของหน่วยงานภาครัฐ ให้สามารถร่วมมือและเกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น

4. ส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรพัฒนาเอกชนและประชาชน ทั้งที่เป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคล

5. พัฒนากฎหมายและระบบงบประมาณของภาครัฐ ทำให้สามารถส่งเสริมและเอื้ออำนวยต่อการประสานความร่วมมือของหน่วยงานปฏิบัติทุกระดับกับประชาชน ท้องถิ่น ตลอดจน กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ในการให้ชุมชนมีโอกาสควบคุม กำกับ ดูแล และจัดการทรัพยากรด้วยตนเอง

6. สนับสนุนศักยภาพของคน โดยการเพิ่มความรู้และทักษะในการจัดการ พัฒนาการดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับชุมชนให้กว้าง มากขึ้น

7. สนับสนุนการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ ในการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาทางสังคม ให้มีโอกาสเข้าช่วยเหลือ และยกระดับการมีส่วนร่วมจนการจัดตั้งองค์กรชุมชน ของประชาชนอย่าง สร้างสรรค์

8. สนับสนุนการพัฒนาเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนา ทางสังคมให้มีโอกาสในการเข้าช่วยเหลือ และยกระดับการมีส่วนร่วมจนการจัดตั้งองค์กรชุมชน ของประชาชนอย่างสร้างสรรค์

กิจกรรมที่มีการเข้าร่วมของประชาชน โดยการแก้ไขดำเนินการของชุมชน สามารถทำได้โดยตรงด้วยการวางแผน โครงการ ร่วมปฏิบัติงานในลักษณะของการเสียสละแรงงาน บริจาคเงิน และร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลด้วยความสมัครใจ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาสาธารณประโยชน์ในชุมชน หรือ โดยอาจร่วมผ่านตัวแทน เช่น ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล องค์กรบริหารส่วน จังหวัด องค์กรบริหารส่วนตำบล หรือ องค์กรอื่นๆ ที่จะนำชุมชนไปสู่ความเข้มแข็ง ความจำเป็น ในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งได้

3. เงื่อนไข

การที่ชุมชนจะตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมกันในงานยุติธรรมชุมชน และร่วม รับผิดชอบในโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งระบบนั้น ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและปัจจัยหลายประการ ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นคุณลักษณะภายในของบุคคล ซึ่งเป็นการ รับรู้ข้อมูลที่เกิดขึ้นจากภายนอก ดังมีผู้ให้ความเห็นไว้ดังต่อไปนี้

โคเฮนและอูฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1977) เสนอว่าบุคคล 4 ฝ่ายมีส่วนสำคัญใน การมีส่วนร่วมใน โครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชนบท ประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำ ท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นยังมีปัจจัย หลายปัจจัยที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง (McIntyre, Chatzopoulos, Politi, & Roz, 2007) ได้แก่

1. อายุและเพศ
2. สถานภาพในครอบครัว
3. ระดับการศึกษา
4. สถานภาพทางสังคม เช่น ชั้นทางสังคม ศาสนา
5. อาชีพ
6. รายได้และทรัพย์สิน
7. ระยะเวลาในท้องถิ่น และระยะเวลาที่อยู่ในโครงการ
8. ที่ดินถือครองและสถานภาพแรงงาน

ทัศนัย บุญपाल (2530) กล่าวว่า iva การมีส่วนร่วมทางสังคมของชุมชนของบุคคลนั้น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ สถานภาพทางสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางอาชีพ และที่อยู่อาศัย โดยบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจตกต่ำจะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนน้อยกว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูง นอกจากนั้นแล้วได้มีการแหล่งอำนาจและการตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน 13 ตัวแปร ซึ่งจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน คือ ด้านการศึกษา และการเงินเป็นสิ่งที่แสดงถึงสถานภาพทางสังคม แหล่งอำนาจทั้งสองชนิดนี้ถ้าผู้ใดได้ครอบครองหรือมีไว้ ก็จะเป็นผู้ที่มีบทบาทสูงในชุมชนโดยเฉพาะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

นอกจากฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษาแล้ว คุณลักษณะทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนนิสัย ประเพณีในชุมชน ก็อาจมีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนเช่นเดียวกัน

4. ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน

Cohen and Uphoff (1980) กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่ามีดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา (Analysis) 2) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา (Decision Making) 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหา (Implementation) 4) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการ (Benefits) 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ทัศนัย ไทยาภิรมย์ (2526) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) ร่วมคิด : สภาพปัญหาที่มีอยู่และหาสาเหตุปัญหา 2) ร่วมวางแผน : วิเคราะห์สาเหตุจัดลำดับความสำคัญของปัญหาพิจารณาทางเลือก 3) ร่วมดำเนินการ : ดำเนินงานตาม

โครงการและแผนกำหนดโครงการและแผนงาน 4) ร่วมติดตามประเมินผล : ประเมินผลความสำเร็จหรือล้มเหลวเป็นระยะ ๆ และแก้ไข

เจมส์ คีดี ปีนส์ คีดี (2527) กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ 8 ประการ คือ

1. ร่วมทำการศึกษาค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร
2. ร่วมคิดหรือสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาขององค์กร หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร หรือสนองความต้องการขององค์กร
3. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือ โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัดหรือแก้ไข และสนองความต้องการขององค์กร
4. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมการลงทุนโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงานโครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุมติดตามประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ทำไว้ทั้งภาครัฐ และเอกชน ให้เกิดประโยชน์ได้ตลอดไป

อกิน ระพีพัฒน์ (2527) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนา
4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

5. รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน

องค์การสหประชาชาติได้รวบรวมรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

5.1 การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง ซึ่งเป็นไปโดยการอาสาสมัครหรือการรวมตัวกันขึ้นเอง เพื่อแก้ไขปัญหาของกลุ่มของตนเอง โดยเน้นการกระทำที่มีได้รับการช่วยเหลือจากภายนอก ซึ่งมีรูปแบบที่เป็น เป้าหมาย

5.2 การมีส่วนร่วมแบบชักนำ ซึ่งเป็นการเข้าร่วม โดยต้องการความเห็นชอบหรือสนับสนุน โดยรัฐบาล เป็นรูปแบบโดยทั่วไปของประเทศที่กำลังพัฒนา

5.3 การมีส่วนร่วมแบบบังคับ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินนโยบายของรัฐบาล ภายใต้การจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือ โดยการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันทีแต่จะไม่ได้รับผลระยะยาว และจะมีผลเสียคือไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด

6. แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชน

สมลักษณ์ ไชยเสริฐ (2549) แบ่งแนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 3 ด้านหลัก คือ ด้านประชาชน (Public) ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) และด้านภาครัฐ โดยการมีส่วนร่วม (Participation) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ประชาชนที่เป็นบุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินการพัฒนาช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ ร่วมคิดร่วมตัดสินใจร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผลเพื่อให้เกิดการยอมรับและก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดกันทุกฝ่าย ดังนี้

6.1 การรับรู้ (Perception) ต้องสร้างสำนึกให้ทั้งภาครัฐและประชาชน มีความตระหนัก การรับรู้ การยอมรับในสิทธิหน้าที่และส่วนร่วมของทุกกลุ่มทุกฝ่าย ต้องเข้าใจว่าตนและผู้อื่น ต่างก็มีสิทธิ หน้าที่และส่วนร่วมเสมอกันตามหลักการเท่าเทียมกัน ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายต้องยอมรับการ “รวมขอม” และ “ประสานประโยชน์” มิฉะนั้นความแตกต่างในผลประโยชน์และจุดยืนจะนำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรงในที่สุด

6.2 ทักษะคติ (Attitude) ต้องสร้างความเข้าใจและปรับทัศนคติให้มีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน มีการปรับปรุงบทบาทและค่านิยมตลอดจนต้องมีความอดทนในการทำงาน เพราะการมีส่วนร่วมต้องใช้ระยะเวลายาวนาน ต้องทำอย่างต่อเนื่อง และมีความจริงจัง ในขณะที่เดียวกันภาคประชาชนเองก็ควรมีหน้าที่ที่เข้าใจความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน และจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการมีส่วนร่วมและก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

ไว้วางใจซึ่งกันและกันอันจะส่งผลให้กิจกรรมการมีส่วนร่วมบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น หากทุกฝ่ายมีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมและต่อกันแล้ว ความร่วมมือก็จะพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น

6.3 การเป็นตัวแทน (Representation) ผู้ที่เป็นตัวแทนจะต้องมีความน่าเชื่อถือจากกลุ่มทั้งหลายหรือผู้มีส่วนได้เสีย และมีปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องตระหนักถึง คือสมาชิกที่เป็นตัวแทนต้องมีความรู้สึกที่จะต้องอาศัยซึ่งกันและกัน

การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Information-sharing)

สมลักษณา ไชยเสริฐ (2549) กล่าวเพิ่มเติมไว้ถึงการสร้างกลไกเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารว่า เนื่องจากการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ทำให้ข้อมูลข่าวสารทั้งด้านที่เป็นข้อเท็จจริงและด้านที่เป็นความคิด ความรู้สึก ความคาดหวัง ได้แสดงออกมาอย่างหลากหลายกลุ่มลึกและสมบูรณ์มากขึ้น จึงจะทำให้การวินิจฉัยปัญหาและการเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่หลากหลายและตรงกับความต้องการมากขึ้น ผลที่ตามมาคือทำให้การตัดสินใจในการกำหนดนโยบายและการวางแผนดำเนินไปได้อย่างรอบรู้รอบคอบและรอบด้านยิ่งขึ้น การจะทำให้ประชาชนจะมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ และข้อมูลข่าวสารเพียงพอในนโยบายที่คนต้องการมีส่วนร่วม ข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นของหน่วยงานเป็นผู้ริเริ่มนโยบาย บางส่วนเกิดจากการศึกษาของนักวิชาการและองค์กรพัฒนาเอกชน ดังนั้น ประชาชนที่สนใจการมีส่วนร่วมกับนโยบายใดอาจไปขอความร่วมมือและข้อมูลจากบุคคลและองค์กรเหล่านั้น

กล่าวโดยสรุปการมีส่วนร่วมหมายถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของสมาชิกผู้มีส่วนได้เสียในชุมชนในการตัดสินใจเลือกกิจกรรม กำหนดรูปแบบและแนวทางการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ชุมชนได้วางไว้ร่วมกัน มีการอาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกชุมชนด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน

การร่วมมือกันที่เพิ่มพูนพัฒนาขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปแบบมีส่วนร่วม

(Participatory incremental collaboration/ cooperation: PIC)

PIC เป็นรูปแบบที่ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนชุมชน ทำให้เกิดพื้นฐานเพื่อการพัฒนาแบบที่พึงปรารถนาในการวางแผนเรื่องจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว รูปแบบ PIC

แสดงให้เห็นถึงหลักการสำคัญคือ การมีส่วนร่วม (Participatory) การเพิ่มพูนพัฒนา (Incremental) และความร่วมมือกันในการทำงานร่วมกัน (Collaborative/Cooperativ) การมีส่วนร่วม (Participatory)

1. ร่วมในเวทีประชาคม
2. ร่วมค้นหาวิเคราะห์ปัญหา
3. ร่วมประเมิน/รับผลจากการปฏิบัติ
4. การเพิ่มพูนพัฒนา (Incremental)
5. การเลือกอย่างระมัดระวังต่อแนวทางการพัฒนา
6. การนำไปปฏิบัติอย่างค่อยเป็นค่อยไป (Asiar Pac Popul Programme News, 1984)
7. การตรวจดูแลและการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

การร่วมมือในการทำงานร่วมกัน (Collaboration/cooperation) เป็นการร่วมมือทำงานในระหว่างหน่วยงานระดับต่างๆ (Spencer, 2010; Tosun, 2006)

8. ระหว่างรัฐ ระหว่างระดับของหน่วยงานภาครัฐในรัฐบาล
9. ระหว่างรัฐและภาคส่วนเอกชน
10. ระหว่างระดับต่าง ๆ ของการบริหาร
11. ระหว่างระดับเดียวกันทางการเมือง
12. ระหว่างการบริการในส่วนภาคเอกชน

การวางแผนศึกษาร่วมกันจะช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนมีเสียงและมีพลังอำนาจที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจต่อเรื่องต่าง ๆ ขณะเดียวกันการจะเกิดความร่วมมือและร่วมกันขึ้นในการทำงานของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก็ต้องอาศัยซึ่งเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ อีกมากมาย (Kemmis & McTaggart, 2005)

นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว

1. แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

(พ.ศ. 2560 - 2579) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง

เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ ในระบบเศรษฐกิจ โดยประกอบด้วย ยุทธศาสตร์หลัก 6 ด้าน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

โดยยุทธศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

2. แผนปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน

แผนปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน จัดทำโดยสำนักเลขาธิการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ประกอบด้วย ด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุข ด้านสื่อสารมวลชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านสังคม ด้านพลังงาน และด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยด้านที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวประกอบด้วย

1. **ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน** โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหน่วยงานภาครัฐ ให้มีความทันสมัย กะทัดรัด ปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์ และมีประสิทธิภาพสูง สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของประชาชนได้ รวมถึงการพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลให้สามารถดึงดูดรักษา และจูงใจผู้มีความสามารถ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ใน ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และ ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

2. **ด้านเศรษฐกิจ** โดยมีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ การเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และการบริการ ส่งเสริมการรวมกลุ่มในภูมิภาค

(Regional integration) และการพัฒนาธุรกิจชุมชน เพื่อก่อให้เกิดการยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิต โดยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม และ ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)

จัดทำขึ้นบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้มีลักษณะเป็นแผนการปฏิบัติการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติในระยะ 5 ปีแรก ซึ่งมุ่งประเด็นการพัฒนาไปที่การเตรียมความพร้อมของคน สังคม และ ระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประกอบด้วย 10 ยุทธศาสตร์หลัก ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความ มั่งคั่งและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติ มิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ 10 ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำแผน ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาเป็นฐานรากในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยมุ่งตอบสนองวัตถุประสงค์และเป้าหมายพัฒนาที่กำหนดภายในระยะเวลา 5 ปีแรก ของการเริ่ม นำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เข้าสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนา ศักยภาพทุนมนุษย์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและ ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และ ธรรมนูญภาคในสังคมไทย และยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและระบบ โลจิสติกส์

4. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)

มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการวางรากฐานและแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างความสมดุลของการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ตลอดจนให้ความสำคัญกับการทำงานอย่างบูรณาการกับภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ทางการท่องเที่ยวของประเทศคือ “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน” โดยประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลการท่องเที่ยวไทยผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทย และการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศโดยจากประเด็นยุทธศาสตร์ข้างต้นมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับ 3 ยุทธศาสตร์ คือ เป็นยุทธศาสตร์ที่มีการระบุถึงภาระหน้าที่ของหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว หรือมีการระบุความเกี่ยวข้องในฐานะเป็นแผนรองรับในการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุยุทธศาสตร์ฯ ใว้อย่างชัดเจน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ และยุทธศาสตร์ที่ 10 ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา ทั้งนี้สามารถสรุปการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยวออกเป็น 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลก ด้วยการยกระดับคุณภาพและเพิ่มความหลากหลายของสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล มุ่งเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว และเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศ

2. การเติบโตอย่างมีคุณภาพ โดยส่งเสริมคุณภาพการเติบโตของพื้นที่ท่องเที่ยว โดยเน้นการกระจายและพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองรองและพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมคุณภาพการเติบโตระหว่างช่วงเวลาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีศักยภาพ

3. การเติบโตบนพื้นฐานความเป็นไทย โดยเน้นการพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์และวิถีไทยเสริมสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนถึงอัตลักษณ์ความเป็นไทย สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และการเป็นเจ้าบ้านที่ดีแก่ประชาชน

4. การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วน โดยมุ่งพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งเพิ่มรายได้และกระจายรายได้แก่ประเทศ พัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นหนึ่งในกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศและสร้างโอกาสเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ พัฒนาการท่องเที่ยวในภูมิภาคและเขตพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเฉพาะพื้นที่เมืองรองและชนบท และสนับสนุนภาคเอกชนลงทุนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

5. การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยการส่งเสริมความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องต่อการเชื่อมโยงโทรคมนาคม การจัดการความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความยั่งยืนของวัฒนธรรม โดยการเชิดชูและรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของไทยคุณค่าดั้งเดิม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. กรอบยุทธศาสตร์ของหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว

5.1 แผนยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2560 – 2564

จัดทำขึ้นเพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายการท่องเที่ยวและกีฬามีความต่อเนื่องจากการดำเนินยุทธศาสตร์เดิมให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระดับอื่น ๆ ภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาและบูรณาการด้านการท่องเที่ยวและกีฬา สร้างเสริมการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมประเทศ” โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแหล่ง สินค้า บริการ การอำนวยความสะดวกและการสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทยผ่านการตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนการออกกำลังกายกีฬาพื้นฐานและกีฬามวลชน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมและสนับสนุนกีฬาเป็นเลิศและกีฬาอาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาและการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบูรณาการการบริหารจัดการการจัดการการท่องเที่ยวและกีฬาทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ

โดยในยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแหล่ง สินค้า บริการ การอำนวยความสะดวกและการสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทยผ่านการตลาดมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน และยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่ และยุทธศาสตร์ที่ 4 การบูรณาการการบริหารจัดการ การจัดการการท่องเที่ยวและกีฬาทุกระดับให้มีประสิทธิภาพมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยมีบริบทที่เกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ที่ 5 และยุทธศาสตร์ที่ 6

5.2 แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2560 – 2564)

มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของประเทศจาก Value for Money ไปสู่แหล่งท่องเที่ยวที่รองรับนักท่องเที่ยวระดับคุณภาพมากขึ้น ตลอดจนผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึงการเสริมสร้างผู้ประกอบการและแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานโดยมีวิสัยทัศน์

คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นผู้นำในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมอย่างยั่งยืน ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มรายได้ทางการท่องเที่ยวหรือรายจ่ายของนักท่องเที่ยวจากการขยายตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวผ่านการบริหารความสัมพันธ์เครือข่ายและการส่งเสริมพื้นที่ท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาองค์กรสู่การเป็นองค์กรที่สมรรถนะสูง โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการบริการและเพิ่มผลิตภาพของบุคลากร

โดยในยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มรายได้ทางการท่องเที่ยวหรือรายจ่ายของนักท่องเที่ยวจากการขยายตลาดมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลการท่องเที่ยวไทย ผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทย และสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ในประเด็นของการขยายฤดูกาลทางการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นไปที่การท่องเที่ยวช่วงหน้าฝน (Green Season) รวมถึงการท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวในวันธรรมดาของนักท่องเที่ยวชาวไทยในตลาดหลัก โดยเน้นที่กลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพสูง (Quality Leisure) และนักท่องเที่ยวกลุ่มระดับบน (high Value) รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย และในยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวผ่านการบริหารความสัมพันธ์เครือข่ายและส่งเสริมพื้นที่ท่องเที่ยว มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ในประเด็นของการสร้างความร่วมมือระหว่างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่

โดยแผนยุทธศาสตร์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มีบริบทที่เกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มรายได้ทางการท่องเที่ยวหรือรายจ่ายของนักท่องเที่ยวจากการขยายตลาด โดยกรมการท่องเที่ยวต้องมีการเตรียมความพร้อมในการรับรองการขยายตลาดทางการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นและยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวผ่านการบริหารความสัมพันธ์เครือข่ายและการส่งเสริมพื้นที่ท่องเที่ยว โดยกรมการ

ท่องเที่ยวที่ ต้องมีการทำงานร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวที่สร้างมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืน

5.3 แผนยุทธศาสตร์องค์กรการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (พ.ศ. 2560 – 2563)

มุ่งเน้นการพัฒนาให้เกิดความสมดุลใน 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาลทุกระดับ โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “เป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อสร้างชุมชนแห่งความสุข” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ประสานและส่งเสริมภาคีในการพัฒนาโดยเครือข่ายประชารัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาขีดความสามารถในพื้นที่ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างบูรณาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ขับเคลื่อนการพัฒนาในพื้นที่เพื่อสร้างต้นแบบการพัฒนาด้วยแนวคิดการมีส่วนร่วม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบบริหารจัดการอย่างยั่งยืนและมีธรรมาภิบาล

โดยยุทธศาสตร์ที่ 1 ประสานและส่งเสริมภาคีในการพัฒนาโดยเครือข่ายประชารัฐ มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยมุ่งเน้นการสร้างกลไกการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดการมีส่วนร่วม และปลูกฝังแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในทุก ๆ ภาคส่วน เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างเป็นธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาขีดความสามารถในพื้นที่ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างบูรณาการมีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างจำนวนนักท่องเที่ยวและความสุขของชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โลก (Global Sustainable Tourism Criteria: GSTC) รวมถึงการประสานการทำงานเชิงบูรณาการร่วมกันทั้งเชิงรุกและเชิงรับเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ขับเคลื่อนการพัฒนาในพื้นที่เพื่อสร้างต้นแบบการพัฒนาด้วยแนวคิดการมีส่วนร่วมมีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564)

ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2560 - 2563 มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับกรมการท่องเที่ยวอย่างสำคัญไม่ว่าจะเป็นด้านประเด็นยุทธศาสตร์หรือพันธกิจหลัก ในการบริหารและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทำงานประสานกับทุกภาคที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะให้การทำงานสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กรมการท่องเที่ยว ควรมีแผนการดำเนินงานเพื่อก้าวเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างบูรณาการและความยั่งยืนที่มีธรรมาภิบาล

6. กรอบยุทธศาสตร์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

6.1 แผนยุทธศาสตร์ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช (พ.ศ. 2559 – 2564)

มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ด้วยกลยุทธ์การส่งเสริม กระตุ้น และปลูกจิตสำนึกให้ ชุมชนมีความรู้สึกรักหวงแหน และการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากร ท้องถิ่น เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความสามารถหลากหลาย ทางชีวภาพ สำหรับเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า แหล่งอาหาร แหล่ง นันทนาการ และการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “เพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้ได้ร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศภายในปี พ.ศ. 2569” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สงวน อนุรักษ์ พื้นฟู และจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างบูรณาการ และยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 อนุรักษ์ พื้นฟูระบบนิเวศป่าต้นน้ำเพื่อรักษาสมดุลธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ป้องกัน ลดผลกระทบและปรับตัวเพื่อรับมือกับภัยธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 เพื่อมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรและทรัพยากรป่าไม้

แผนยุทธศาสตร์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช มีความ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการส่งเสริมความ ร่วมมือระหว่างประเทศของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) ในประเด็นของการส่งเสริมการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการป่าไม้ สัตว์ป่า อย่างบูรณาการและยั่งยืน

โดยแผนยุทธศาสตร์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ได้มีบริบทที่เกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 สงวน อนุรักษ์ ปันฟู และจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างบูรณาการและยั่งยืนและยุทธศาสตร์ที่ 2 อนุรักษ์ ปันฟูระบบนิเวศป่าต้นน้ำเพื่อรักษาสมดุลธรรมชาติ ที่คำนึงถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งจะต้องมีการวางแผนร่วมกันระหว่างกรมการท่องเที่ยว กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแนวทางและมาตรฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยว และทำให้เกิดการจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ทรัพยากรน้ำและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการและยั่งยืน

กรมศิลปากร ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งให้ความสำคัญกับ การอนุรักษ์ สืบทอด สร้างความตระหนักในคุณค่าต่อยอด และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศโดยมีวิสัยทัศน์ คือ “เป็นสถาบันหลักในการสร้างทุนทางปัญญาแก่คนไทยในด้านการอนุรักษ์และสร้างสรรค์มรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติ” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพมาตรฐานในการธำรงรักษาจารีต ประเพณี มรดกทางศิลปวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างสรรค์ ต่อยอด เพิ่มคุณค่า มรดกทางศิลปวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อถ่ายทอดและเผยแพร่

แผนยุทธศาสตร์ของกรมศิลปากรมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ในประเด็นของการรื้อฟื้นการเข้าถึงองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมแก่กลุ่มประชาชนเป้าหมาย และสร้างแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่มีศักยภาพให้ได้มาตรฐานสากล มีความพร้อมที่จะรับมือกับนักท่องเที่ยว เพื่อผลักดันการเห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นต่อผู้มาเยือน รวมถึงมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในประเด็นของการพัฒนาองค์ความรู้มรดกทางศิลปวัฒนธรรม เพื่อถ่ายทอดและเผยแพร่สู่ประชาชน โดยมีกลยุทธ์ในการเสริมสร้างพัฒนาบุคลากรที่มีความสามารถ เพื่อเป็นผู้ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว

โดยแผนยุทธศาสตร์ของกรมศิลปากรได้มีบริบทที่เกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างสรรค์ ต่อยอด เพิ่มคุณค่า มรดกทาง

ศิลปวัฒนธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวด้านมรดก ศิลปวัฒนธรรม และการสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมชุมชนซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกทางวัฒนธรรม

6.3 แผนยุทธศาสตร์กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (พ.ศ. 2560 – 2564)

มุ่งเน้นการให้ความสำคัญในการพัฒนาฝีมือแรงงานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อเพิ่มศักยภาพกำลังแรงงานให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับทั้งระดับชาติและระดับสากล โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “พัฒนาผลิตภาพแรงงานสู่ Thailand 4.0 (Labour Productivity Improvement Towards Thailand 4.0)” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงานให้ได้มาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การฝึกอบรมแรงงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการและแรงงานนอกระบบ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาฝีมือแรงงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบบริหารจัดการ

แผนยุทธศาสตร์ของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ในประเด็นของการพัฒนาและทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานให้ครอบคลุมสาขาอาชีพ และอุตสาหกรรมสำคัญ เชื่อมโยงมาตรฐานฝีมือแรงงานกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันทางฝีมือแรงงานในทุกระดับ

โดยแผนยุทธศาสตร์ของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้มีบริบทที่เกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยวในประเด็นของการพัฒนาบุคลากรและแรงงานในด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน ผ่านกลไกความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายทางการท่องเที่ยวในภาคส่วนต่าง ๆ

6.4 แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. 2560 – 2564)

แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. 2560 – 2564) มุ่งเน้นการทำให้ประชาชนมีรากฐานการดำรงชีวิตและพัฒนาสู่อนาคตได้อย่างมั่นคงและสมดุล ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “ประชาชนมีรากฐานการดำรงชีวิตและพัฒนาสู่อนาคตได้อย่างมั่นคงและสมดุลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มศักยภาพการพัฒนาสภาพแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การวางรากฐานการพัฒนาองค์กรอย่างสมดุล

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาภูมิภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

แผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงมหาดไทย มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ในประเด็นของการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ ส่งเสริมการกระจายผลิตภัณฑ์ชุมชนไปยังส่วนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมถึงมีความสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ในประเด็นของการพัฒนาภูมิภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจให้มีมาตรฐานสากลเป็นศูนย์กลางความเจริญ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยต้องมีการวางผังเมืองที่มีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ และการมีส่วนร่วมของคนในเมือง

โดยแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงมหาดไทยได้มีบริบทที่เกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก มีความเกี่ยวข้องในด้านการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นให้สามารถเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการสร้างมูลค่าให้แก่สินค้า และเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มศักยภาพการพัฒนาสภาพแวดล้อม ในเรื่องของการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เพื่อที่จะให้การบริหารจัดการทรัพยากรมีความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ควบคู่ไปกับการดูแลรักษาธรรมชาติ และยุทธศาสตร์ที่ 3 ในเรื่องของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมืองให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความเจริญและน่าอยู่ จนสามารถเป็นเมืองท่องเที่ยวหรือเมืองเชื่อมโยงการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

6.5 แผนยุทธศาสตร์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2556 - 2561)

แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ควบคุม การจัดสรรและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รวมทั้งการสร้างคุณค่าที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยอาศัยการเสริมสร้างระบบ และกลไกการจัดการภายในให้สามารถดำเนินการกิจประสานกับเครือข่ายภาคีและผู้มีส่วนได้เสีย ภายนอกอย่างมีพลังและสอดคล้องกลมกลืน โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “คงความสมบูรณ์ของธรรมชาติ พัฒนาและสนับสนุน ส่งเสริมให้ประชาชนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 บริหารจัดการน้ำผิวดินและใต้ดินอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 อนุรักษ์ ฟื้นฟูและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้ตอบสนองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 อนุรักษ์ ฟื้นฟูและบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริม อนุรักษ์ ฟื้นฟูและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาองค์กร เครื่องมือ องค์ความรู้ จิตสำนึก และการมีส่วนร่วม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและจัดการมลพิษ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 เสริมสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการภัยพิบัติและระบบเตือนภัย

แผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ในประเด็นของการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน โดยแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีบริบทที่เกี่ยวข้องกับ กรมการท่องเที่ยวในด้านของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งบนบก และทรัพยากรชายฝั่ง ซึ่งเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยต้องมีการจัดการอนุรักษ์ ควบคุมมลพิษ และร่วมกันสร้าง เครื่องมือ กลไก รวมทั้งจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.6 ร่างกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ 20 ปี ด้านวัฒนธรรม ตามกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี กระทรวงวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรมได้จัดทำกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ด้านวัฒนธรรมระยะ 20 ปี ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี โดยมีเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมในระดับนานาชาติ มีภาพลักษณ์ความสัมพันธ์ที่ดี และได้รับการยอมรับในเวทีทางวัฒนธรรมระดับสากล ผลักดันสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม เอื้ออาทร มีความปรองดองสมานฉันท์เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ประเทศไทยมีรายได้และความมั่งคั่งจากอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และบริการทางวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “วัฒนธรรมสร้างคนดี สังคม สันติสุข ทunesทางวัฒนธรรมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจไทยเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในระดับนานาชาติ” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน ในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและความเป็นไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษา วิจัย และสร้างนวัตกรรมด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาศักยภาพการเสริมสร้างความสัมพันธ์เกียรติภูมิ และภาพลักษณ์ที่ดีเพื่อนำความเป็นไทยสู่สากล

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนากลไกและยกระดับการบริหารจัดการงานวัฒนธรรม

แผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงวัฒนธรรมมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ในประเด็นของการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานในการอนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรม โดยการบูรณปฏิสังขรณ์ อนุรักษ์ฟื้นฟูขึ้นทะเบียน ปกป้องคุ้มครอง เผยแพร่ พัฒนาและสืบสานมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงการส่งเสริมอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการท่องเที่ยว และสร้างรายได้ให้กับประชาชน

โดยแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงวัฒนธรรมได้มีบริบทที่เกี่ยวกับกรรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ที่มีเป้าหมายในการส่งเสริมอุตสาหกรรมวัฒนธรรม

เชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจโดยมีการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตลอดจนส่งเสริมประเพณีและเทศกาลสำคัญเพื่อให้เป็นเป้าหมายในการท่องเที่ยว รวมไปถึงการสนับสนุนอุตสาหกรรมภาพยนตร์วิดิทัศน์ ตลอดจนพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการสนับสนุนการนำทุนและทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาต่อยอด เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

7. กรอบยุทธศาสตร์รายประเด็นที่เกี่ยวข้อง

7.1 แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (พ.ศ. 2558 – 2593)

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน” ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานใน 3 เรื่องหลัก ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การลดก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

แผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ในประเด็นของการเร่งพัฒนาและรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน และการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานทั้งด้านปริมาณนักท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานและการรักษาสภาพทางกายภาพของพื้นที่ท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ (Carrying-Capacity) และกำหนดให้มีการบริหารจัดการของเสียและมลพิษที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ และเร่งฟื้นฟูและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพเสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมที่สมบูรณ์ และในยุทธศาสตร์ที่ 3 เน้นในด้านการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ในประเด็น

ของการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ประกอบการท่องเที่ยว รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

โดยแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้มีบริบทที่เกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน คือ แนวทางที่ 1 การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในประเด็นของการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสมบูรณ์และขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการลดความเสี่ยงของภาคการท่องเที่ยวต่อปัจจัยทางภูมิอากาศที่อาจเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต

7.2 แผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดิทัศน์ ระยะเวลาที่ 3 (พ.ศ. 2558 – 2593)

มุ่งเน้นการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดิทัศน์เพื่อมุ่งสู่การเป็นผู้นำด้านอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดิทัศน์ของอาเซียน และบ่มเพาะความคิดและพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์แก่เยาวชน รวมถึงผลักดันอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดิทัศน์ในด้านต่าง ๆ โดยมีวิสัยทัศน์คือ “ประเทศไทยมุ่งสู่การเป็นผู้นำอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดิทัศน์ของอาเซียน” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาบุคลากรในการผลิตให้ป็นมืออาชีพ

แผนยุทธศาสตร์การสอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาตลาดภาพยนตร์และวิดิทัศน์ไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมการปกป้องและคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

ของภาพยนตร์และวิดิทัศน์

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมความร่วมมือในการร่วมลงทุนระหว่างประเทศ

รวมถึงธุรกิจถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาขีดความสามารถของอุตสาหกรรมภาพยนตร์และ

วิดิทัศน์ รวมถึงพัฒนาระบบฐานข้อมูล และ โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดิทัศน์ ระยะเวลาที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564)

มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)

ในประเด็นของการส่งเสริมความร่วมมือในการร่วมลงทุนระหว่างประเทศ รวมถึงธุรกิจถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย

โดยแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ระยะที่ 3 ของกระทรวงวัฒนธรรมได้มีบริบทที่เกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจนคือ ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมความร่วมมือในการร่วมลงทุนระหว่างประเทศ รวมถึงธุรกิจถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย โดยการส่งเสริมการร่วมลงทุนสร้าง ผลิตภาพยนตร์และวีดิทัศน์ระหว่างประเทศ รวมถึงส่งเสริมให้ต่างชาติเข้ามาผลิตภาพยนตร์และวีดิทัศน์ในประเทศไทย โดยการส่งเสริมการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ประเทศไทยเป็นสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศ จัดทำมาตรฐาน และสนับสนุนให้มีการแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือกฎหมายที่สนับสนุนการเข้ามาลงทุนถ่ายทำภาพยนตร์ในประเทศไทย

7.3 แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2560 – 2564)

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนพิการและผู้ดูแลคนพิการสามารถเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากสิทธิ สวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการสาธารณะ รวมไปถึงสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งให้กับองค์กร เครือข่ายผู้นำ ตลอดจนระบบบริหารจัดการ โดยมีวิสัยทัศน์คือ “คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง ดำรงชีวิตอิสระ ให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมพลังคนพิการและองค์กรด้านคนพิการให้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะให้ทุกคนเข้าถึงได้

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมการบูรณาการเครือข่ายและสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืน

แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2560 – 2564) มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) มีในประเด็นของการพัฒนาสาหรณูปโภคที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์

สร้างมาตรฐานของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสาธารณะที่ทุกคนโดยแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ โดยมีบริบทที่เกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ ขจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ ในประเด็นของการพัฒนาระบบและกลไกต่าง ๆ ในการช่วยเหลือคนพิการ ในมิติของการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงได้ ในประเด็นของการพัฒนาสาธารณูปโภคที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์สร้างมาตรฐานของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปิยพร ทาวิกุล (2544) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บ้านไหล่หิน อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง การศึกษารุ่งนี้มุ่งที่จะศึกษาความต้องการและรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการให้วัดไหล่หินเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน วิธีการศึกษาใช้การสังเกต และการสัมภาษณ์อย่างเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนทนากลุ่ม ในเขตพื้นที่หมู่บ้านไหล่หิน อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง โดยกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มชาวบ้านกลุ่มที่ให้ข้อมูลสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า

1. ความต้องการประชาชนในการมีส่วนร่วม ในการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความถนัดของชาวบ้านว่าทางวัดจะต้องการให้ชาวบ้านเข้าไปช่วยเหลือมากน้อยแค่ไหน

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้นมุ่งประเด็น เป็น 5 ด้านดังนี้

2.1 การพัฒนาเส้นทาง ควรจะมีการปรับปรุงถนน โดยการขยายถนน เนื่องจากถนนที่ใช้ในการสัญจรไปมานั้นมีความแคบ เกรงว่าจะเป็นอันตรายและควรจะมีการทำป้ายบอกทางเป็นระยะเพื่อไม่ให้นักท่องเที่ยวเกิดความสับสน

2.2 ร้านค้าและของที่ระลึก ควรจะมีการจัดร้านให้อยู่ในรูปของสหกรณ์ และควรจะต้องอยู่บริเวณวัด เพราะไม่เป็นการสร้างปัญหาให้กับทางวัด ส่วนของที่ระลึกนั้นจะนำงานฝีมือพื้นบ้านที่ทำกันอยู่ประจำอยู่แล้วมาดัดแปลงเป็นของที่ระลึก เช่น ผ้าทอ ทอตุ่ง ขนมหขบเคี้ยว เป็นต้น

2.3 การประชาสัมพันธ์ ควรจะเกิดความร่วมมือ ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน โดยการจัดให้มีประเพณีสำคัญ ๆ ที่วัดขึ้น แจกจุลสาร มีการท่องเที่ยวเชิงสัญจร เป็นต้น สำหรับ การประชาสัมพันธ์ของชาวบ้านก็จะใช้รูปแบบบอกปากต่อปาก

2.4 ความปลอดภัย ควรจะมีคนดูแลอยู่ประจำที่วัด และการทำกล่องสายตรวจ เพื่อให้ ตำรวจแวะเวียนมาดูแล ความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ

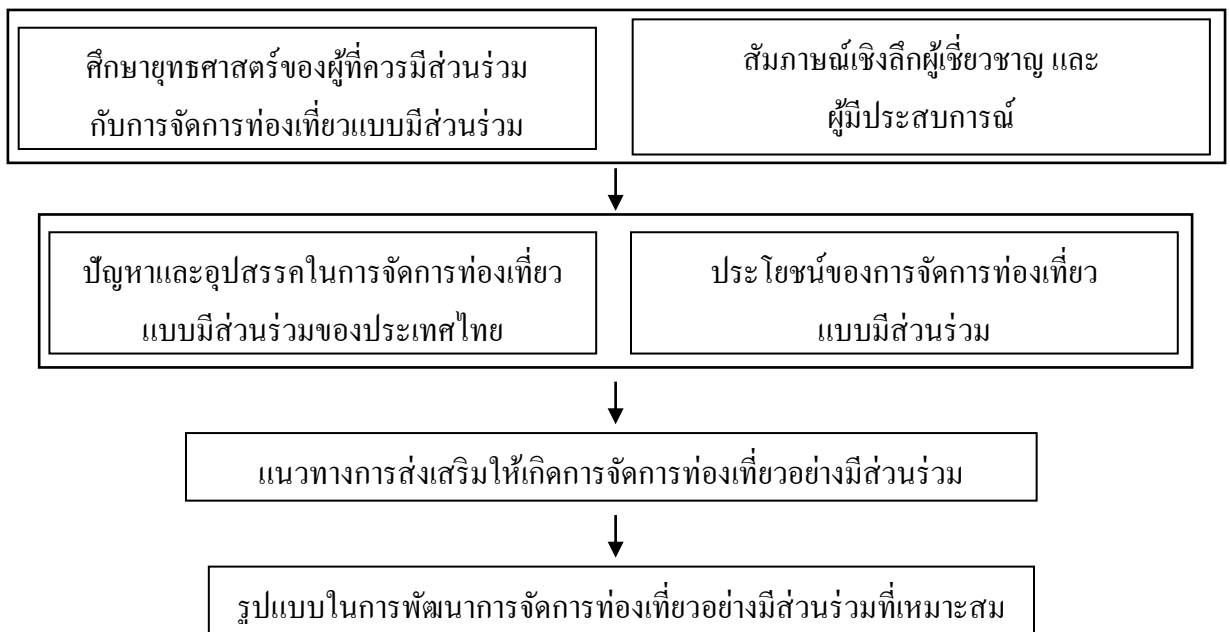
2.5 การอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว ควรจะมีการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ชุมชน โดยอาจจะเชิญเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาบรรยาย หรือส่งตัวแทนไปอบรม เพื่อกลับมาให้ความรู้แก่ชาวบ้านอีก

นภัก วัฒนคุณ (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่องความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาเวียงท่ากาน ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่เวียงท่ากานเพื่อการท่องเที่ยว และศึกษาความต้องการของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เวียงท่ากาน ซึ่งทำการเก็บ ข้อมูลโดยแบบสอบถามประชาชนชุมชนท่ากานจำนวนทั้งสิ้น 186 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างมีระบบ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเวียงท่ากานเพื่อการท่องเที่ยว เพราะมีทัศนคติเชิงบวกในการพัฒนาพื้นที่เวียงท่ากานเพื่อการท่องเที่ยวโดยต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ และมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ได้วางไว้แล้ว โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมสูงในการช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาแต่ไม่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับผลประโยชน์เงินทองของหมู่บ้าน ไม่ต้องการร่วมเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงานรวมทั้งไม่ต้องการประเมินผลและแนวทาง ในการปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยว

เพชรศรี นนทศิริ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มท่องเที่ยวโดย ชุมชนในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานของกลุ่ม การท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านนาต้นจัน จังหวัด สุโขทัย ชุมชนบ้านหนองแม่เฒ่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ชุมชนบ้านใหม่ร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก และชุมชน บ้านแม่พูล จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการ สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการดำเนินการแบบกระจายอำนาจด้านเศรษฐกิจมีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ด้านการมีส่วนร่วม คนในชุมชนมีส่วนร่วมทั้ง ในการจัดตั้ง วางแผนและดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม พบแนวโน้มของการรวมอำนาจการตัดสินใจของผู้นำกลุ่ม ซึ่งเป็นสาเหตุของความขัดแย้งระหว่าง

สมาชิกในบางกลุ่ม นอกจากนี้ ภูมิหลังการก่อตั้งองค์กร พี่เลี้ยงและภาวะความเป็นผู้นำของผู้นำกลุ่ม มีอิทธิพลต่อการกำหนดรูปแบบการดำเนินงานของกลุ่ม การท่องเที่ยวโดยชุมชนและความสำเร็จของกลุ่ม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

ในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน ยุทธศาสตร์ และนโยบายด้านการจัดการท่องเที่ยวของประเทศไทย สรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ด้านการจัดการท่องเที่ยวที่เขavnั้น ครอบคลุม และเกี่ยวเนื่องข้องกับการจัดการด้านอื่น ๆ ของประเทศอีกด้วย เริ่มตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของยุทธศาสตร์ และนโยบายด้านการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ และนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่เขavnั้น และมีได้อยู่เฉพาะด้านการท่องเที่ยวอย่างเดียวนั้น ยังครอบคลุม และเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ด้านอื่น ๆ อีกด้วย เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประกอบไปด้วยทุกภาคส่วน เริ่มต้นตั้งแต่ 1. กลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวโดยตรง 2. กลุ่มผู้มีส่วนร่วมในฐานะผู้สนับสนุนการท่องเที่ยว 3. กลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว ทั้งทางตรงและทางอ้อม และถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมียุทธศาสตร์ และนโยบายการจัดการท่องเที่ยว และมีต้นแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่ดีในบางพื้นที่แล้ว แต่ส่วนใหญ่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เนื่องจากมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง เมื่อกลับมาเยือนดูยุทธศาสตร์ และนโยบายการจัดการท่องเที่ยวของประเทศไทย ถึงแม้ว่าจะเป็นส่วนผลักดันในการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม แต่ยังไม่มีการส่งเสริม และผลักดันให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ทั้งในด้าน โครงสร้าง, การพัฒนา, ให้ความรู้ และงบประมาณ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในชุมชน และใน สถาบันการศึกษา

ดังนั้น จำเป็นต้องหาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

บทที่ 3

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม

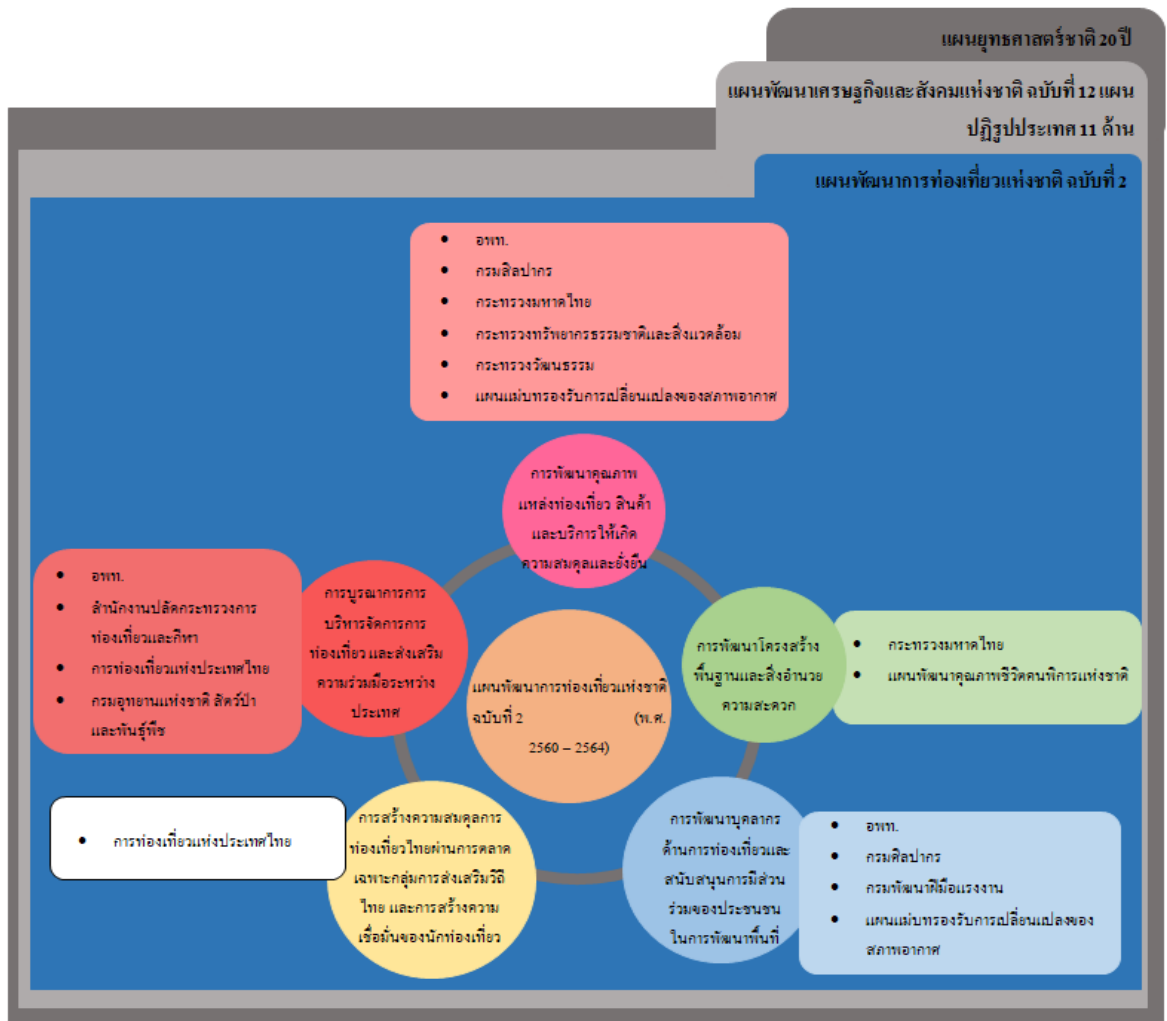
ในบทที่ 3 นี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาและค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของประเทศไทย เพื่อเป็นกรอบในการศึกษาวิจัยดังนี้

1. สรุปความสัมพันธ์ของกรอบยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยว
2. หน่วยงานสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม
3. สรุป

สรุปความสัมพันธ์ของกรอบยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว

เมื่อพิจารณาแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 และแผนยุทธศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถแบ่งเป็นประเด็นหลักได้ 5 ประเด็น ตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ดังนี้

แผนภาพที่ 3 - 1 แสดงความสัมพันธ์ของกรอบยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยว

ที่มา : กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา

1. การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง คือ แผนยุทธศาสตร์องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (พ.ศ. 2560 - 2563) แผนยุทธศาสตร์กรมศิลปากร พ.ศ. 2557 - 2559 แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนยุทธศาสตร์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2556 - 2561 ร่างกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ 20 ด้านวัฒนธรรมตามกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี กระทรวงวัฒนธรรม และแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (พ.ศ. 2558 - 2593) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม และการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนและภูมิปัญญา

ท้องถิ่น โดยเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างเป็นธรรม

2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก

มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง คือ แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. 2560 – 2564) และแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง ให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้สามารถเป็นเมืองท่องเที่ยวหรือเมืองเชื่อมโยงการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์

3. การสร้างความสมดุลการท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่มการส่งเสริมวิถีไทยและการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว

มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง คือ แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2560 – 2564 โดยมุ่งเน้นการขยายฤดูกาลทางการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นไปที่การท่องเที่ยวช่วงหน้าฝน (Green Season) รวมถึงการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในวันธรรมดาก่อนนักท่องเที่ยวชาวไทย และการเพิ่มค่าใช้จ่ายและขยายตลาดของนักท่องเที่ยวในตลาดหลัก โดยเน้นที่กลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพสูง (Quality Leisure) และนักท่องเที่ยวกลุ่มระดับบน (High Value) รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย

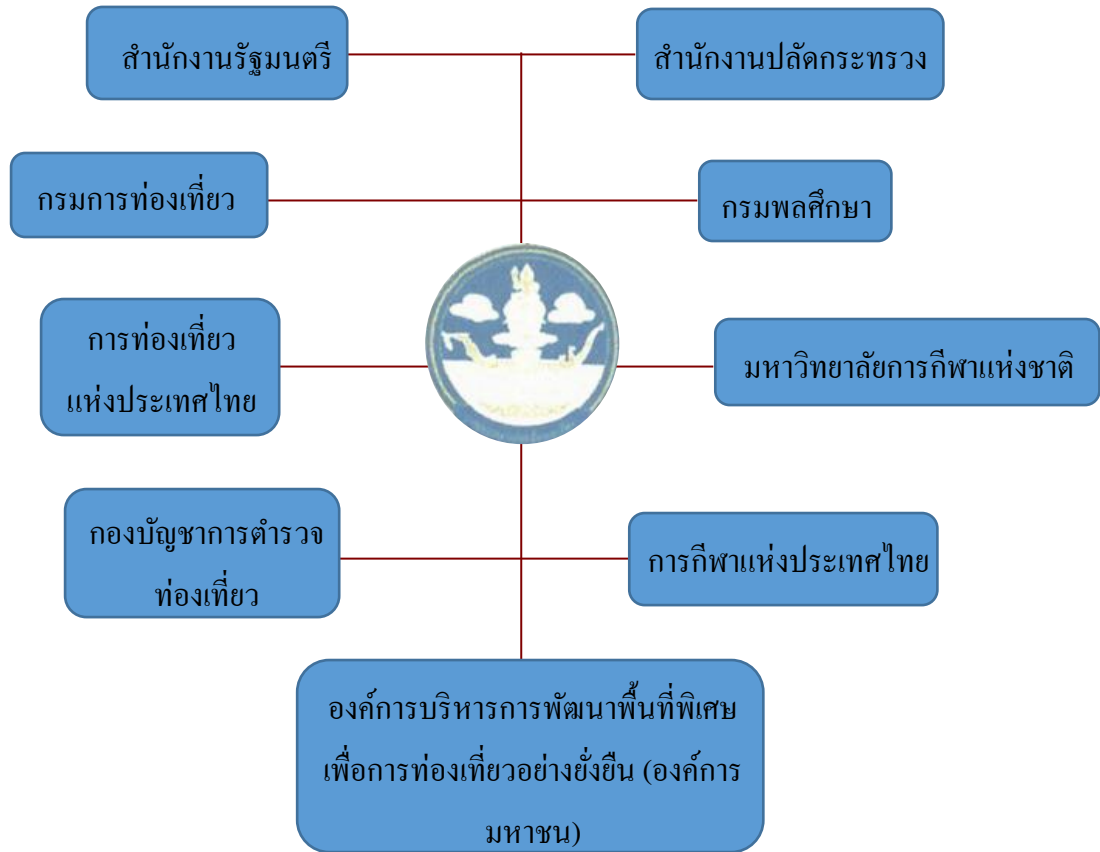
4. การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่

มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง คือ แผนยุทธศาสตร์องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (พ.ศ. 2560 – 2563) แผนยุทธศาสตร์กรมศิลปากร พ.ศ. 2557 – 2559 ร่างแผนยุทธศาสตร์ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (พ.ศ. 2560 – 2564) และแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (พ.ศ. 2558 – 2593) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีองค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่

5. การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ

มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง คือ แผนยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (พ.ศ. 2555 – 2559) แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2560 – 2564 แผนยุทธศาสตร์องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (พ.ศ. 2560 – 2563) และแผนยุทธศาสตร์ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช (พ.ศ. 2559 – 2564) โดยมุ่งเน้นไปที่การบริหารจัดการ และการสร้างความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ท่องเที่ยว

แผนภาพที่ 3 - 2 โครงสร้างการจัดการท่องเที่ยวภาครัฐ

ที่มา : กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา

หน่วยงานสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม

1. คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.)

ให้มีคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “ท.ท.ช.” ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย นายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินเจ็ดคน เป็นกรรมการ

ให้ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นกรรมการและเลขานุการ และอธิบดีกรมการท่องเที่ยว และผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างน้อยด้านละหนึ่งคน โดยต้องแต่งตั้งจากรายชื่อของผู้ซึ่งสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเสนอไม่น้อยกว่าสองคนแต่ไม่เกินสี่คน

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ คณะกรรมการอาจมีมติให้เชิญรัฐมนตรีหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องที่จะพิจารณาให้เข้าร่วมประชุมเป็นครั้งคราวในฐานะกรรมการด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้ซึ่งได้รับเชิญและมาประชุม มีฐานะเป็นกรรมการสำหรับการประชุมครั้งที่ได้รับเชิญนั้น

อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งชาติ

(1) กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารและพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ

(2) จัดทำแผนพัฒนากการท่องเที่ยวแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ

(3) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการท่องเที่ยว

(4) กำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริมการบริหารและพัฒนากการท่องเที่ยว

(5) ดำเนินการหรือจัดให้มีการกำหนดเขตพัฒนากการท่องเที่ยว

(6) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการพัฒนากการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนากการท่องเที่ยว รวมทั้งกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามแผนดังกล่าว

(7) ประกาศกำหนดและจัดให้มีการรับรองมาตรฐานเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมท่องเที่ยว

(8) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และเร่งรัดการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ ในการปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว และมาตรการเพื่อส่งเสริมการบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยว

(9) รายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีมติขยับยั้งการดำเนินการของหน่วยงานใดที่ไม่เป็นไปตาม แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว และมาตรการเพื่อส่งเสริม การบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยว

(10) พิจารณากำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามแผนพัฒนา การท่องเที่ยวแห่งชาติหรือแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว

(11) กำกับดูแลการบริหารจัดการกองทุน

(12) ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

2. สภาพอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

สภาพอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรนิติบุคคลจัดตั้งโดยพระราชบัญญัติสภาพอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ.2544 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม 2554 มีวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

2.1 เป็นตัวแทนของผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในด้านการประสานงานอย่างมีระบบระหว่างรัฐกับ เอกชนและเอกชนกับเอกชนด้วยกัน

2.2 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาการประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในด้านการประสานงานอย่างมีระบบระหว่างรัฐกับเอกชนและเอกชนกับเอกชนด้วยกัน

2.3 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาการประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2.4 ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถานและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

2.5 ส่งเสริมให้มีจรรยาบรรณในการท่องเที่ยว

2.6 ส่งเสริมให้มีระบบการรับรองคุณภาพ ระบบมาตรฐานและระบบประกันคุณภาพของธุรกิจที่เกี่ยวกับสินค้าหรือบริการสำหรับนักท่องเที่ยว

2.7 ควบคุมดูแลให้สมาชิกผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวดำเนินการอย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรมและมีจรรยาบรรณ

2.8 ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทดลอง อบรม และเผยแพร่วิชาการและเทคโนโลยีเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้แก่สมาชิกหรือจัดเป็นบริการแก่บุคคลทั่วไป

2.9 ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ต่อสมาชิกและบุคคลทั่วไปทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ

2.10 เสนอความเห็นหรือให้คำปรึกษาต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องเกี่ยวกับ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2.11 ให้ความร่วมมือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการ ส่งเสริมกิจการด้านการท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ

2.12 คุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2.13 ส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างสมาชิกด้วยกัน

2.14 ศึกษาและหาทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2.15 ดำเนินกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2.16 ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วมในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว

ประโยชน์ของการจัดตั้งสภา

เพื่อเป็นตัวแทนของผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งหลาย อันจะก่อให้เกิด ประโยชน์ในด้านการประสานงานอย่างมีระบบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าภาครัฐหรือ ภาคเอกชน เสนอแนะแนวนโยบายที่สำคัญส่งเสริมให้มีระบบการรับรองคุณภาพระบบมาตรฐาน และระบบประกันคุณภาพของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการสำหรับนักท่องเที่ยว และส่งเสริม ผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ดำเนินการอย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรม และมีจรรยาบรรณ เพื่อสร้างเสริมประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีการพัฒนาก้าวหน้า

แนวนโยบายขับเคลื่อนอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ความท้าทายครั้งใหญ่ ทั้งใน ด้านอุปสงค์ (Demand) จากอัตราการนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉลี่ยปีละกว่าประมาณ 7-10% ซึ่งสร้างรายได้ให้กับประเทศมากกว่าปีละ 3 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นกว่า 20% ของจีดีพี โดยสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้คาดการณ์ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะ เดินทางมาเยือนประเทศไทยจะมากกว่า 60 ล้านคนภายในปี 2566 และอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะมีมูลค่ามากกว่า 25% ของจีดีพี หรือ สร้างรายได้เป็น 1 ใน 4 ของรายได้ทั้งประเทศ

ในขณะที่เดียวกันด้านอุปทาน (Supply) คือ กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวของไทย ก็ กำลังพบกับความกดดันทั้งจากพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปจากนวัตกรรมดิจิทัล ซึ่งมีผลทำให้นักท่องเที่ยวมีความต้องการสินค้าและบริการที่หลากหลาย มีความเฉพาะตัวมากขึ้น มีรูปแบบการท่องเที่ยวแบบอิสระขึ้น มีการค้นหาข้อมูลและการจองแบบออนไลน์มากขึ้น และ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยยังต้องพบกับการแข่งขันที่สูงขึ้น เนื่องจากประเทศต่าง ๆ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เวียดนาม มาเลเซีย และจีน ที่ได้สังเกตเห็นว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยนั้นถือเป็นเครื่องมือชั้นดีที่จะสามารถช่วยฟื้นฟู ขับเคลื่อนเศรษฐกิจและกระจายความเจริญไปยังชุมชนต่าง ๆ ได้ทั่วประเทศ จึงได้วางยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมการท่องเที่ยวกันอย่างต่อเนื่อง

สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของผู้ประกอบการท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคของประเทศและทุกสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จึงจำเป็นที่จะขับเคลื่อนการยกระดับและสร้างความพร้อมให้แก่ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็ก ให้สามารถปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นครั้งใหญ่นี้ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ลดความเหลื่อมล้ำ กระจายความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นให้กับคนไทยทั่วประเทศ และสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวที่มั่นคง มั่นคง และยั่งยืน โดยประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและคณะกรรมการยุทธศาสตร์ได้วางกรอบยุทธศาสตร์ 5P ไว้เพื่อเป็นยุทธศาสตร์หลักในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยดังนี้

1. People & Organization Development Strategy

ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนและองค์กร

ยุทธศาสตร์แรกที่สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมุ่งเน้น คือ การพัฒนาทั้งบุคลากรและองค์กรไปควบคู่กัน เพื่อให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนา ร่วมกัน เริ่มจากการเสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากร ทั้งในด้านทัศนคติ ความรู้ และ ทักษะ ในด้านต่าง ๆ และพัฒนาสมรรถนะหลักขององค์กรให้มี โครงสร้าง มาตรฐาน คุณภาพในการให้บริการ และมีนวัตกรรมที่เหมาะสม ดังนี้

ด้านบุคลากร

1. พัฒนาหลักสูตรการศึกษา ร่วมกับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในระดับ อาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัย
2. ให้มีความทันสมัย ตรงกับแนวโน้มและความต้องการของภาคธุรกิจ ให้เข้ากับพฤติกรรมลูกค้าและทิศทางของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป
3. ส่งเสริมให้มีการปรับฐานความรู้ (Reskill) สำหรับผู้ที่จบการศึกษาแล้วใน สาขาวิชาชีพอื่น ๆ และต้องการที่จะก้าวเข้ามาสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว และสนับสนุนให้มีการยกระดับความรู้ (Upskill) ให้กับบุคลากรที่ทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอยู่แล้วและต้องการพัฒนาทักษะในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม
4. สนับสนุนผู้ประกอบการท่องเที่ยวและผู้นำชุมชนให้มีความพร้อมก่อนนวัตกรรม และสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้น ทั้งในด้านรูปแบบ

ธุรกิจ (Business Model) สมัยใหม่ นวัตกรรมด้านสินค้า การตลาด การบริหารงานภายในองค์กร และการบริการลูกค้า

5. สร้างผู้ประกอบการยุคใหม่ให้เป็น Smart Tourism Entrepreneur ที่มีทักษะที่หลากหลาย มีความคิดสร้างสรรค์ มีความยืดหยุ่นและมีความพร้อมต่อนวัตกรรม ทั้งเพื่อกลับไปพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และเพื่อการร่วมกันยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยให้เป็นผู้นำในระดับโลก

ด้านองค์กร

1. เริ่มจากการพัฒนาองค์กรภายในของสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ เพื่อให้มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้นและเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและมาตรฐานในการท่องเที่ยวตั้งแต่ระดับชุมชน อำเภอ จังหวัด ภูมิภาค ไปจนถึงระดับนานาชาติ

2. องค์กรของผู้ประกอบการท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งด้านที่พักแรม บริษัทนำเที่ยว บริษัทรถขนส่ง ร้านอาหาร ร้านขายสินค้าของฝาก สถานที่ท่องเที่ยว สถานประกอบการเชิงสุขภาพ และกีฬาและวิสาหกิจชุมชน โดยปรับโครงสร้างองค์กรให้กระชับ ทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

3. สร้างเครือข่ายเพื่อการสนับสนุนทางการเงิน การลงทุนให้แก่ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ทั้งจากสถาบันการเงินหน่วยงานภาครัฐและองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อการฝึกอบรม การค้นคว้าวิจัย การพัฒนาสินค้าและบริการ การขยายกิจการ และยกระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรมในองค์กร

2. Partner & Networking Strategy

ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายพันธมิตรและลูกค้า

ในยุคเศรษฐกิจแบ่งปัน (Sharing Economy) ปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จ คือ การสร้างเครือข่ายพันธมิตรและลูกค้าทางธุรกิจเพื่อเชื่อมโยงและแบ่งปันทรัพยากรซึ่งกันและกัน สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงเน้นการวางยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายพันธมิตรและลูกค้า โดยเน้นการประสานงานกับทุกภาคส่วน เพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ (Creative Tourism) การสร้างสินค้านวัตกรรมข้ามอุตสาหกรรม (Cross Industry Innovative Product) และการสร้างธุรกิจร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการและลูกค้า (Co-creation) ทั้งเพื่อให้เกิดการสร้างสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูงขึ้น และการบริการต้นทุนให้ลดต่ำลง โดยจะมีการเชื่อมโยงใน 4 ระดับ คือ

หน่วยงานภาครัฐ

โดยการสร้างการร่วมมือระหว่างสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กับกระทรวง กรม รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอิสระต่าง ๆ เพื่อสานต่อยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ กระทรวง และสร้างโครงสร้างพื้นฐานของการท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์และเชื่อมโยงไปยังชุมชนและภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทั่วประเทศ

สถาบันการศึกษา

สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะมีการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) กับสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อร่วมพัฒนาหลักสูตร ร่วมวางแผนกำลังคน วิชาชีพต่าง ๆ และร่วมพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพสูงขึ้น และตอบสนองความต้องการของ อุตสาหกรรม ทั้งในระดับอาชีวศึกษาปริญญาบัตรและการออกประกาศนียบัตรเพื่อการ Upskill และ Reskill เจ้าหน้าที่ตั้งแต่ระดับผู้ประกอบการจนถึงระดับพนักงาน

องค์กรภาคเอกชน

เชื่อมโยงสมาคมและบริษัทเอกชนต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และอยู่ในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านกีฬา ด้านสุขภาพ วิสาหกิจชุมชน เข้าด้วยกันเพื่อสร้าง รูปแบบทางธุรกิจใหม่ ๆ และพัฒนาสินค้าร่วมกัน

องค์กรระหว่างประเทศ

เข้าร่วมกับองค์กรความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในระดับโลกและระดับ ภูมิภาค เพื่อพัฒนาศักยภาพองค์กร และเสริมสร้างความเป็นผู้นำของไทยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ระดับโลก ทั้งเพื่อการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดองค์ความรู้ มาตรฐานและนวัตกรรมทางการ ท่องเที่ยวระหว่างกัน และการสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ ในระดับนานาชาติ

3. Product & Market Strategy

ยุทธศาสตร์ด้านสินค้าและตลาด

ในยุค 4.0 การแบ่งส่วนการตลาด (Customer Segment) ของนักท่องเที่ยวตาม ภูมิภาคหรือประเทศแบบเดิมนั้น ไม่เพียงพอต่อการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ เปลี่ยนไป และมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น (Personalized) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กับลูกค้ากลุ่ม FIT ที่นิยมการเดินทางแบบอิสระ มีการค้นหาข้อมูลและมีการทำธุรกรรมการจองแบบออนไลน์ ซึ่ง มีจำนวนสูงขึ้นเรื่อยๆ มักจะนิยมการจองสถานที่พักแรม และแพ็คเกจท่องเที่ยว แบบเฉพาะกลุ่ม (Segmented Market) มาก โดยมีการเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจที่มากขึ้น และมีความ คาดหวังต่อคุณภาพในการให้บริการที่สูงขึ้น สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้วาง ยุทธศาสตร์สินค้าและตลาด เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในประเทศไทย มีความพร้อม

ด้าน Supply คือ ด้านสินค้าและบริการ ให้มีการเจาะตลาดเฉพาะกลุ่ม มีเอกลักษณ์ มีมาตรฐาน มีความปลอดภัย และมีความยั่งยืน ตามยุทธศาสตร์ 5S ดังนี้

Segmented & Fragmented Market - การเจาะตลาดเฉพาะกลุ่มและกลุ่มย่อย

สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยคณะกรรมการด้านการตลาดในแต่ละกลุ่ม มีพันธกิจในการส่งเสริมการสร้างสินค้าและบริการที่เจาะลูกค้าเฉพาะกลุ่ม ตามความสนใจหรือพฤติกรรม เช่น

ตลาดนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism)

ตลาดนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism)

ตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ (Aging Society Tourism)

ตลาดนักท่องเที่ยวเดินทางคนเดียว (Solo Traveler)

ตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดี (Affluent Tourism)

ตลาดนักท่องเที่ยวเรือสำราญ (Cruise Tourism)

ตลาดนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Eco-Tourism)

ตลาดนักท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism)

ตลาดนักท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism)

ตลาดนักท่องเที่ยวอีสปอร์ต (eSports Tourism)

ตลาดนักเดินทางเชิงธุรกิจและไมซ์ (Business & MICE Traveler)

ตลาดนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agri-cultural Tourism)

ตลาดการท่องเที่ยวชุมชน (Community-Based Tourism)

ตลาดท่องเที่ยวผลไม้และฟาร์ม (Fruit & Farm Tourism)

ตลาดนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy Tourism)

ตลาดนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism)

ตลาดนักท่องเที่ยวตามความศรัทธา (Faith Tourism)

ตลาดนักท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (Tourism for all)

ตลาดคู่รักและการแต่งงาน (Couple & Wedding Tourism) เป็นต้น

นอกจากนี้ สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ยังมุ่งเน้นการสร้างตลาดใหม่ในเชิงของภูมิภาค เช่น ตลาดอินเดีย ตลาดแอฟริกา ตลาดฮาลาล ตลาดยุโรปตะวันออก และตลาดเอเชียกลาง เพื่อสร้างสมดุลของการท่องเที่ยวในแต่ละฤดูกาล โดยตลาดแต่ละกลุ่มความสนใจและพฤติกรรม และตลาดนักท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ ก็ยังสามารถผสมผสานกัน เพื่อสร้างการเจาะตลาดกลุ่มย่อยใหม่ (Fragmented Market) ลงได้อีก เช่น ตลาดนักท่องเที่ยวเงินสำหรับการ

ผู้ต้องการมีบุตร (Chinese IVF Market) ตลาดนักท่องเที่ยวสุขภาพ สำหรับผู้ต้องการรักษาพยาบาล ตลาดนักท่องเที่ยวอินเดียเพื่อการแต่งงาน ตลาดแอฟริกาเพื่อการทำธุรกิจ เป็นต้น เพื่อให้ประเทศไทย ในจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และจังหวัดหรือชุมชนต่าง ๆ สามารถเจาะตลาดโดยการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ชัดเจนมากขึ้น

Signature Product - การสร้างเอกลักษณ์

คณะอนุกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ มีพันธกิจหลักในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาสถานที่พักแรม แหล่งท่องเที่ยว ชุมชน สินค้าสำหรับนักท่องเที่ยว และเส้นทางการท่องเที่ยว ที่มีเอกลักษณ์ เริ่มตั้งแต่การฟื้นฟู พัฒนา และอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยวทั้งในเชิงธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ให้ได้มาตรฐาน และดึงอัตลักษณ์ของแต่ละชุมชน ออกมานำเสนอ แล้วพัฒนาเทคนิคในการเล่าเรื่อง (Storytelling) เพื่อดึงเสน่ห์และคุณค่าของแต่ละท้องถิ่นไทยออกมา ทั้งด้านอาหาร สมุนไพร คนตรี งานประเพณีและการแต่งกาย และเพิ่มความคิดสร้างสรรค์เพื่อยกระดับมูลค่าของสินค้าและบริการ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความสมดุลทางการท่องเที่ยว และกระจายรายได้ไปยังชุมชนต่าง ๆ ทั้งเมืองรองและชุมชนรอง ในเมืองหลัก รวมถึงการเชื่อมโยงเมืองหลักและเมืองรอง

Safety - ความปลอดภัย

คณะอนุกรรมการการด้านความปลอดภัยของสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีพันธกิจหลักในการส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เริ่มตั้งแต่การวางมาตรฐานความปลอดภัยของสถานประกอบการ อุปกรณ์ และบุคลากร ไปจนถึงกระบวนการทำงานเพื่อลดความเสี่ยง ขั้นตอนการแจ้งเตือนภัยและการแก้ปัญหาเมื่อประสบเหตุ รวมถึงมีการจัดตั้งวอร์รูมสำหรับการบริหารจัดการและวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่เกิดขึ้นเพื่อป้องกันและลดอันตรายจากเหตุที่เกิดขึ้น โดยการเชื่อมโยงผู้ประกอบการ และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวทั้ง 10 คลัสเตอร์ (1) ด้านการเดินทาง ทั้งรถ เรือ รางและเครื่องบิน (2) ด้านที่พักแรม (3) ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงสันถนาการและชุมชน (4) ด้านอาหารและเครื่องดื่ม (5) ด้านสินค้าและร้านขายสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยว (6) ด้านบริษัทนำเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ (7) ด้านมัลติเทศก์ (8) ด้านท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเวลเนส (9) ด้านท่องเที่ยวเชิงกีฬา อนุรักษ์และการผจญภัย (10) ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี วิศวกรรม และไซเบอร์ซีเคียวริตี้ ทั้งนี้เพื่อสร้างค่านิยมและมาตรฐานด้านความปลอดภัยให้แก่ผู้ประกอบการ รวมถึงการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและบุคลากรเพื่อการเดินทางอย่างปลอดภัย ทั้งนี้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว และลดการสูญเสียของเส้นทางท่องเที่ยวในประเทศไทย

Standard Product & Service - มาตรฐานของสินค้าและบริการ

คณะกรรมการมาตรฐานการท่องเที่ยว สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีพันธกิจในการสร้างเสริมและยกระดับมาตรฐานของผู้ประกอบการท่องเที่ยวของไทยในทุก ๆ คลัสเตอร์ ทั้งในเรื่องของคุณภาพของสินค้า เส้นทางในการเดินทาง สถานประกอบการ กระบวนการทำงานมาตรฐาน (Standard Operation Procedure) และการให้บริการที่เป็นเลิศ (Service Excellence) โดยรวบรวมมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับ (Best Practice) จากองค์กรต่าง ๆ ทั้งไทยและต่างประเทศ และพัฒนาให้เป็นมาตรฐานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และขับเคลื่อนโดยการให้ความรู้และทักษะแก่ผู้ประกอบการเพื่อนำไปพัฒนาองค์กรและบุคลากร ตลอดจนทำการทดสอบและส่งมอบตรามาตรฐาน (TCT Standard Signage) ให้แก่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละด้าน เช่น ด้านความปลอดภัยของรถโดยสาร (Safety Bus) ด้านความปลอดภัยทางอาหาร (Food Safety) ด้านโรงแรมรักษาสิ่งแวดล้อม (Green Hotel) และสนับสนุนให้ผู้ประกอบการที่มีมาตรฐาน ได้มีโอกาสทางธุรกิจที่มากขึ้น มีรายได้ที่สูงขึ้น มีผลกำไรมากขึ้น โดยการสนับสนุน ของเครือข่ายและพันธมิตรทางธุรกิจของสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

Sustainable Tourism - การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คณะกรรมการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีพันธกิจหลักในการส่งเสริมการสร้างสมดุลและความยั่งยืนทางการท่องเที่ยว โดยดูแลทั้งในด้านของการรักษาความสะอาด การรักษาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ธรรมชาติ การประหยัดพลังงาน การลดการใช้สารเคมี การลดความเหลื่อมล้ำของเมืองหลักและเมืองรอง รวมถึงการป้องกันและปราบปรามการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อลูกค้า สังคม และสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นกับทั้งผู้ประกอบการ ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน และนักท่องเที่ยว และสนับสนุนให้เกิดความเสมอภาคทั้งในเชิงนโยบายและโอกาสทางธุรกิจ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองหลักและเมืองรอง บริษัทใหญ่และบริษัทเล็ก เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งทางชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

4. Platform & Innovation Strategy

ยุทธศาสตร์แพลตฟอร์มและนวัตกรรม

นวัตกรรมแบบพลิกฐาน (Disruptive Innovation) ทำให้พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนไป ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูล (Aware) การให้ความสนใจ (Appeal) การค้นหาข้อมูล (Ask) การจอง (Act) ไปจนถึงการแชร์และบอกต่อ (Advocate) นอกจากนี้ความคาดหวังต่อสินค้าและบริการที่สูงขึ้น ซึ่งเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ จะเป็นเครื่องมือที่ดี ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและ

ขีดความสามารถในการแข่งขัน ตั้งแต่ในการดึงดูดความสนใจ การเล่าเรื่อง การปิดการขาย การให้บริการลูกค้า และยังสามารถลดต้นทุนในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการท่องเที่ยวไทยส่วนใหญ่ โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็ก และชุมชนต่าง ๆ ยังขาดความพร้อมก่อนนวัตกรรม เนื่องจากขาดองค์ความรู้ และทุนทรัพย์ ทำให้เสียโอกาสทางการแข่งขัน ขาดช่องทางการตลาดใหม่ ๆ และต้องแบกรับต้นทุนที่สูงกว่าคู่แข่ง คณะอนุกรรมการท่องเที่ยวอัจฉริยะ (Smart) สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จึงมีพันธกิจสำคัญ ที่จะส่งเสริมการด้านนวัตกรรมสินค้าและบริการ นวัตกรรมการตลาด การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ การวิจัยและพัฒนา และการยกระดับเทคโนโลยี ตามยุทธศาสตร์ SMART ดังนี้

Service & Product Innovation (นวัตกรรมสินค้าและบริการ)

สร้างสรรค์สินค้าทางการท่องเที่ยวที่มีความแตกต่าง มีความคิดสร้างสรรค์และมีเอกลักษณ์ โดยใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการให้บริการ เช่น การใช้ AR/VR ในการเล่าเรื่องและสร้างประสบการณ์ใหม่ การใช้ QR Code เพื่อการเชื่อมโยงข้อมูลและการชำระเงิน การใช้ Kiosk และ Vending Machine เพื่ออำนวยความสะดวก การใช้ Face Recognition เพื่อความสะดวกและปลอดภัย การใช้ Application เพื่อช่วยค้นหาเส้นทางหารถเดินทาง และขนส่งกระเป๋าเดินทาง เป็นต้น

Marketing Innovation (นวัตกรรมการตลาด)

ส่งเสริมการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการให้สามารถใช้เทคนิคการตลาดแบบ O2O (Online-to-Offline) คือ การใช้สื่อดิจิทัล โซเชียลมีเดีย ช่องทางการจัดจำหน่ายแบบออนไลน์ และการใช้เครื่องมือทางการตลาดแบบออฟไลน์ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ ป้ายโฆษณา โบรชัวร์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ เทรดโชว์ และสัมมนาร่วมกันอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อสร้างการรับรู้ (Awareness) การช่วยตอบข้อซักถาม (Chatbot) การจัดจำหน่าย (eDistribution) การจอง (Booking Engine & OTAs)และการแชร์ (Social Media)

AI & Big Data Analysis (การวิเคราะห์ข้อมูล)

สนับสนุนและเชื่อมโยงการนำข้อมูลขนาดใหญ่ จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มาสะสม วิเคราะห์ และนำเสนอให้แก่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไป โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีด้าน Machine Learning, NLP และ Chatbot มาใช้อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้งานร่วมกัน

Research & Development (การวิจัยและพัฒนา)

3. คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ โดยการ แต่งตั้งของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

โดยมีอำนาจหน้าที่ในการศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทาง แผนการปฏิรูป วิธีการปฏิรูป พร้อมกำหนดเวลาการปฏิรูป และข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านเศรษฐกิจ การเงิน การคลัง การเกษตร อุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่ง พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ ให้สัมฤทธิ์ผล รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่สภามอบหมายนั้น คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง การปฏิรูปการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบเพื่อความยั่งยืน (Inclusive Tourism) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแบ่งปัน ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อมกับการท่องเที่ยว โดยกำหนดโครงสร้างเพื่อรับผิดชอบดูแลแนวทางการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และให้ความรู้เพื่อการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สร้างกลไกในการติดต่อเชื่อมโยง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้เข้มแข็ง รวมทั้งสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวและการให้บริการจากใจในฐานะของเจ้าบ้านที่ดี

แนวทางการปฏิรูปการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบเพื่อความยั่งยืน

แนวทางการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว มุ่งเน้นการไปสู่เป้าประสงค์ 3 ประการหลัก คือ ประการที่หนึ่ง การบูรณาการงานด้านการท่องเที่ยว เพื่อเสริมประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ประการที่สอง การมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนอย่างทั่วถึง (Inclusive) เพื่อเพิ่มการกระจายรายได้และลดความเหลื่อมล้ำ

ประการที่สาม การสร้างความยั่งยืนด้านการท่องเที่ยว และควรพิจารณาจัดให้การท่องเที่ยวอยู่ในประเด็นด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากมีศักยภาพและมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก

ทั้งนี้ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นประเด็นที่สมควรเร่งดำเนินการปฏิรูป โดยพิจารณาจากความสำคัญความเร่งด่วน และความสัมฤทธิ์ผลของการปฏิรูปภายใต้กรอบระยะเวลาที่มีอยู่ โดยประเด็นที่เห็นสมควรเร่งดำเนินการปฏิรูปเป็นลำดับต่อการปฏิรูปโครงสร้างองค์กรด้านการท่องเที่ยว และการปฏิรูป ระบบที่พักแรมและข้อมูลคนเข้าเมือง คือ การปฏิรูปการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบเพื่อความยั่งยืน (Inclusive Tourism)

- ✓ 1. การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ
และบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ✓ 2. การปฏิรูประบบที่พักรวมและข้อมูลคนเข้าเมือง
- 3. การปฏิรูปการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ
เพื่อความยั่งยืน (Inclusive Tourism)

สำหรับการปฏิรูปการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบเพื่อความยั่งยืน (Inclusive Tourism) มีรายละเอียดแผนการปฏิรูป วิธีการปฏิรูป กำหนดเวลาการปฏิรูป แหล่งที่มาของงบประมาณ และหน่วยงาน ที่รับผิดชอบ ดังนี้

1. แผนการปฏิรูป

การมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว หรือ Inclusive Tourism หมายถึง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแบ่งปัน” ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงและทางอ้อมกับการท่องเที่ยว โดยจำเป็นต้องดำเนินการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. STRUCTURE : วางโครงสร้างเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นจริงในทุกระดับ ประกอบด้วย 1) ระดับนโยบาย 2) ระดับพื้นที่ / คลัสเตอร์ / จังหวัด และ 3) ระดับท้องถิ่น / ชุมชน เพื่อเป็นกลไกที่ประสานงานและถ่ายทอดข้อมูลระหว่างทุกภาคส่วน เชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับผู้มีส่วนร่วม ทั้งทางตรงและทางอ้อม

2. KNOWLEDGE : การให้ความรู้ การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สร้างกลไกในการติดต่อเชื่อมโยง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้เข้มแข็ง มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน

3. MINDSET : ความเข้าใจและทำด้วยใจ (Buy-in) สร้างจิตสำนึกรับผิดชอบในการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวช่วยกันดูแลสอดส่องเป็นหูเป็นตา รักษาความสะอาดและความปลอดภัย รักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดูแลนักท่องเที่ยวและให้บริการจากใจในฐานะของเจ้าบ้านที่ดี สำนึกรักบ้านเกิด รับผิดชอบต่อชุมชน นึกถึงการแบ่งปันผลประโยชน์ในทุกกิจกรรม มี Community Shared Value รวมถึงแนะนำหาทางออกให้ภาครัฐในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการท่องเที่ยว โดยทำการรณรงค์สร้างจิตสำนึกในทุกระดับ

2. วิธีการปฏิรูป

จากปัญหาข้างต้น การสร้างความตระหนักรู้ถึงประโยชน์และผลกระทบจากการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นเร่งด่วน เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของผู้มีส่วนร่วมทุกระดับต่อการท่องเที่ยว

ทั้งนี้ วิธีการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว สามารถทำได้ในหลายรูปแบบ ได้แก่
 ร่วมคิด ผ่านการพูดคุย หรือ ประชุมร่วมกัน ขอความเห็น รับฟังความคิดเห็น
 หรือประชาพิจารณ์ เป็นต้น

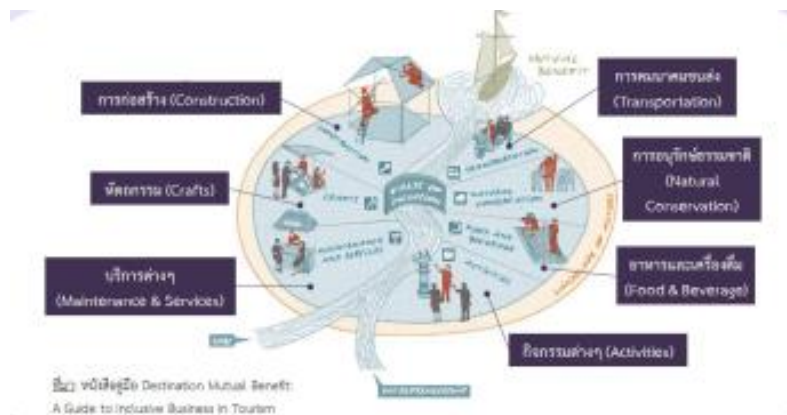
ร่วมทำ ผ่านการเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งในแต่ละขั้นตอน ต้อง
 มีการตัดสินใจ ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของส่วนรวม

ร่วมแบ่งปัน กระจายผลประโยชน์ไปสู่ผู้มีส่วนร่วมในทุกระดับและทุกภาคส่วน

แผนภาพที่ 3 - 3 แสดงการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว

ตัวอย่างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว (Field of Inclusion)

- การจ้างงาน (Jobs)
- การเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship)

ที่มา : สภาปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

สรุป

ในบทนี้เป็นการนำเสนอเกี่ยวกับบทบาทของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องใน การจัดการ
 ท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของประเทศไทยในปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญของการท่องเที่ยวในฐานะกลไกหลักในการ
 ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสามารถ
 เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามสภาวะการณ์โลกและ
 พฤติกรรมของผู้บริโภค อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงต้องมีการปรับตัวตามกระแสโลกที่เปลี่ยนไป

และต้องวางแผนและพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อรักษาและพัฒนาขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวของประเทศ

จากแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน และให้ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

ดังนั้นการจัดการการท่องเที่ยวที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้นั้น จะต้องมีการบูรณาการการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนต้องร่วมกันจัดการ มิใช่เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใด หน่วยงานหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นหน้าที่ของทุกคน ทั้งที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยตรง หรือเป็นผู้สนับสนุนการท่องเที่ยว หรือเป็นผู้ที่อยู่นอกอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแต่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว

แต่จากการศึกษาการวิจัยนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่ผ่านมา ยังขาดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะผู้ประกอบการ ชุมชนในพื้นที่ และสถาบันการศึกษา

บทที่ 4

ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาให้เกิดการจัดการท่องเที่ยว อย่างมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของประเทศไทย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม เป็นการใช้อินฟอร์มาชัน (Qualitative Research) ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย ตลอดจนวรรณกรรมทางวิชาการ งานวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In -depth Interview) กับผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูล และ นำเสนอแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์
2. การนำเสนอแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของประเทศไทย
3. ตัวอย่างการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่ดีในประเทศไทย
4. สรุป

สรุปประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์

การจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมนั้นประกอบไปด้วยการจัดการหลายระดับ ทั้งที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยตรง ระดับการสนับสนุนการท่องเที่ยว หรือระดับที่มีได้อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แต่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อประกอบการพิจารณา ดังนี้

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมาของประเทศไทย ยังไม่มีการสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ระหว่างภาครัฐบาล ผู้ประกอบการ ชุมชนในพื้นที่ และสถาบันการศึกษา อย่างเพียงพอ เนื่องจาก

1.1 ขาดการกำหนดโครงสร้างเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว ทั้งระดับนโยบาย และพื้นที่ โดยจำเป็นต้องกำหนดโครงสร้างเพื่อรับผิดชอบดูแลแนวทางการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เป็นกลไกที่ประสานงาน และถ่ายทอดข้อมูลระหว่างกันทุกภาคส่วน เพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับผู้มีส่วนร่วมทุกระดับ โดยประกอบไปด้วยนโยบายทั้ง Push และ Pull

Push คือ การแนะนำ ชี้นำ อาจมีการบังคับด้วยกฎหมาย กำหนดบทลงโทษ การกำหนดมาตรการที่ต้องปฏิบัติ เช่นการกำหนดให้ผู้ประกอบการที่ไม่ได้ส่งบุคลากรมาอบรมเรื่องการมีส่วนร่วม ต้องจ่ายเงินสมทบเหมือนกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน

Pull คือ การส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยินดีทำเอง โดยอาจมีมาตรการจูงใจ (Incentive) เช่น การลดหย่อนภาษี หรือการสมนาคุณ

1.2 ขาดการให้ความรู้และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว โดยจำเป็นต้องดำเนินการดังนี้

การให้ความรู้ (Knowledge) การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สร้างกลไกในการติดต่อเชื่อมโยงเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้เข้มแข็ง มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน เช่น

จัดให้มีการอบรมพัฒนาบุคลากร ทั้งภาครัฐ ผู้ประกอบการ แรงงาน และชุมชนท้องถิ่นสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างผู้มีส่วนร่วมทุกระดับ ให้มีเวทีได้พบปะพูดคุย

ใช้ Digital Platform ในการเชื่อมโยงความร่วมมือ แลกเปลี่ยนสาระแบบออนไลน์ พัฒนามาตรฐานในด้านต่าง ๆ อาทิ การบริการ ความสะอาด ความปลอดภัย ทั้งชีวิตและทรัพย์สิน การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสถานที่ท่องเที่ยว

สร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น นำนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ มาปรับใช้เพื่อสร้างสินค้าและบริการที่มีความแตกต่างและมีมูลค่าเพิ่ม

จัดการเก็บรวบรวมข้อมูล ประวัติ เรื่องราว วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำมาต่อยอด โดยให้องค์กรเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ

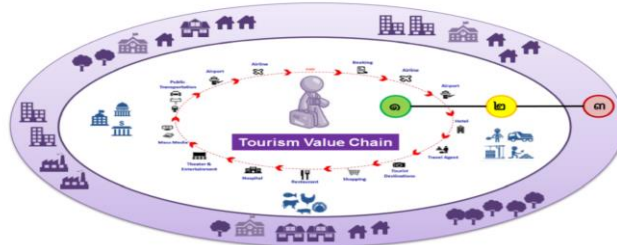
1.3 ขาดการสร้างความเข้าใจ การสร้างจิตสำนึก การอนุรักษ์และการพัฒนาการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวทุกระดับ จำเป็นต้องดำเนินการดังนี้ โดยส่งเสริมการสร้างการเข้าใจ (Mindset) และทำด้วยใจ (Buy-in) โดยการรณรงค์สร้างจิตสำนึกในทุกระดับ เช่น

- 1.3.1 สร้างจิตสำนึกรับผิดชอบในการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว
- 1.3.2 ช่วยการดูแลสอดส่องเป็นหูเป็นตา รักษาความสะอาดและความปลอดภัย
- 1.3.3 รักษาขนบธรรมเนียมและประเพณี และวัฒนธรรมไทย
- 1.3.4 ดูแลนักท่องเที่ยวและให้บริการจากใจ ในฐานะเจ้าบ้านที่ดี
- 1.3.5 รับผิดชอบต่อชุมชน สำนึกรักบ้านเกิด
- 1.3.6 นึกถึงการแบ่งปันผลประโยชน์ในทุกกิจกรรม มี Community Share Value
- 1.3.7 แนะนำหาทางออกให้ภาครัฐในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการท่องเที่ยว
- 1.4 ขาดการจัดการการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว เช่น
- ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น โดยส่งเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ
- ด้านความปลอดภัย เช่น การสร้างมาตรการและระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว
- ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น โดยให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อให้คนในท้องถิ่นมีรายได้จากการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้ทั่วถึง และลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม
- 1.5 ขาดการปรับปรุงข้อกำหนด กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. ปัญหาที่เกิดจากการขาดการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม

แผนภาพที่ 4 - 1 กลุ่มผู้มีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว 3 ระดับ

กลุ่มผู้มีส่วนร่วม ๓ ระดับ :

- ๑. อยู่ใน Value Chain การท่องเที่ยวโดยตรง
- ๒. สนับสนุน Value Chain การท่องเที่ยว (Supporting)
- ๓. อยู่นอก Value Chain ท่องเที่ยว แต่ได้รับผลกระทบ

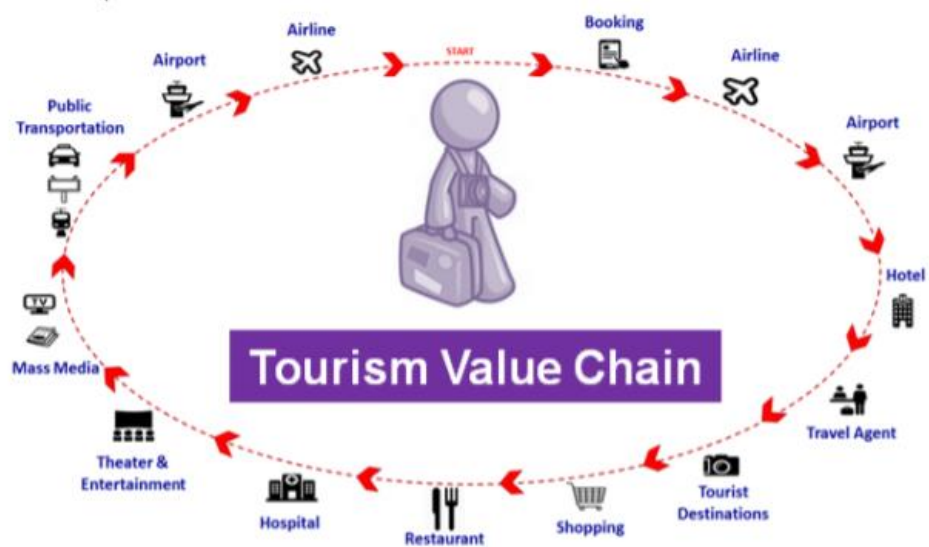

ที่มา : สภาพัฒนาเศรษฐกิจ

กลุ่มผู้มีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวประกอบด้วย 3 ระดับ คือ

1. ผู้มีส่วนร่วมที่อยู่ในห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) การท่องเที่ยวโดยตรงหมายถึงกลุ่มผู้ประกอบการและบุคลากรด้านต่าง ๆ ที่ให้บริหารกับนักท่องเที่ยว เช่น โรงแรม บริษัททัวร์ สถานที่ท่องเที่ยว ท่องเที่ยวชุมชน ร้านค้า ร้านอาหาร สถานบริการด้านสุขภาพ สถานบันเทิง ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ (เครื่องบิน รถโดยสาร เรือ รถไฟ)

แผนภาพที่ 4 - 2 กลุ่มผู้มีส่วนร่วมที่อยู่ในห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) การท่องเที่ยวโดยตรง

ที่มา : สภาพัฒนาเศรษฐกิจ

2. กลุ่มผู้มีส่วนร่วมในฐานะผู้สนับสนุน Value Chain ท่องเที่ยว (Supporting) หมายถึง กลุ่มผู้ประกอบการและบุคลากรด้านต่าง ๆ ที่ไม่ได้ให้บริการกับนักท่องเที่ยวโดยตรง แต่มีส่วนทางอ้อม ในฐานะผู้ดำเนินกิจกรรมที่สนับสนุนผู้ประกอบการใน Tourism Value Chain เช่น ช่างนา เกษตรกร ภาครัฐ ผู้ผลิตสินค้า และ บริการต่าง ๆ เช่นบรรจภัณฑ์ วัสดุก่อสร้าง ผู้รับเหมา ยานยนต์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ รวมไปถึงหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน สาธารณสุข การคมนาคม

แผนภาพที่ 4 - 3 แสดงกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในฐานะผู้สนับสนุน (Value Chain) ท่องเที่ยว

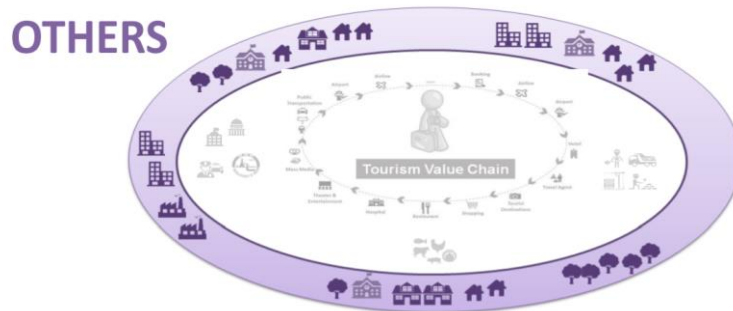

ที่มา : สภาพัฒนาเศรษฐกิจ

3. กลุ่มผู้มีส่วนร่วมที่อยู่นอก Value Chain ท่องเที่ยว แต่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว หมายถึงกลุ่มผู้ประกอบการและบุคลากรที่มีได้มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยว แต่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในทางบวกหรือทางลบ ตัวอย่างเช่น บ้านเรือน ที่พักอาศัย โรงเรียน หรือชุมชน รวมถึงประชาชนโดยทั่วไป ที่ใช้สถานที่อาคาร ร้านค้า หรือใช้บริการร่วมกับนักท่องเที่ยว และได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางใดทางหนึ่ง

กลุ่มนี้อาจไม่รู้สึคว่าตนเองมีส่วนร่วมต่อการท่องเที่ยว ไม่เข้าใจ และไม่เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว รวมถึงรู้สึกได้รับผลกระทบในทางลบ ซึ่งอาจนำไปสู่การดำเนินการที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวได้โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

แผนภาพที่ 4 – 4 แสดงกลุ่มผู้มีส่วนร่วมที่อยู่นอก (Value Chain)

ที่มา : สภาพัฒนาเศรษฐกิจ

ซึ่งผู้มีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวแต่ละระดับยังมีความเข้าใจถึงบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวในการ “ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแบ่งปัน “ ของคนในฐานะผู้มีส่วนร่วมที่ยังไม่เพียงพออันอาจนำไปสู่การดำเนินการที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวได้โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ตัวอย่างการท่องเที่ยวที่เกิดปัญหาเนื่องจากการขาดการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม

1. กรณีตัวอย่างของอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

กิจกรรมนั่งเรือชมหิ่งห้อยยามค่ำ เป็นกิจกรรมสำคัญของอัมพวาที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ไรก็ดี เรือที่นำนักท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย มีเสียงดัง ส่งผลกระทบต่อบ้านเรือนในชุมชนที่อยู่ริมน้ำ

บ้านชุมชนริมน้ำมีต้นลำพู ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของหิ่งห้อย ทำการตัดต้นลำพูบริเวณบ้านเพื่อตัดปัญหาเสียงรบกวนจากเรือนักท่องเที่ยว

การกระทำเช่นนี้ อาจส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวอัมพวาในระยะยาวได้

2. กรณีตัวอย่าง หมู่เกาะต่าง ๆ ในประเทศไทย เช่น เกาะพีพี เกาะสมุย

มีนักท่องเที่ยวต่างชาติไปเที่ยวเป็นจำนวนมาก อาจทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในระยะยาวได้

3. กรณีตัวอย่าง พระบรมมหาราชวัง วัดพระแก้ว

มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ เป็นจำนวนมาก

เกิดความแออัดของนักท่องเที่ยว

รถติด เนื่องจากมีทั้งรถบัส รถตู้ รถตุ๊กตุ๊ก ต้องจอดรอรับนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และก่อให้เกิดมลภาวะ และเกิดความไม่เป็นระเบียบ

ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเบื่อหน่าย และอาจจะไม่กลับมาเที่ยวอีก หรือไปบอกต่อ ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบได้

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม ได้แก่

4.1 กระจายรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำ

การมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับ จะทำให้ทุกคนได้แบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Benefit) และการเติบโตไปพร้อมกับการท่องเที่ยว เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิต ช่วยกระจายรายได้ และลดความเหลื่อมล้ำให้กับสังคมไทย

4.2 สร้างความแตกต่าง

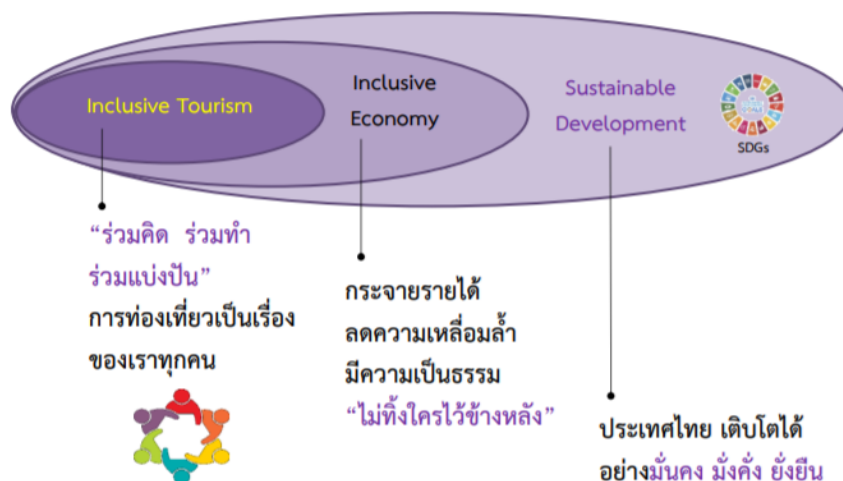
การมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับ ในฐานะเจ้าบ้านที่ดี มีวัฒนธรรมไทยช่วยสร้างความแตกต่าง และสร้างความประทับใจ ให้กับการท่องเที่ยวของไทย

4.3 สร้างความยั่งยืน

การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับ ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจความสำคัญของการท่องเที่ยว ทั้งต่อตนเอง ชุมชน และประเทศ รวมถึงแนวทางในการดูแลและพัฒนาการท่องเที่ยว ทำให้การท่องเที่ยวเติบโตได้อย่างยั่งยืน

แผนภาพที่ 4 - 5 แสดงเป้าหมายการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว

เป้าหมาย: ทุกคนมีส่วนร่วม และเติบโตร่วมกันได้ อย่างยั่งยืน

ที่มา : สภาปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

แนวทางการพัฒนาให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของประเทศไทย

1. การกำหนดโครงสร้างเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว

1.1 ระดับนโยบาย

1.1.1 ควรจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ เพื่อกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวในทุกๆ ระดับ รวมถึงการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยว และที่มาของงบประมาณ

1.1.2 ควรกำหนดให้มีคณะกรรมการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในระดับต่าง ๆ ขึ้นทั้งระดับนโยบาย ระดับพื้นที่ และระดับ Cluster เพื่อดำเนินการและกำหนดรูปแบบการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่

1.1.3 ควรกำหนดหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวในแต่ละเรื่อง โดยการปฏิบัติจะต้องมีความเชื่อมโยง ทั้งระดับแมโคร (Macro) ไมโคร (Micro) ตลอดจนทุกหน่วยงานต้องดำเนินการร่วมกันในทุกๆ ระดับ

ยกตัวอย่างกรณี Street food ที่เยาวราชที่มีการจัดระบบไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ เนื่องจากพื้นที่บางส่วนอยู่ในความดูแลของกรุงเทพมหานคร พื้นที่บางส่วนอยู่ในส่วนของตำรวจจราจร

1.1.4 ควรกำหนดโครงสร้างการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวออกเป็น 4 ประเด็นคือ

1.1.4.1 เจ้าของ (Owner ship) ซึ่งมี 3 ระดับ คือ หมู่บ้าน เทศบาล และจังหวัด ซึ่งต้องเป็นผู้กำหนดว่าต้องการจะให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว ประเพณี วัฒนธรรมอะไร เพื่อพัฒนาไปสู่วิถีชีวิตและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1.1.4.2 ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) เช่น เจ้าของโรงแรม ร้านค้าผู้ประกอบการต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งส่วนมากเป็นคนนอกท้องถิ่น จึงควรทำให้บุคคลเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของผู้มีส่วนได้เสีย และมีจิตผูกพันต่อท้องถิ่นนั้น ๆ

1.1.4.3 ผู้รับผิดชอบ (Respective) ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าใครจะเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องใด เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดูแลเรื่องความปลอดภัย และความเป็นระเบียบเรียบร้อย ผู้ว่าราชการจังหวัด ประสานกับสำนักงานท่องเที่ยว เป็นต้น

1.1.4.4 การบริหารจัดการ (Management Structure) จะต้องเป็นการบริหารจัดการที่ประชาชนเป็นเจ้าของ ไม่ใช่เพียงการมีส่วนร่วม และต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทิศทาง การจัดลำดับความสำคัญว่าควรจะเน้นการดำเนินการในเรื่องใดก่อนหลัง

1.1.5 ไม่ควรกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เช่น กระทรวงวัฒนธรรมเป็นผู้ผูกขาดและรับผิดชอบการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว แต่เพียงผู้เดียว แต่ควรเป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐ และเอกชน ภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาควิชาการในพื้นที่ชุมชนนั้น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาและการดำเนินงาน

1.2 ระดับพื้นที่

1.2.1 การกำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่ โดยร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อร่วมคิด ร่วมลงทุน และสร้างจุดขายที่น่าสนใจเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวนอกเหนือจากการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เช่น การนำบ้านโบราณมาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

1.2.2 ปฏิรูปโครงสร้างด้านการท่องเที่ยว โดยมีการเชื่อมโยงกลไกการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ ทั้งระดับจังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น และชุมชน ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงงบประมาณด้านการท่องเที่ยวที่จะต้องใช้ดำเนินการในพื้นที่ และจังหวัดนั้น ๆ นอกจากนี้ควรเพิ่มบทบาทให้ท้องถิ่นและชุมชนได้รู้สึกว่าเป็นเจ้าของ (Ownership) เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

1.2.3 ควรกระจายรายความรับผิดชอบ และกระจายอำนาจในการท่องเที่ยวไปยังศูนย์ ทำงานได้มากขึ้น

2. การให้ความรู้และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

2.1 การให้ความรู้

2.1.1 การให้ความรู้แก่ผู้ให้ความรู้แก่ผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย รวมถึงความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือผู้มีความจำเป็นหรือความต้องการพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ เป็นต้น เพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

2.1.2 ควรให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวที่จะไปท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น ๆ โดยการสร้างช่องทางข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้มากขึ้น เช่น หน่วยงานภาครัฐควรประสานให้ทุกสายการบินที่เดินทางเข้าออกประเทศไทย เผยแพร่วีดิทัศน์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ประเพณีและวัฒนธรรมไทย และควรลดขั้นตอนการดำเนินการด้านการตรวจคนเข้าเมือง หรือด่านศุลกากร เพื่อส่งเสริมสิ่งที่ดีงาม ของประเทศให้กับผู้โดยสารที่เดินทางเข้าออกประเทศไทย

2.1.3 การกำหนดให้สถาบันการศึกษาในพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการด้านการท่องเที่ยวให้กับคนในพื้นที่

2.1.4 ภาครัฐต้องถ่ายทอดทักษะการบริหารจัดการไปสู่ชุมชนท้องถิ่น เช่น ข้อเสนอที่ให้ธนาคารออมสิน และธนาคาร ธ.ก.ส. พัฒนาทักษะการจัดการให้กับสถาบันการเงินฐานราก ภาคธุรกิจ เป็นต้น และในส่วนของภาคชุมชน ให้ชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการปกป้องและดูแลทรัพย์สินของตน โดยรัฐต้องสนับสนุนท้องถิ่นให้เกิดการถ่ายทอด แลกเปลี่ยน เรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาระบบ WIFI เพื่อให้ชุมชนเชื่อมต่อกับภาคธุรกิจ ซึ่งทำให้สามารถรองรับ และตอบสนองนักท่องเที่ยวทั่วโลกได้

2.2 การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ

2.2.1 ควรมีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว โดยการจัดมหกรรมกีฬาเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้กับประเทศ ทั้งนี้ สามารถจัดการแข่งขันในระดับพื้นที่มากระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าระดับประเทศ โดยมีความร่วมมือกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และควรได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อให้เกิดกิจกรรมการค้าขาย ร้านอาหาร แท็กซี่ รถรับส่ง ขายเสื้อผ้า ทำให้เกิดการจ้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ซึ่งทำให้เศรษฐกิจหมุนเวียนดีขึ้น เป็นการกระจายรายได้และลดความเหลื่อมล้ำ

2.2.2 ควรกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ให้ความสำคัญด้านการสร้างทรัพยากรบุคคลให้มีความคิดสร้างสรรค์ในทางที่ควรจะเป็น และการสร้างแบรนด์ดี (Branding) หรือการสร้างตราสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ และการหาสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ เพื่อให้สามารถสร้างขีดความสามารถ ในการแข่งขันในท้องถิ่น

2.2.3 ควรสนับสนุนให้สภาวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย มีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research หรือ PAR) โดยเชื่อมโยงกับหน่วยงานวิจัยในพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัยในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อพัฒนางานวิจัยที่สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในหารแก้ไขปัญหาและพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นและชุมชนได้

3. การสร้างความเข้าใจ การสร้างจิตสำนึก การอนุรักษ์ และพัฒนาการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวในทุกระดับ

3.1 การสร้างความเข้าใจและการสร้างจิตสำนึก

3.1.1 การสร้างความเข้าใจและการสร้างจิตสำนึกที่ดี ในการดูแลนักท่องเที่ยว ในลักษณะ Friendly Attitude คือการให้บริการด้วยใจที่เป็นมิตรเหมือนกับคนรู้จัก ซึ่งเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของคนไทย เพื่อสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว

3.1.2 ควรสร้างจิตสำนึกที่รับผิดชอบในการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว โดยปลูกฝังให้ประชาชนสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว และรับผิดชอบร่วมกันในสังคมเดียวกัน เพื่อให้ชุมชนน่าเที่ยว เช่น ในประเทศเกาหลีใต้ ตำรวจท่องเที่ยวจะไม่แต่งชุดตำรวจ แต่จะแต่งชุดกีฬา ใช้อุปกรณ์ที่สวมใส่ในการเดินทางดูแลนักท่องเที่ยว ทำให้สามารถควบคุมรักษาความปลอดภัยได้ โดยไม่เสียบรรยากาศของการท่องเที่ยว

3.1.3 ควรกำจัดอุปสรรคในเรื่องวิถีคิดและความเข้าใจ (Mindset) ซึ่งไม่เป็นไปในทางเดียวกันกับเป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การตรวจสอบการใช้งบประมาณด้านการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

3.2 การอนุรักษ์และการพัฒนา

3.2.1 การให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยปลูกฝังวินัย การทิ้งขยะ และคัดแยกขยะประเภทต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันมีตัวอย่างให้เห็นตามโรงแรมหลายแห่ง ในกรุงเทพมหานครที่จัดถังแยกขยะ Recycle และขยะทำลายไว้ในแต่ละห้อง

3.2.2 ควรมีการอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม เนื่องจากในปัจจุบัน การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ มีการประยุกต์ให้มีความน่าตื่นเต้น หรือน่าดูมากขึ้น แต่อาจทำให้มรดกทางปัญญาของไทยบางส่วนหายไป เช่น มวยไทย เดิมจะมีการไหว้ครูในท่ารายรา รูปแบบต่าง ๆ ก่อนชก ซึ่งในปัจจุบันไม่มี จึงควรรักษาทางอนุรักษ์ไว้โดยอาจจัดให้มีมวยไทยคู่พิเศษ ที่มีครูเพื่อแสดงให้ชาวต่างชาติเห็นถึงวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของไทยในการแสดงความเคารพต่อผู้มีพระคุณ

3.2.3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้ให้บริการขับรถแท็กซี่ เพื่อให้มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว เนื่องจากในปัจจุบันผู้ให้บริการต้องประสบกับปัญหาเรื่องหนี้สิน สุขภาพ และการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว หากปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไข ก็จะสามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

4. การบริหารจัดการการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว

4.1 ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

4.1.1 ควรส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น โดยส่งเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ เช่น โครงการตามรอยเส้นทางหลวงปู่ทวดที่มีความสัมพันธ์ และเกี่ยวข้องกับวัดต่าง ๆ ในภาคใต้หลายจังหวัด โครงการข่อยรอบประวัติศาสตร์ ของจังหวัดนครศรีธรรมราชซึ่งมีความเป็นอัตลักษณ์ของตนเองทั้งเชิงวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยว อาหาร โครงการตามรอยพระบูรพาจารย์ทั้ง 5 และการบูรณะพระอุโบสถของจังหวัดพัทลุง โครงการของจังหวัดสงขลา ที่มีสตรีทอาร์ต (Street Art) และสตรีทฟู้ด

(Street Food) ที่มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ รวมทั้ง โครงการสร้างพื้นที่หรืออาณาจักรช่างชู้ย ซึ่งเป็นการรวบรวมงานศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์ แฟชั่น และอีกหลายอย่างขึ้นมาเป็นแลนด์มาร์ก ด้านการท่องเที่ยวในย่านธนบุรี เป็นต้น

4.1.2 ควรเพิ่มช่องทางการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและการให้บริการ นักท่องเที่ยว โดยการออกแบบให้เอื้อกับกลุ่มผู้สูงอายุ และคนพิการ เช่น ห้องน้ำ ตามสถานที่ท่องเที่ยว หรือ โครงการระบบขนส่งมวลชนควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น และควรให้ความสำคัญกับการให้บริการข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวโดยตรง เพราะการเข้าถึงข้อมูลการให้บริการเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถสร้างเรื่องราวทำให้คนทั่วไปรับรู้ข้อมูลหรือเบื้องหลังของกรท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งจะสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

4.1.3 ควรมีการจัดทำสารคดี หรือภาพยนตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อเผยแพร่ไปยังประเทศต่าง ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นการท่องเที่ยวไทย และควรรวบรวมแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นมารวบรวมเป็นเว็บไซต์เพื่อให้เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้

4.1.4 ปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีความหลากหลาย และมีจุดมุ่งหมายในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานรัฐบาล หน่วยงานภาคเอกชน ชุมชน หรือภาคประชาสังคม ควรหาจุดเด่นของแต่ละชุมชนหรือแต่ละจังหวัด เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

4.2 ด้านความปลอดภัย

4.2.1 ควรสร้างมาตรการและระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวและการดำเนินงานด้านระบบการแพทย์ฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเชื่อมโยงข้อมูลของบัตรประกันภัย หรือประกันชีวิตอย่างเป็นระบบ เพื่อสามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

4.2.2 ควรมีระบบตรวจสอบการจำหน่ายอาหารที่มีตามท้องถนนหรือสตรีทฟู้ด (Street Food) ให้มีความสะอาดและถูกสุขอนามัย เพื่อป้องกันมิให้มีนักท่องเที่ยวเกิดการเจ็บป่วย จากโรคติดต่อ และอาหารที่ไม่ถูกสุขลักษณะ

4.2.3 ควรจะมีการใช้เทคโนโลยี เข้ามาช่วยเหลือนักท่องเที่ยว เช่นการติดตามเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินจะสามารถช่วยเหลือได้ทันที

4.2.4 ควรมีอาสาสมัครเข้ามาช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวในการดูแลด้านความปลอดภัย

4.3 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น

4.3.1 ควรให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อให้คนในท้องถิ่นมีรายได้จากการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้ทั่วถึง และลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ ในสังคม ซึ่งหน่วยงานราชการทุกภาคส่วนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทั้งทางตรง และทางอ้อม เนื่องจากหน่วยงานราชการได้รับผลประโยชน์จากงบประมาณด้านการท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน

4.3.2 ควรกำหนดให้มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนขึ้นทั่วประเทศ โดยความร่วมมือกันระหว่างท้องถิ่น กับสภาหอการค้า เช่นการจัดถนนคนเดิน ปัจจุบันถนนคนเดินที่มีอยู่มีชื่อเสียงเรื่องของสภาพอากาศ คือ แดดร้อน ฝนตก สามารถจัดทำรูปแบบการท่องเที่ยวเป็นรูปแบบของตลาดมีหลังคา เช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่นซึ่งเรียกว่า เทน โงกุ จะทำให้ชุมชนสามารถขายสินค้า และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น โดยพื้นที่กรุงเทพฯ ที่สามารถปรับปรุงรูปแบบให้เป็นตลาดดังกล่าวได้

4.3.3 ควรส่งเสริมบทบาทของจังหวัดและท้องถิ่น ให้มีอำนาจในการตรวจสอบคุณภาพและการบริการของแหล่งท่องเที่ยว และดูแลความปลอดภัย ๆ ต่าง ๆ และจังหวัดควรมีแผนบูรณาการการท่องเที่ยว ในการแก้ไขปัญหาผู้มีอิทธิพล ผลประโยชน์ ปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ ตลอดจนปัญหาเกี่ยวกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เช่นการปล่อยน้ำเสียเป็นต้น

5. มาตรการทางกฎหมายที่จำเป็นสำหรับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว

5.1 ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎและที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5.2 ควรออกกฎ ระเบียบต่าง ๆ ให้คนในท้องถิ่นเป็นมัคคุเทศก์ เนื่องจากหากคนต่างถิ่นเป็นมัคคุเทศก์ จะทำให้คนในท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือ

6. มาตรการด้านอื่น ๆ

6.1 ควรกำหนดให้วิสาหกิจและยุทธศาสตร์ชาติ เกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม เพื่อความยั่งยืนในเรื่องแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แหล่งผลิตอาหารสุขภาพ แหล่งผลิตอาหารปลอดภัย แหล่งสมุนไพรโลก นวดแผนไทย และทรัพยากรธรรมชาติที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งต้องมีการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมบนฐานวัฒนธรรมซึ่งเป็นการต่อยอดจากวัฒนธรรมที่มีอยู่

6.2 ควรนำจุดแข็งของประเทศไทย คือเป็นประเทศที่มีพื้นที่และสถานที่ตั้งสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมโยงกับเพื่อน

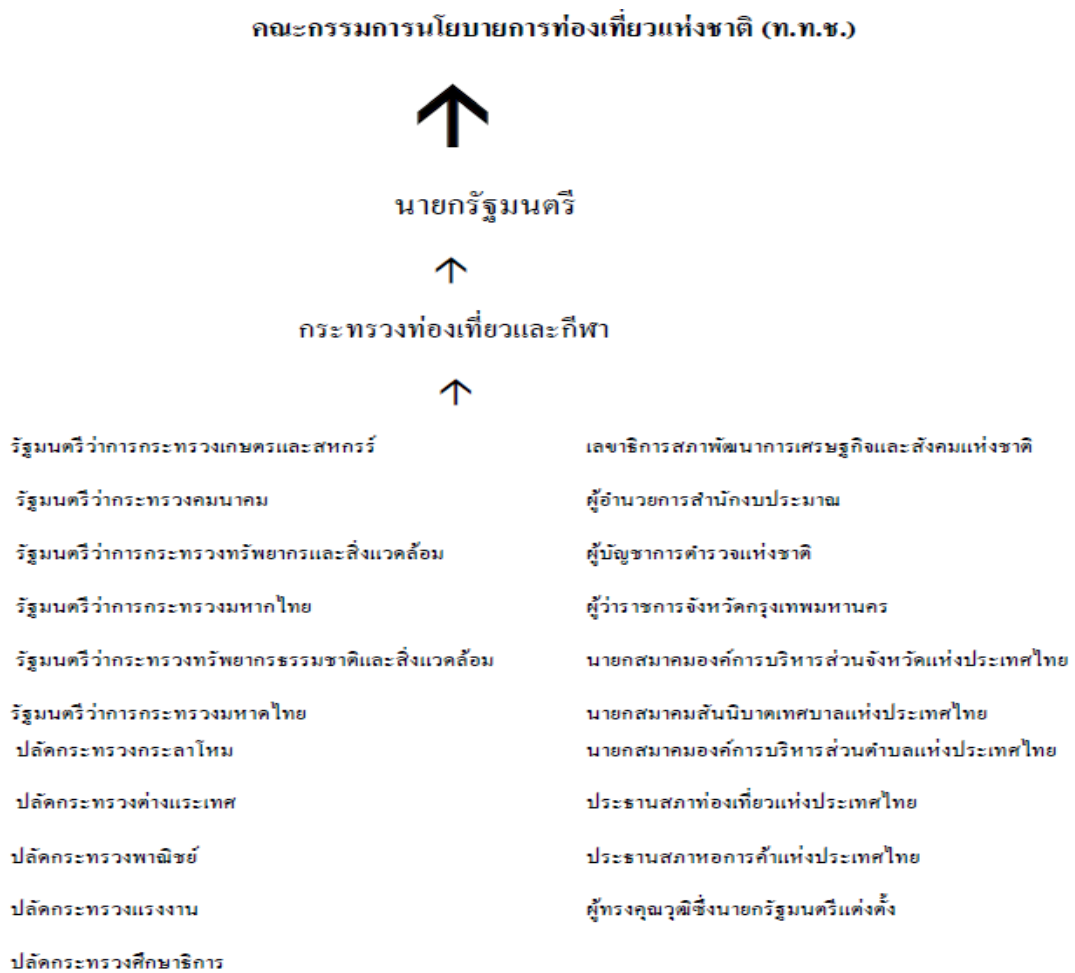
บ้านที่เรียกว่า Connectivity และเป็นศูนย์กลางอาเซียน รวมทั้งเป็นจุดเชื่อมระหว่างอารยธรรมเก่าแก่ที่สุดของโลก คืออินเดีย และจีน และที่สำคัญประเทศไทยมีความสัมพันธ์อันดีกับประเทศมหาอำนาจทุกประเทศมาใช้ให้เป็นประโยชน์กับการท่องเที่ยว

6.3 ควรมีมาตรการที่เป็นธรรมในการกำหนดราคาสินค้าหรือบริการต่าง ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว

โครงสร้างการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม นั้น จะประกอบไปด้วย

1. คณะกรรมการการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมระดับนโยบาย ประกอบไปหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
2. คณะกรรมการการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมระดับพื้นที่ จะประกอบไปด้วยหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่

แผนภาพที่ 4 - 6 โครงสร้างการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมระดับนโยบาย

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

แผนภาพที่ 4 - 7 โครงสร้างการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม ระดับนโยบาย และระดับพื้นที่

การจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมระดับนโยบาย

ข้อสรุปที่ได้จากการประชุมระดมสมอง ความคิดเห็น ความต้องการ (ภาคประชาชน)

โครงสร้าง

คณะกรรมการการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนระดับพื้นที่

(จำนวนไม่เกิน 15 คน)

ตัวแทนจากคณะกรรมการท่องเที่ยวจังหวัด (กททจ.)

ตัวแทนจากคณะกรรมการท่องเที่ยวพื้นที่ (กททพ.)

หอการค้าจังหวัด

ตัวแทนจากกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาประจำจังหวัด

ผู้แทนชุมชนต่าง ๆ

ผู้แทนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่

เชิญบุคคลเข้าร่วมประชุมได้ตามความเหมาะสมกับวาระ

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

คณะกรรมการการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมระดับพื้นที่

1. การบริหารการจัดการ โดยเป็นร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อร่วมคิด ร่วมทำร่วมลงทุน และระดมสมองและ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยจะมีการประชุมเดือนละหนึ่งครั้ง และนำข้อสรุปและข้อเสนอแนะส่งต่อไปให้กับคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นคณะกรรมการนโยบายการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมระดับนโยบาย

ซึ่งจะเป็นการส่งทอดข้อมูลจากภาคประชาชน ไปสู่ระดับนโยบาย เพื่อให้ระดับนโยบายสนับสนุน และตอบสนองความต้องการของภาคประชาชนได้อย่างแท้จริง ดังนั้นระดับนโยบายจึงจำเป็นต้องถามความคิดเห็น หรือความต้องการของคนในพื้นที่นั้น เป็นหลัก เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยเติบโตได้อย่างยั่งยืน

การดำเนินการลงทุนทั้งภาครัฐ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสอบถามความคิดเห็นจากคณะกรรมการชุดนี้ เพื่อใช้ประกอบเสนองบประมาณ โครงการลงทุน

2. งบประมาณ การดำเนินงาน หรืองบการจัดการประชุม เดือนละ 10,000 บาท ต้องได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐ และต้องมีรายงานการประชุมทุกครั้ง (สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้

3. สร้าง Platform กลางในการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม เพื่อใช้เชื่อมโยงข้อมูล สื่อสารระหว่างกัน และแจ้งปัญหา และความต้องการ และควรมีต้นแบบการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมที่ดี ไว้ให้ทุกภาคส่วนได้ใช้ศึกษา จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมต่อไป

ตัวอย่างการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่ดีในประเทศไทยพหุสนิกมชุมชนน่าอยู่

นายวิชัย อัมราลิขิต ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี เป็นผู้มีส่วนสร้าง และ พัฒนาเมืองพหุสนิกม ให้เป็นเมืองที่น่าอยู่ และนำไปเที่ยว

1. ที่ตั้งของชุมชน

เทศบาลเมืองพหุสนิกมตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลพหุสนิกม อำเภอพหุสนิกม จังหวัดชลบุรี มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 2.76 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,725 ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดชลบุรี ห่างจากตัวเมืองจังหวัดชลบุรี ประมาณ 22 กิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 87 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดฉะเชิงเทรา ประมาณ 28 กิโลเมตร

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลหน้าพระธาตุ ตำบลไร่หลักทอง อำเภอพนัสนิคม
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลบ้านช้าง อำเภอพนัสนิคม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลกุฎโง้ง อำเภอพนัสนิคม
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลบ้านช้าง ตำบลนามะตูม อำเภอพนัสนิคม

2. ยุทธศาสตร์/แนวทางการพัฒนา

2.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- 2.1.1 แนวทางการก่อสร้าง ปรับปรุง ถนน สะพาน ทางเท้า ท่อระบายน้ำ
- 2.1.2 แนวทางการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่ออุปโภค บริโภค
- 2.1.3 แนวทางการพัฒนาระบบไฟฟ้า และไฟฟ้าสาธารณะ
- 2.1.4 แนวทางการพัฒนาระบบจราจร
- 2.1.5 แนวทางการพัฒนาระบบสื่อสาร โทรคมนาคม
- 2.1.6 แนวทางการบริหารจัดการระบบผังเมือง
- 2.1.7 แนวทางการพัฒนาสวนสาธารณะ ลานกีฬา สนามกีฬา

2.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

- 2.2.1 แนวทางการพัฒนา ส่งเสริม การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
- 2.2.2 แนวทางการปรับปรุง ส่งเสริม สนับสนุนระบบบริหารจัดการขยะ และระบบกำจัดขยะรวม
- 2.2.3 แนวทางการปรับปรุง ส่งเสริม สนับสนุนระบบบริหารจัดการน้ำเสีย ระบบบำบัดน้ำเสียรวม และสิ่งปฏิกูล
- 2.2.4 แนวทางการพัฒนาเมืองสู่เมืองคาร์บอนต่ำ

2.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต

- 2.3.1 แนวทางการจัดการและสนับสนุนระบบการศึกษา กระบวนการเรียนรู้ทุกระดับ ทุกประเภท และพัฒนาการศึกษา รองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- 2.3.2 แนวทางการพัฒนาคุณภาพบุคลากรทางการศึกษา
- 2.3.3 แนวทางการพัฒนา อาคารสถานที่ และอุปกรณ์การเรียนการสอนทางการศึกษา
- 2.3.4 แนวทางการก่อสร้าง ปรับปรุงตลาดจำหน่ายสินค้า และร้านค้าชุมชน
- 2.3.5 แนวทางการส่งเสริมอาชีพ และพัฒนารายได้ให้แก่ประชาชน

- 2.3.6 แนวทางการป้องกัน รักษา และส่งเสริมสุขภาพอนามัย
- 2.3.7 แนวทางการส่งเสริม และจัดสวัสดิการให้กับประชาชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ และผู้ด้อยโอกาส
- 2.3.8 แนวทางการจัดสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมของสถาบันครอบครัว เด็ก และเยาวชน
- 2.3.9 แนวทางการส่งเสริมการสร้างระบบการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินให้แก่ ประชาชน
- 2.3.10 แนวทางการส่งเสริม สนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติด
- 2.3.11 แนวทางการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง ภายใต้วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย และเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ
- 2.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี และการท่องเที่ยว
- 2.4.1 แนวทางการจัด สนับสนุน และส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณี
- 2.4.2 แนวทางการจัด สนับสนุน และส่งเสริมการจัดกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- 2.4.3 แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว และสถานที่ท่องเที่ยว
- 2.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการบริหารจัดการองค์กร
- 2.5.1 แนวทางการพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคล โดยมีหลักสมรรถนะ คุณธรรม และความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน
- 2.5.2 แนวทางการพัฒนาโครงสร้างทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมให้ได้มาตรฐาน และเอื้อต่อการทำงานและการให้บริการประชาชน
- 2.5.3 แนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการภายในองค์กรภายใต้หลักการ ความโปร่งใส และตรวจสอบได้
- 2.5.4 แนวทางการพัฒนาองค์กรสู่ประชาคมอาเซียน
- นโยบายการพัฒนาเทศบาลของนายกเทศมนตรีเมืองพนัสนิคม 5 ด้าน

1. เมืองปลอดภัย

คือ เมืองที่ประชากรผู้อยู่อาศัย มีความปลอดภัยจากอาชญากรรม และภัยพิบัติต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ประชาชนอยู่อย่างมีความสุขและปลอดภัยจากอาชญากรรมจากภัยพิบัติต่าง ๆ ทั้งที่เกิด อาหภัยธรรมชาติและน้ำมีอมนุษย์ ประกอบด้วย

1.1 เพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รักษาความสงบเรียบร้อยของ ชุมชน สถานที่ราชการ ป้องกันอาชญากรรม โดยร่วมมือกับสถานี ตำรวจภูธรเมืองพนัสนิคม

1.2 เตรียมความพร้อมเพื่อปฏิบัติการในสถานการณ์ฉุกเฉิน อุบัติภัย ภัยธรรมชาติ เช่น จัดเตรียม บุคลากร รถยนต์ดับเพลิง และอุปกรณ์ให้เพียงพอและมีความพร้อม ตลอด 24 ชั่วโมง

1.3 กำหนดมาตรการและดำเนินการออกตรวจพื้นที่จุดเสี่ยง เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ประชาชนในการรักษาความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สิน

1.4 จัดให้มีและดูแลไฟฟ้าแสงสว่างตามถนน - ซอยอย่างทั่วพื้นที่ในจุดเสี่ยงที่มีความมืด โดยติดตั้งเสาไฟฟ้า เพื่อลดการเกิดเหตุอาชญากรรม ขจัดแหล่งมั่วสุมของผู้สร้าง ความเดือดร้อนให้ประชาชนตามถนนและสถานที่สาธารณะต่างๆ

2. เมืองสะอาด

คือ เมืองที่มีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ และมีภาวะเอื้อต่อการอยู่อาศัยและดำรงชีวิตที่ดีของประชากร มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาด้านการรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองและมีสิ่งแวดล้อมที่ดี ประกอบด้วย

2.1 เพิ่มประสิทธิภาพของระบบสุขาภิบาลในเขตเทศบาล เช่น การทำความสะอาดถนน การกำจัด ขยะมูลฝอย การรักษาความสะอาดตลาดสด ส่งเสริมให้ร้านค้า ร้านอาหารเข้มงวดในการรักษาความสะอาด

2.2 สร้างจิตสำนึกเด็กและเยาวชน ประชาชน ให้รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของบ้านเมืองให้คงเอกลักษณ์ความเป็นเมืองสะอาด

2.3 ส่งเสริมการสร้างวินัยที่ดีของคนในเทศบาล ให้ช่วยกันดูแลถนนที่สาธารณะ ให้มีความสะอาด และเป็นระเบียบเรียบร้อย

2.4 รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน

2.5 ส่งเสริมให้คนในเขตเทศบาลมีการประหยัดพลังงาน และใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.6 สนับสนุนการนำเทคโนโลยีอย่างง่าย หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการป้องกันและจัดการมลพิษ เช่น การใช้น้ำจืดในทรียม้าบำบัดน้ำเสีย

2.7 ส่งเสริมและใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3. เมืองคุณภาพชีวิต

คือ เมืองที่มีสภาวะแวดล้อม ที่เอื้อให้ผู้อยู่อาศัยมีสุขภาพสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ในสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจดี ผู้ด้อยโอกาสได้รับการ สงเคราะห์ตามสมควร มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียง มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนในเขตเทศบาล ด้านการศึกษาที่เศรษฐกิจดี สุขภาพดี จิตใจแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึง ประกอบด้วย

3.1 ด้านการศึกษา

ส่งเสริมพัฒนาทางการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม ประกอบด้วย

1. จัดให้มีการศึกษาแก่นักเรียนได้เรียนฟรี ตามนโยบายรัฐบาล
2. จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน จัดสื่อการเรียนที่มีคุณภาพให้ เพียงพอต่อความต้องการของ นักเรียน เช่น นมสำหรับเด็ก คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา ให้ครบทุกจุด
3. เพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูอาจารย์ ทุกสถานศึกษา ให้มีความรู้และวิถฐานะในการสอนให้เด็กนักเรียนมีความรู้เป็นเลิศทางวิชาการ

3.2 ด้านเศรษฐกิจ

พัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชน และพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ก่อให้เกิดเศรษฐกิจชุมชนเพิ่มพูน รายได้ของประชาชน ประกอบด้วย

1. ปรับปรุงตลาดจำหน่ายสินค้าให้ได้มาตรฐาน
2. จัดศูนย์อาหารร่อยประจำท้องถิ่นที่งานถนนคนเดิน แหล่งท่องเที่ยวเมืองจ๊กสาน บริเวณหน้าวัดเกาะแก้วนครสวรรค์
3. ประชาสัมพันธ์แนะนำสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เพื่อดึงดูด นักท่องเที่ยว เช่น ด่านานพระรถเมรี หอพระพนัสบดี หอพระพุทรมิ่งเมือง เพื่อสร้างรายได้แก่คน ในท้องถิ่น
4. ส่งเสริมให้ประชาชนประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ และ ลดรายจ่ายในครัวเรือน
5. ส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดเศรษฐกิจเมืองโดยรวม เช่น การส่งเสริม การท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม ของท้องถิ่น
6. พัฒนาแหล่งเงินทุนและช่องทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อประกอบอาชีพให้แก่คนในชุมชน

7. นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน

3.3 ด้านสุขภาพ

ดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพอนามัย สมบูรณ์แข็งแรง ทั้ง ร่างกาย จิตใจ รวมทั้งดูแลสวัสดิการของผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ให้มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สร้าง สถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง ประกอบด้วย

1. จุดบริการพื้นฐานให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชน เช่น การดูแลเอาใจใส่ประชาชนใหม่ ความสุข แก้ไขความเดือดร้อนของประชาชน
2. เพิ่มประสิทธิภาพด้านการสาธารณสุข ให้บริการตรวจรักษาพยาบาลแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง จัดหายาเวชภัณฑ์เครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัย และจัดหาแพทย์มาตรวจ รักษาพยาบาลประชาชน และบริการออก หน่วยสาธารณสุขเคลื่อนที่
3. จัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี เด็กเร่ร่อน ให้มีสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือ ดำรงชีวิตอยู่อย่างเป็นสุข
4. ส่งเสริมและให้ความสำคัญต่อสถาบันครอบครัว โดยการจัดกิจกรรมของคนในชุมชน ให้สังคมอบอุ่นและมีความเอื้ออาทรต่อกัน

4. เมืองวัฒนธรรม

คือ เมืองที่มีขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ศิลปะและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้รักษาเอกลักษณ์ และวัฒนธรรม สืบสานให้คงอยู่คู่เทศบาลเมืองพนัสนิคมตลอดไป ประกอบด้วย

- 4.1 ตกแต่งเมือง หรือกำหนดให้มีสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ และภูมิปัญญาของท้องถิ่นเทศบาลเมืองพนัสนิคมตามจุดที่เหมาะสม
- 4.2 ส่งเสริม ฟันฟู และสืบสานภูมิปัญญาของท้องถิ่น
- 4.3 อนุรักษ์แหล่งศิลปกรรม แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม เช่น หอพระพนัสนิคม หอพระพุทธมิ่งเมืองให้เป็นมรดกที่สำคัญของท้องถิ่น
- 4.4 พัฒนารูปแบบการจัดงานประเพณีบุญกลางบ้านและเผยแพร่เครื่องจักสานพนัสนิคม และการจัดงานไหว้พระจันทร์ ให้มีความแปลกใหม่ หลากหลาย เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย และอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่มีมาแต่ ดั้งเดิมให้สืบสานต่อไป
- 4.5 ส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญของชาติ ศาสนา และงานประเพณี เช่น วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ ฯลฯ
- 4.6 อนุรักษ์วัฒนธรรมและของดี ของท้องถิ่น เช่น เอ็งกอ ปรีศนาการทายโจ๊ก

5. เมืองธรรมาภิบาล

คือ เมืองมีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเทศบาลเมืองพนัสนิคมให้เป็นเมืองธรรมาภิบาล มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภายในเทศบาล ประกอบด้วย

- 5.1 บริหารจัดการ โดยใช้มาตรการทางกฎหมายมาช่วยในการจัดการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนา
- 5.2 บริหารงานโดยใช้หลักคุณธรรม สร้างจิตสำนึกให้พนักงาน ลูกจ้างอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด
- 5.3 พัฒนาระบบและช่องทางให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการให้บริการการแจ้งข้อร้อง ทุกข้อร้องเรียนได้โดยง่าย
- 5.4 ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วม ตรวจสอบ ร่วมประเมิน ร่วมรับผิดชอบ
- 5.5 ปรับปรุงระบบ และขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ให้มีความรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน
- 5.6 เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจ ให้เกิดความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด

6. รางวัลต่าง ๆ ที่เทศบาลเมืองพนัสนิคมได้รับ

1. ได้รับการคัดเลือกจากองค์การอนามัยโลก (WHO) และกระทรวงสาธารณสุข ให้เป็นเทศบาลนำร่องในโครงการ “เมืองน่าอยู่” 1 ใน 5 ของเทศบาลทั่วประเทศ
2. รางวัลพระราชทาน เทศบาลนำอยู่อย่างยั่งยืน ปี2555
3. รางวัลดีเลิศ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ประจำปี พ.ศ. 2537”
4. นายวิชัย อัมราลิขิต นายกเทศมนตรีเมืองพนัสนิคม ได้รับการคัดเลือกจากกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม เป็นบุคคลผู้กระทำความดี โครงการเมืองไทยเมืองคนดี ประจำปี 2555
5. รางวัลจากกระทรวงวัฒนธรรม มอบรางวัลวัฒนธรรม เพื่อแสดงว่าเทศบาลเมืองพนัสนิคม เป็นผู้ทำประโยชน์ด้านองค์กรที่ส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
6. รางวัลเชิดชูเกียรติจากกระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่น ที่ส่งเสริมการดำเนินงานวัฒนธรรมด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

7. เทศบาลเมืองพนัสนิคม เป็น 1 ใน 10 ของลำดับประเภทนิติบุคคลที่ลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ได้สูงสุด ในโครงการทำดีเพื่อแผ่นดิน ลดคาร์บอน ลดโลกร้อน เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2555 จากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สรุป

เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย เติบโตแบบยั่งยืน และช่วยกระจายรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความแตกต่าง จำเป็นต้องพัฒนา และส่งเสริม การจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม โดยจะประกอบไปด้วยภาครัฐ และภาคเอกชน ในระดับนโยบาย และพื้นที่ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในชุมชนท้องถิ่น และสถาบันการศึกษาในพื้นที่นั้น ๆ และจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐอย่างจริงจัง การจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม จึงจะประสบความสำเร็จ และเป็นจริงได้ ดังตัวอย่าง “พนัสนิคมชุมชนนำอยู่” ในจังหวัดชลบุรี

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผู้ที่ควรมีส่วนร่วมกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของประเทศไทย รวมทั้งแนวการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม และยกระดับความสามารถในการแข่งขันทั้งระบบ การศึกษานี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัย (Methodology) เป็นซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 ลักษณะ ได้แก่ 1. ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้จากการค้นคว้าจากเอกสารของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ตลอดจนวรรณกรรมทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนา และจัดการท่องเที่ยวของประเทศไทย เพื่อนำมาวิเคราะห์ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม รวมถึงประโยชน์ของการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม จากนั้นจึงนำเสนอในเชิงพรรณนาความ เพื่อให้เห็นถึงแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม และจัดทำรูปแบบในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของประเทศไทย ซึ่งผลการศึกษาสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

สรุป

1. ศึกษาผู้ที่ควรมีส่วนร่วมกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของประเทศไทย

กลุ่มผู้ที่ควรมีส่วนร่วมกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม จะประกอบไปด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

1.1 ซึ่งกลุ่มผู้มีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว แบ่งตาม Value Chain จะประกอบด้วย 3 ระดับ คือ

1.1.1 ผู้มีส่วนร่วมที่อยู่ในห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) การท่องเที่ยว โดยตรง หมายถึงผู้ประกอบการ และบุคลากรด้านต่าง ๆ ที่ให้บริการกับนักท่องเที่ยวโดยตรง ตัวอย่างเช่น โรงแรม บริษัททัวร์ สถานที่ท่องเที่ยว ท่องเที่ยวชุมชน ร้านค้า ร้านอาหาร สถานบริการ ด้านสุขภาพ สถานบันเทิง ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ (เครื่องบิน รถโดยสาร รถไฟ)

1.1.2 กลุ่มผู้มีส่วนร่วมในฐานะผู้สนับสนุนห่วงโซ่ (Value Chain) การท่องเที่ยว (Supporting) หมายถึง กลุ่มผู้ประกอบการ และบุคลากรด้านต่าง ๆ ที่ไม่ได้ให้บริการกับนักท่องเที่ยวโดยตรง แต่มีส่วนร่วมในทางอ้อม ในฐานะผู้ดำเนินกิจกรรมที่สนับสนุนผู้ประกอบการใน Value Chain การท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น ชาวนา เกษตรกร ยานยนต์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน สาธารณสุข การคมนาคม โดยเฉพาะหน่วยงานระดับนโยบายทั้งภาครัฐ และเอกชน และหน่วยงานระดับพื้นที่ ที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุน อุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เติบโตได้อย่างยั่งยืน

1.1.3 กลุ่มผู้มีส่วนร่วมที่อยู่นอก Value Chain ท่องเที่ยว แต่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว หมายถึงผู้ประกอบการและบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว แต่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในทางบวกหรือทางลบ ตัวอย่างเช่น บ้านเรือน ที่พักอาศัย โรงเรียน ชุมชน รวมถึงประชาชนทั่วไป ที่ใช้สถานที่ อาคาร ร้านค้า หรือใช้บริการร่วมกับนักท่องเที่ยวและได้รับผลกระทบจากนักท่องเที่ยวทางใดทางหนึ่ง

กลุ่มผู้มีส่วนร่วมที่อยู่นอก Value Chain กลุ่มนี้อาจไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองมีส่วนร่วมต่อการท่องเที่ยว ไม่เข้าใจและไม่เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว รวมถึงผู้ได้รับผลกระทบในทางลบ ซึ่งอาจนำไปสู่การดำเนินงานที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวได้โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

1.2 นอกจากนี้ผู้ที่ควรมีส่วนร่วมกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม แบ่งตามโครงสร้างการจัดการท่องเที่ยว แบ่งได้ 2 ระดับ คือ

1.2.1 ระดับนโยบาย จะประกอบไปด้วยหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่สนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวระดับมหภาค

กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ช.ช.) ซึ่งจะประกอบไปด้วยภาครัฐและเอกชน ทำงานร่วมกัน

สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

1.2.2 ระดับพื้นที่ จะประกอบไปด้วยหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่สนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่ และ Cluster

ระดับจังหวัด จะมีหน่วยงานที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการด้านการท่องเที่ยว

สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ระดับจังหวัด หรือพื้นที่
ชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ

2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมในปัจจุบันนั้น จะประกอบไปด้วยหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน

2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ ในระบบเศรษฐกิจ โดยประกอบด้วยยุทธศาสตร์หลัก 6 ด้าน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ

สิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยยุทธศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

2.2 แผนปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน

แผนปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน จัดทำโดยสำนักเลขาธิการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ประกอบด้วย ด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุข ด้านสื่อสารมวลชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านสังคม ด้านพลังงาน และด้านป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยด้านที่มีความเกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

2.2.1 ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหน่วยงานภาครัฐ ให้มีความทันสมัย กะทัดรัด ปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์ และมีประสิทธิภาพสูง สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของประชาชนได้ รวมถึงการพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลให้สามารถดึงดูดรักษา และจูงใจผู้มีความสามารถ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ใน ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และ ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

2.2.2 ด้านเศรษฐกิจ โดยมีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ การเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการบริการ ส่งเสริมการรวมกลุ่มในภูมิภาค (Regional integration) และ การพัฒนาธุรกิจชุมชน เพื่อก่อให้เกิดการยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิต โดยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม และ ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)

จัดทำขึ้นบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับมุ่งประเด็นการพัฒนาไปที่การเตรียมความพร้อมของคน สังคม และ ระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยยุทธศาสตร์ประกอบด้วย 10 ยุทธศาสตร์หลัก ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่

ความมั่งคั่งและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ 10 ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและ ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย และยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

2.4 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)

มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการวางรากฐานและแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างสมดุลของการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ตลอดจนให้ความสำคัญกับการทำงานอย่างบูรณาการกับภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ทางการท่องเที่ยวของประเทศ คือ “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน” โดยประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลการท่องเที่ยวไทยผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทย และการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ

2.5 กรอบยุทธศาสตร์ของหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว

2.5.1 แผนยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2560 – 2564

จัดทำขึ้นเพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายการท่องเที่ยวและกีฬามีความต่อเนื่องจากการดำเนินยุทธศาสตร์เดิมให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระดับอื่น ๆ ภายใต้วิสัยทัศน์

“มุ่งพัฒนาและบูรณาการด้านการท่องเที่ยวและกีฬา สร้างเสริมการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมประเทศ” โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแหล่ง สินค้า บริการ การอำนวยความสะดวกและการสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทยผ่านการตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนการออกกำลังกายกีฬาพื้นฐานและกีฬามวลชน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมและสนับสนุนกีฬาเป็นเลิศและกีฬาอาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาและการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบูรณาการการบริหารจัดการการจัดการการท่องเที่ยวและกีฬาทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ

2.5.2 แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2560 – 2564)

มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของประเทศจาก Value for Money ไปสู่แหล่งท่องเที่ยวที่รองรับนักท่องเที่ยวระดับคุณภาพมากขึ้น ตลอดจนผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึงการเสริมสร้างผู้ประกอบการและแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานโดยมีวิสัยทัศน์ คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นผู้นำในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมอย่างยั่งยืน ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มรายได้ทางการท่องเที่ยวหรือรายจ่ายของนักท่องเที่ยวจากการขยายตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวผ่านการบริหารความสัมพันธ์เครือข่ายและการส่งเสริมพื้นที่ท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาองค์กรสู่การเป็นองค์กรที่สมรรถนะสูง โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการบริการและเพิ่มผลิตภาพของบุคลากร

2.5.3 แผนยุทธศาสตร์องค์กรการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (พ.ศ. 2560 – 2563)

มุ่งเน้นการพัฒนาให้เกิดความสมดุลใน 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ตอบสนองค่านโยบายของ

รัฐบาลทุกระดับ โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “เป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อสร้างชุมชนแห่งความสุข” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ประสานและส่งเสริมภาคีในการพัฒนาโดยเครือข่าย
ประชารัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาขีดความสามารถในพื้นที่ผ่านกระบวนการ
มีส่วนร่วมอย่างบูรณาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ขับเคลื่อนการพัฒนาในพื้นที่เพื่อสร้างต้นแบบการ
พัฒนาด้วยแนวคิดการมีส่วนร่วม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบบริหารจัดการอย่างยั่งยืนและมีธรรมาภิบาล

2.6 กรอบยุทธศาสตร์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

2.6.1 แผนยุทธศาสตร์ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช (พ.ศ. 2559 – 2564)

มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ด้วยกลยุทธการ
ส่งเสริม กระตุ้น และปลูกจิตสำนึกให้ ชุมชนมีความรู้สึกหวงแหน และการมีส่วนร่วมในการดูแล
ทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความสามารถ
หลากหลายทางชีวภาพ สำหรับเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า แหล่งอาหาร
แหล่งนันทนาการ และการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “เพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้ได้
ร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศภายในปี พ.ศ. 2569” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สงวน อนุรักษ์ พื้นฟู และจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่าง
บูรณาการและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 อนุรักษ์ พื้นฟูระบบนิเวศป่าต้นน้ำเพื่อรักษาสมดุล
ธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ป้องกัน ลดผลกระทบและปรับตัวเพื่อรับมือกับภัย
ธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 เพื่อมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรและทรัพยากร
ป่าไม้

โดยแผนยุทธศาสตร์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ได้มี
บริบทที่เกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 สงวน อนุรักษ์ พื้นฟู และ
จัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างบูรณาการและยั่งยืนและยุทธศาสตร์ที่ 2 อนุรักษ์ พื้นฟูระบบนิเวศป่าต้น
น้ำเพื่อรักษาสมดุลธรรมชาติ ที่คำนึงถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งจะต้องมีการวางแผนร่วมกัน
ระหว่างกรมการท่องเที่ยว กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และหน่วยงานอื่น ๆ

ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแนวทางและมาตรฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยว และทำให้เกิดการจัดการ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ทรัพยากรน้ำและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการและยั่งยืน

2.6.2 แผนยุทธศาสตร์กรมศิลปากร (พ.ศ. 2557 – 2559)

กรมศิลปากร ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ สืบทอด สร้างความตระหนักในคุณค่าต่อยอด และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศไทยโดยมีวิสัยทัศน์ คือ “เป็นสถาบันหลักในการสร้างทุนทางปัญญาแก่คนไทยในด้านการอนุรักษ์และสร้างสรรค์มรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติ” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพมาตรฐานในการธำรงรักษาจารีต ประเพณี มรดกทางศิลปวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างสรรค์ ต่อยอดเพิ่มคุณค่ามรดกทางศิลปวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อถ่ายทอดและเผยแพร่

โดยแผนยุทธศาสตร์ของกรมศิลปากรได้มีบริบทที่เกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างสรรค์ ต่อยอด เพิ่มคุณค่า มรดกทางศิลปวัฒนธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวด้านมรดก ศิลปวัฒนธรรม และการสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมชุมชนซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกทางวัฒนธรรม

2.6.3 แผนยุทธศาสตร์กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (พ.ศ. 2560 – 2564)

มุ่งเน้นการให้ความสำคัญในการพัฒนาฝีมือแรงงานทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ เพื่อเพิ่มศักยภาพกำลังแรงงานให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับทั้งระดับชาติและระดับสากลโดยมีวิสัยทัศน์ คือ “พัฒนาผลิตภาพแรงงานสู่ Thailand 4.0 (Labour Productivity Improvement Towards Thailand 4.0)” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงานให้ได้มาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การฝึกอบรมแรงงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการและแรงงานนอกระบบ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาฝีมือแรงงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบบริหารจัดการ

โดยแผนยุทธศาสตร์ของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้มีบริบทที่เกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยวในประเด็นของการพัฒนาบุคลากรและแรงงานในด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน ผ่านกลไกความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายทางการท่องเที่ยวในภาคส่วนต่าง ๆ

2.6.4 แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. 2560 – 2564)

แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. 2560 – 2564) มุ่งเน้นการทำให้ประชาชนมีรากฐานการดำรงชีวิตและพัฒนาสู่อนาคตได้อย่างมั่นคงและสมดุล ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “ประชาชนมีรากฐานการดำรงชีวิตและพัฒนาสู่อนาคตได้อย่างมั่นคงและสมดุลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มศักยภาพการพัฒนาสภาพแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การวางรากฐานการพัฒนาองค์กรอย่างสมดุล

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาภูมิภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

โดยแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงมหาดไทยได้มีบริบทที่เกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก มีความเกี่ยวข้องในด้านการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นให้สามารถเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการสร้างมูลค่าให้แก่สินค้า และเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มศักยภาพการพัฒนาสภาพแวดล้อม ในเรื่องของการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เพื่อที่จะให้การบริหารจัดการทรัพยากรมีความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ควบคู่ไปกับการดูแลรักษาธรรมชาติ และยุทธศาสตร์ที่ 3 ในเรื่องของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมืองให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความเจริญและน่าอยู่ จนสามารถเป็นเมืองท่องเที่ยวหรือเมืองเชื่อมโยงการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

2.6.5 แผนยุทธศาสตร์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2556 - 2561)

แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ควบคุม การจัดสรรและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการสร้างคุณค่าที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยอาศัยการเสริมสร้างระบบและกลไกการจัดการภายในให้สามารถดำเนินการกิจประสานกับเครือข่ายภาคีและผู้มีส่วนได้เสีย

ภายนอกอย่างมีพลังและสอดคล้องกลมกลืน โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “คงความสมบูรณ์ของธรรมชาติ พัฒนาและสนับสนุน ส่งเสริมให้ประชาชนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 บริหารจัดการน้ำผิวดินและใต้ดินอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 อนุรักษ์ ฟื้นฟูและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้ตอบสนองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 อนุรักษ์ ฟื้นฟูและบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่งยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริม อนุรักษ์ ฟื้นฟูและบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาองค์กร เครื่องมือ องค์ความรู้ จิตสำนึก และการมีส่วนร่วม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและจัดการมลพิษ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 เสริมสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการภัย พิบัติและระบบเตือนภัย

โดยแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีบริบทที่เกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยวในด้านของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งบนบก และทรัพยากรชายฝั่ง ซึ่งเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยต้องมีการจัดการอนุรักษ์ควบคุมมลพิษ และร่วมกันสร้าง เครื่องมือ กลไก รวมทั้งจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.6.6 ร่างกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ 20 ปี ด้านวัฒนธรรม ตามกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี กระทรวงวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรมได้จัดทำกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ด้านวัฒนธรรม ระยะ 20 ปี ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี โดยมีเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็น ศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมในระดับนานาชาติ มีภาพลักษณ์ความสัมพันธที่ดี และได้รับการยอมรับในเวทีทางวัฒนธรรมระดับสากล ผลักดันสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม เอื้ออาทร มีความปรองดองสมานฉันท์เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุน ให้ประเทศไทยมีรายได้และความมั่งคั่งจากอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และบริการทางวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “วัฒนธรรมสร้างคนดี สังคม สันติสุข ทูตทางวัฒนธรรมเพิ่มมูลค่าทาง

เศรษฐกิจไทยเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในระดับนานาชาติ” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน ในการอนุรักษ์และสืบ
ทอดวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและความเป็นไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อ
สร้างมูลค่าเพิ่ม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาวิจัย
และสร้างนวัตกรรมด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาศักยภาพการเสริมสร้างความสัมพันธ์เกียรติภูมิ
และภาพลักษณ์ที่ดีเพื่อ นำความเป็นไทยสู่สากล

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาทั่วโลกและยกระดับการบริหารจัดการงาน
วัฒนธรรม

โดยแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงวัฒนธรรมได้มีบริบทที่เกี่ยวข้องกับ
กรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ที่มีเป้าหมายในการส่งเสริมอุตสาหกรรม
วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจโดยมีการส่งเสริมและพัฒนาแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตลอดจนส่งเสริมประเพณีและเทศกาลสำคัญเพื่อให้เป็นเป้าหมายในการ
ท่องเที่ยว รวมไปถึงการสนับสนุนอุตสาหกรรมภาพยนตร์วีดิทัศน์ ตลอดจนพัฒนาระบบ
เทคโนโลยีสารสนเทศในการสนับสนุนการนำทุนและทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาต่อยอด เพื่อเพิ่ม
มูลค่าทางเศรษฐกิจ

2.7. กรอบยุทธศาสตร์รายประเด็นที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (พ.ศ. 2558 – 2593)

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้
จัดทำแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 โดยมีวิสัยทัศน์ คือ
“ประเทศไทยมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำตาม
แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน” ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานใน 3 เรื่องหลัก ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพ
ภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การลดก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการเติบโตที่
ปล่อยคาร์บอนต่ำ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

โดยแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้มีบริบทที่เกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน คือ แนวทางที่ 1 การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในประเด็นของการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสมบูรณ์และขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการลดความเสี่ยงของภาคการท่องเที่ยวต่อปัจจัยทางภูมิอากาศที่อาจเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต

2.7.2 แผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดิทัศน์ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2558 – 2593)

มุ่งเน้นการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดิทัศน์เพื่อมุ่งสู่การเป็นผู้นำด้านอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดิทัศน์ของอาเซียน และบ่มเพาะความคิดและพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์แก่เยาวชน รวมถึงผลักดันอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดิทัศน์ในด้านต่าง ๆ โดยมีวิสัยทัศน์คือ “ประเทศไทยมุ่งสู่การเป็นผู้นำอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดิทัศน์ของอาเซียน” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาบุคลากรในการผลิตให้เป็นมืออาชีพ สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาตลาดภาพยนตร์และวิดิทัศน์ไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมการปกป้องและคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของภาพยนตร์และวิดิทัศน์

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมความร่วมมือในการร่วมลงทุนระหว่างประเทศ รวมถึงธุรกิจถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาขีดความสามารถของอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดิทัศน์ รวมถึงพัฒนาระบบฐานข้อมูล และโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.7.3 แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2560 – 2564)

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนพิการและผู้ดูแลคนพิการสามารถเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากสิทธิ สวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการสาธารณะ รวมไปถึงสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งให้กับองค์กร เครือข่ายผู้นำ ตลอดจนระบบบริหารจัดการ โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง ดำรงชีวิตอิสระ ให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน” ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมพลังคนพิการและองค์กรด้านคนพิการให้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะให้ทุกคนเข้าถึงได้

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมการบูรณาการเครือข่ายและสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืน

โดยแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ โดยมีบริบทที่เกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ จัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ ในประเด็นของการพัฒนาระบบและกลไกต่าง ๆ ในการช่วยเหลือคนพิการ ในมิติของการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงได้ ในประเด็นของการพัฒนาสาธารณูปโภคที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์สร้างมาตรฐานของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

2.8. หน่วยงานสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม

2.8.1 คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ช.ช.)

ให้มีคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “ท.ท.ช.” ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย นายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

ไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรี แต่งตั้งจำนวนไม่เกินเจ็ดคน เป็นกรรมการ

ให้ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นกรรมการและเลขานุการ และอธิบดีกรมการท่องเที่ยว และผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้ แต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างน้อยด้านละ หนึ่งคน โดยต้องแต่งตั้งจากรายชื่อของผู้ซึ่งสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเสนอไม่ น้อยกว่าสองคนแต่ไม่เกินสี่คน เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของ คณะกรรมการ คณะกรรมการอาจมีมติให้เชิญรัฐมนตรีหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และ อำนาจโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องที่จะพิจารณาให้เข้าร่วมประชุมเป็นครั้งคราวในฐานะกรรมการด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้ซึ่งได้รับเชิญและมาประชุม มีฐานะเป็นกรรมการสำหรับการประชุมครั้งที่ได้รับ เชิญนั้น

2.8.2 สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรนิติบุคคลจัดตั้ง โดยพระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ.2544 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม 2544 เพื่อเป็นตัวแทนของผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งหลาย อันจะก่อให้เกิด ประโยชน์ในด้านการประสานงานอย่างมีระบบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าภาครัฐหรือ ภาคเอกชน เสนอแนะนโยบายที่สำคัญส่งเสริมให้มีระบบการรับรองคุณภาพระบบมาตรฐาน และระบบประกันคุณภาพของธุรกิจที่เกี่ยวกับสินค้าหรือบริการสำหรับนักท่องเที่ยว และส่งเสริม ผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ดำเนินการอย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรม และมีจรรยาบรรณ เพื่อสร้างเสริมประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีการพัฒนาก้าวหน้า

3. คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ โดยการ แต่งตั้งของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

โดยมีอำนาจหน้าที่ในการศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทาง แผนการปฏิรูป วิธีการ ปฏิรูป พร้อมกำหนดเวลาการปฏิรูป และข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้าน เศรษฐกิจ การเงิน การคลัง การเกษตร อุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่ง พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและ บริการให้สัมฤทธิ์ผล รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่สภามอบหมายนั้น คณะกรรมการ ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง การปฏิรูปการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบเพื่อความ

ยั่งยืน (Inclusive Tourism) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแบ่งปัน ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อมกับการท่องเที่ยว โดยกำหนดโครงสร้างเพื่อรับผิดชอบดูแลแนวทางการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และให้ความรู้เพื่อการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สร้างกลไกในการติดต่อเชื่อมโยง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้เข้มแข็ง รวมทั้งสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวและการให้บริการจากใจในฐานะของเจ้าบ้านที่ดี

นำเสนอแนวทางการพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับประเทศไทย ซึ่งสามารถสร้างการมีส่วนร่วมและยกระดับความสามารถในการแข่งขันทั้งระบบ

การจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม ต้องเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนร่วมจำนวนมาก ทั้งในและนอกอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ต่าง ๆ หลายด้าน เริ่มตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งเป็นกรอบการดำเนินงานหลักให้กับยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ของประเทศ จนถึงกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาซึ่งมีหน้าที่หลักในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวของประเทศ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่สนับสนุนการจัดการท่องเที่ยว

ดังนั้นปัจจัยที่สำคัญ จำเป็นต้องมีหน่วยงานกลาง (Center) ในทุกระดับ เพื่อคอยดูแลแนวทางการบริหารจัดการ (Guide) การมีส่วนร่วมให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

ระดับนโยบาย คู่มือนโยบายส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกระดับ ทั้งนโยบายแบบ Push และ Pull

Push คือ การแนะนำ ชี้แนะ อาจมีการบังคับด้วยกฎหมาย บทลงโทษ

Pull คือ การส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยินดีทำเอง โดยมีมาตรการแรงจูงใจ (Incentive) การลดหย่อนภาษี หรือการสมนาคุณ

ระดับพื้นที่คลัสเตอร์ จังหวัด จะต้องดูแลแนวทางและรูปแบบเชื่อมโยงการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างกัน ทำงานร่วมกับผู้มีส่วนร่วมทุกระดับในพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจ

ปกติการจัดการภาครัฐนั้นจะเป็นในรูปแบบการสั่งงานจากระดับบนลงสู่ระดับล่าง โดยการส่งข้อมูลจากระดับบน (ภาครัฐ) ไปสู่ระดับล่าง (ภาคประชาชน) เป็นการส่งข้อมูลจากภาครัฐไปสู่ท้องถิ่น หรือชุมชน

การจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับประเทศไทยนั้น จะเป็นการส่งต่อข้อมูลจากด้านล่าง คือภาคประชาชน หรือท้องถิ่นนั้น ๆ ขึ้นสู่ด้านบน (ภาครัฐ หรือระดับนโยบาย) ภาครัฐจะทราบถึงความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เพื่อที่ภาครัฐจะได้ตอบสนองความต้องการ

และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตรงจุด และการดำเนินโครงการใด ๆ ก็ตาม จำเป็นต้องสอบถามความคิดเห็นจากประชาชนหรือคนในท้องถิ่นนั้นก่อน และจำเป็นต้องมี Platform ในการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการ เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมเกิดประสิทธิภาพ และนำไปสู่การกระจายรายได้ลดความเหลื่อมล้ำ และเติบโตอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษารั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาผู้ที่ควรมีส่วนร่วมกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของประเทศไทย ศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่มีอยู่ในปัจจุบันและได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับประเทศไทย ซึ่งสามารถสร้างการมีส่วนร่วมและยกระดับความสามารถในการแข่งขันทั้งระบบ ผู้วิจัยจึงได้ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รัฐบาลกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนงาน ตลอดจนต้องมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม และจะต้องระบุหน่วยงานที่รับผิดชอบให้ชัดเจน

1.2 รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจัง ทั้งในเรื่องการให้ความรู้ และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม

1.3 รัฐบาลควรกำหนดนโยบาย หรือกฎหมาย ที่ช่วยส่งเสริม และยกเลิกกฎหมาย ที่เป็นอุปสรรคการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม

2. ข้อเสนอระดับพื้นที่

2.1 พัฒนากฎ ระเบียบ ที่ช่วยส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว

2.2 ช่วยสนับสนุนงบประมาณ ในการจัดทำ Platform เพื่อให้เกิดการสื่อสารกันระหว่างผู้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวทั้ง 3 ระดับ

2.3 สนับสนุนการมีส่วนร่วมในภาคประชาชน หรือระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่แท้จริงในการจัดการ

2.4 สนับสนุนสถาบันการศึกษาให้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว และพัฒนาบุคลากรให้มีความคิดสร้างสรรค์ในทางที่ถูกต้อง

3. ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

3.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเชิงปริมาณที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม เพื่อเก็บเป็นสถิติ และข้อมูลสำหรับให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์รวมถึงนำไปเป็นข้อมูลสำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของประเทศไทยต่อไป

3.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านใดบ้างที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม ให้เป็นรูปธรรมและบรรลุผลสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กนก ศรีขวัญ. การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. การพัฒนาการท่องเที่ยวเรื่องกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.
กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.2540
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภากการพิมพ์.2527.
- ฉันทิช วรรณถนอม. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.2552
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่7). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- นิคม จารุมณี. การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. มหาสารคาม: วิทยาลัยครู
มหาสารคาม สหวิทยาลัยอีสานเหนือ, 2536.
- นิคม จารุมณี. การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (2nd ed.ed.). กรุงเทพมหานคร:
ไอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์, 2544.
- นำชัย ทุนผล. การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2542.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2542
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา
ปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: การพิมพ์เกื้อกูล,
2506.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภากการพิมพ์
2549
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- ระเบียบวิธีวิจัยทางการท่องเที่ยว (research Methodology in Tourisim). กรุงเทพฯ: เพรสแอนด์
ดีไซน์, 2546.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. สารพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.

วิมล โรจนพันธุ์, ประชิต สกณะพัฒน์ และอุดม เขยกิจวงศ์. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: แสงดาว., 2548.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ. กรุงเทพฯ: , 2540.

สมบัติ กาญจนกิจ. นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

สมบัติ กาญจนกิจ. นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (2nd edition ed.). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.

สมลักษณ์ ไชยเสริฐ. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร. โอเดียนสโตร์, 2549.

สากล สถิตวิธานนท์. ภูมิศาสตร์ชนบท. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2542.

วิทยานิพนธ์

กนกวรรณ ดุงศรีแก้ว. การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ศึกษาเฉพาะกรณี: บ้านวังน้ำหมอก อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2549.

ชาติรี แก้วมา. แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2549.

หัตถดาว บุญपाल. ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนในเขตพื้นที่ตำบลสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530.

บุญชม ศรีสะอาด. รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบการควบคุม วิทยานิพนธ์. มหาสารคาม, 2549.

ปิยพร ทาวิกุล. ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: บ้านไหล่หิน ตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

พูลสุข หิงคานนท์. การพัฒนาารูปแบบการจัดการองค์การของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข วิทยาลัยพยาบาลสุโขทัย (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ สาขาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540).

รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์. การพัฒนาารูปแบบการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ศรัญญา เลิศมนไพโรจน์. การศึกษาความต้องการของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเนื้อหาวิชา
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
2550

สมาน อัสวภูมิ. การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาระดับ จังหวัด. (ปริญญาครุศาสตร์
ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

วารสาร, นิตยสาร

ทัศนีย์ ไทยาภิรมย์. การพัฒนาชุมชน. วิธีการระดมการมีส่วนร่วมของชาวชุมชน. นิตยสาร
ประชาสงเคราะห์,26,15, 2526.

เพชรศรี นนท์ศิริ. รูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตภาคเหนือตอนล่าง.
วารสารวิชาการการท่องเที่ยวนานาชาติ,8(2),47-66, 2556.

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. การมีส่วนร่วมของประชาชน. วารสารพัฒนาชุมชน,27,25-28,2527. 2531

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ปรีชา แดงโรจน์. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวผู้ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ไฟว์แอนด์โฟร์ ฟรันทิ่ง
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 – 2559 (ม.ป.ป.)
(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/
Summaryplan11_thai.pdf](http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/Summaryplan11_thai.pdf)2544

อกิน ระพีพัฒน์. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและ, 2527.

ภาษาต่างประเทศ

Cohen,J.M.& Uphoff,N.T. .Participation's place in rural development:Seeking clarity through
specificity. .World Development,8. 1980

Kemmis,S., & Mc Taggart, R (1998) The Action Research Planner. The International

Willer,D. Scientific, sociology: theory and method. N.J. USA: Prentice-Hall1967

Mill,R.C. Tourism the International Business. New Jersey: Prentice Hall1990

Pond,K.L. The professional guide – The traveler. New York: John Wiley & Sons. 1993

Stevens,L. Guide to starting and operating a successful travel agency. Wheaton: 1985

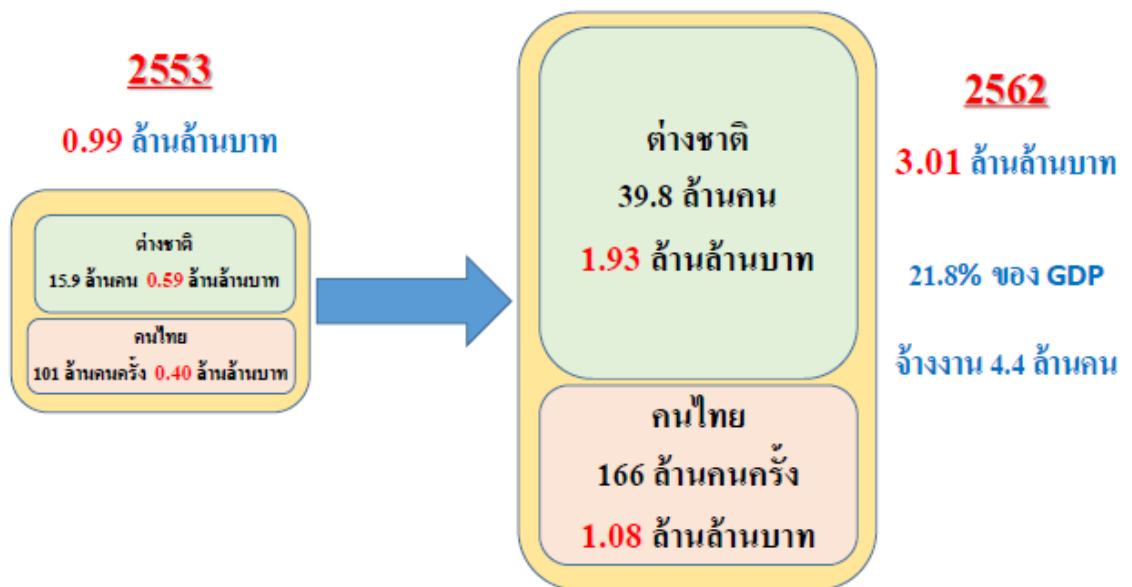
ภาคผนวก

ผนวก

ภาพการนำเสนอผลงานเอกสารวิจัย

เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม (Inclusive Tourism)

รายได้จากการท่องเที่ยวของไทยช่วง 10 ปีที่ผ่านมา

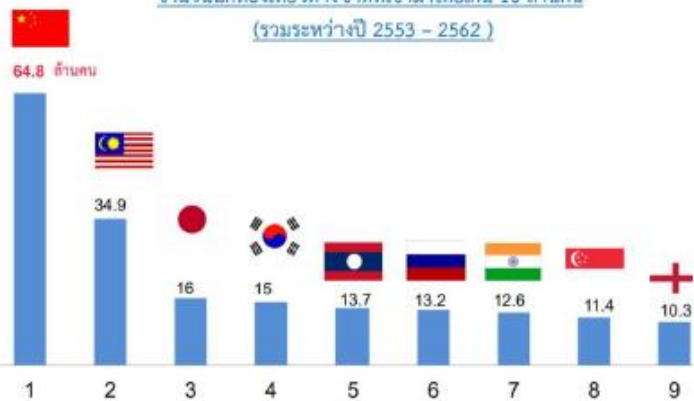
หนึ่งวันก่อนที่ดาวมาหยาจะถูกรปิด

รายได้จากการท่องเที่ยวไทย 8 เดือนแรก ปี 2562

โครงสร้างตลาดนักท่องเที่ยวหลักเพียงบางตลาด โดยเฉพาะตลาดจีนและอาเซียน

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาไทยเกิน 10 ล้านคน (รวมระหว่างปี 2553 - 2562)

**ไทยติด 1 ใน 5 ถึงขยะพลาสติก
ลงทะเลมากสุดในโลก!**

เปรียบเทียบอัตราค่าห้องพักเฉลี่ยของเมืองหลักในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ปัญหาหลักของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

มีการวางแผนการจัดการที่ดี
 การลงทุนที่เหมาะสมและคุ้มค่า
 เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
 ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชุมชน และวัฒนธรรม
 ลดการแข่งขันของผู้ประกอบการในพื้นที่
 สร้างมูลค่าเพิ่มจากอัตลักษณ์ที่ร่วมกันผลักดัน
 สร้างความยั่งยืนให้กับแหล่งท่องเที่ยว
 มีการกระจายประโยชน์ให้กับทุกภาคส่วนอย่างเหมาะสม

เศรษฐกิจดี

ความรักในท้องถิ่น

ท่องเที่ยวยั่งยืน

ไพรัตน์ เศษรินทร์ (2506)

“การมีส่วนร่วมของประชาชนอาจตีกรอบได้แตกต่างกัน แต่เดิมรัฐมองในแง่ของการเน้นการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำงาน และร่วมบำรุงรักษา มากกว่าร่วมสมทบด้านวัตถุและการเงิน ซึ่งอาจมีความจำเป็นอยู่ก็ตาม โดยภาพรวมแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้

- 1.) การร่วมมือในการศึกษาปัญหา สาเหตุของปัญหาและความต้องการของชุมชน
- 2.) ร่วมมือในการคิดวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชน
- 3.) ร่วมกำหนดทิศทาง แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
- 4.) ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ให้ได้ประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม
- 5.) ร่วมมือในการพัฒนาทรัพยากรที่มีขีดจำกัดเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ”

อภินันท์ ระพีพัฒน์ (2527) เหตุผลของการมีส่วนร่วม

- 1.) เข้าร่วมเพราะความเกรงใจ
- 2.) เข้าร่วมเพราะการถูกบังคับ
- 3.) เข้าร่วมเพราะมีสิ่งล่อใจ
- 4.) เข้าร่วมเพราะเข้าใจวัตถุประสงค์การเข้าร่วมดี
- 5.) เข้าร่วมเพราะมีประโยชน์ต่อชุมชนและตัวเอง

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527) ได้แยกแยะขั้นตอนที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

- 1.) การมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชาวชนบท
- 2.) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
- 3.) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติตาม
- 4.) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

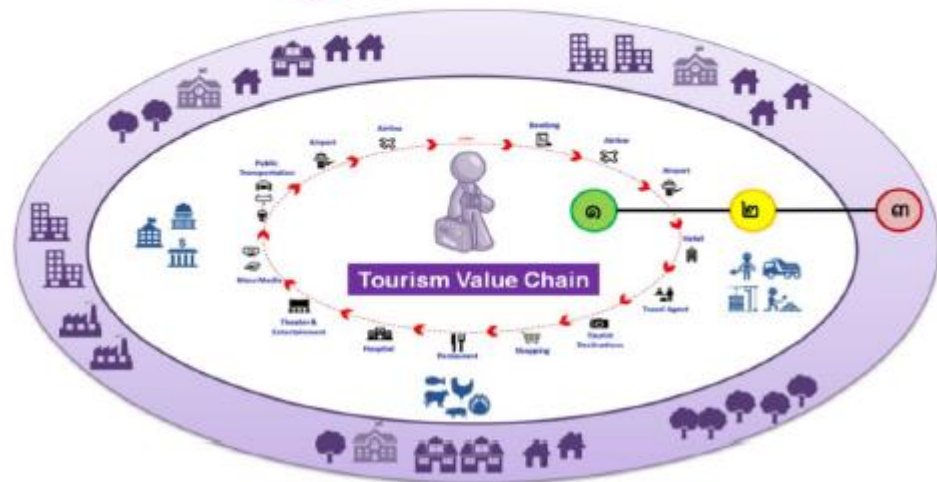
ปัญหาเรื่ององค์ประกอบพื้นฐานของการมีส่วนร่วม

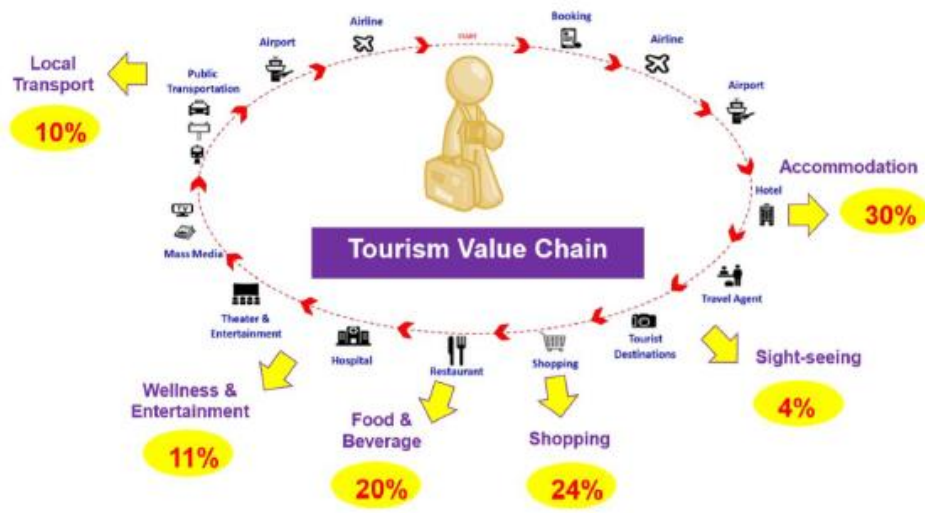
1. ต้องประกอบด้วยใครบ้าง ? **WHO**

2. ต้องร่วมกันทำอะไรบ้าง ? **WHAT**

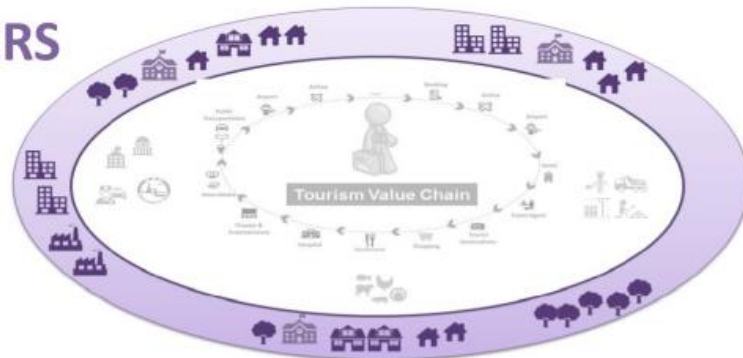
3. ต้องทำงานร่วมกันอย่างไร ? **HOW**

- กลุ่มผู้มีส่วนร่วม ๓ ระดับ :
- ๑. อยู่ใน Value Chain การท่องเที่ยวโดยตรง
 - ๒. สนับสนุน Value Chain การท่องเที่ยว (Supporting)
 - ๓. อยู่นอก Value Chain ท่องเที่ยว แต่ได้รับผลกระทบ

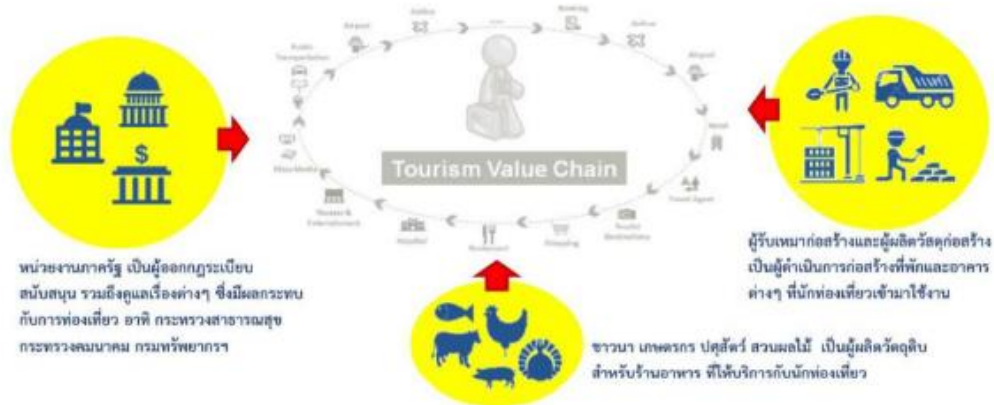

OTHERS

กลุ่มผู้มีส่วนร่วมที่อยู่นอก Value Chain ท่องเที่ยว ที่มิได้มีความเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในทางบวกหรือทางลบ เช่น บ้านเรือน ที่พักอาศัย โรงเรียน ชุมชน รวมถึงประชาชนทั่วไป ที่ใช้สถานที่ อาคาร หรือร้านค้า หรือใช้บริการ ร่วมกับนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจไม่รู้สึกว่าตนเองมีส่วนร่วมต่อการท่องเที่ยว ไม่เข้าใจ และไม่เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว และหากได้รับผลกระทบในทางลบ ก็อาจนำไปสู่การดำเนินการที่ส่งผลกระทบต่อกรท่องเที่ยว โดยรวม โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

Support to Tourism Industry

กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง:

- อยู่ใน Value Chain การท่องเที่ยวโดยตรง
- สนับสนุน Value Chain การท่องเที่ยว (Supporting)
- อยู่นอก Value Chain ท่องเที่ยว แต่ได้รับผลกระทบ

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว (Inclusive Tourism)

ภาครัฐ
ผู้ประกอบการเอกชน
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ชุมชน
สถาบันการศึกษา

ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแบ่งปัน

คุณวิชัย อัมราลิขิต
นายกเทศมนตรีเมืองพนัสนิคม

จุดเริ่มต้นการพัฒนา เปลี่ยนโฉม 'เมืองทางผ่าน'

บ้านกะเหรี่ยงคอยาว
แม่ฮ่องสอน

หมู่บ้านกะเหรี่ยงคอยาว ห้วยเสือเฒ่า แม่ฮ่องสอน

สิ่งที่ค้นพบจากการศึกษาฯ (1/2)

1. รูปแบบของการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว**มีได้หลายระดับ** ตั้งแต่การรวมกลุ่มการจัดการของชุมชนในชนบทเพื่อจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism) หรือ การรวมกลุ่มของผู้ประกอบการในเมือง เช่น สมาคมผู้ประกอบการวิสาหกิจในย่านราชประสงค์ ซึ่งร่วมมือกันทำให้เกิด Sky Walk เชื่อมการท่องเที่ยวในย่านกลางเมืองกรุงเทพฯ
 2. การจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่**เกิดขึ้นตามธรรมชาติ** ไม่ได้ผ่านการจัดตั้ง และเริ่มต้นจาก**ผู้นำโดยธรรมชาติ**ของชุมชน ที่เป็นผู้เริ่มชักจูงให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาทำงานร่วมกัน ส่วนใหญ่จะเป็นความร่วมมือของชุมชนหรือภาคเอกชนในพื้นที่ และ**ยังไม่ครอบคลุมทุกภาคส่วน** ที่ควรจะได้มาร่วมจัดการการท่องเที่ยวด้วยกัน
3. การจัดการการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในประเทศ**ยังขึ้นอยู่กับนโยบายภาครัฐ**ทั้งจากส่วนกลางและในพื้นที่ ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น เช่น ผู้ประกอบการภาคเอกชน ชุมชน รวมถึงสถาบันการศึกษาที่อยู่ในพื้นที่**ยังไม่ได้มีส่วนร่วมมากนัก** โดยอาจมีการรับฟังความคิดเห็นบ้าง แต่**ไม่ได้มีแนวคิดในการร่วมคิดร่วมทำมาตั้งแต่ต้น**

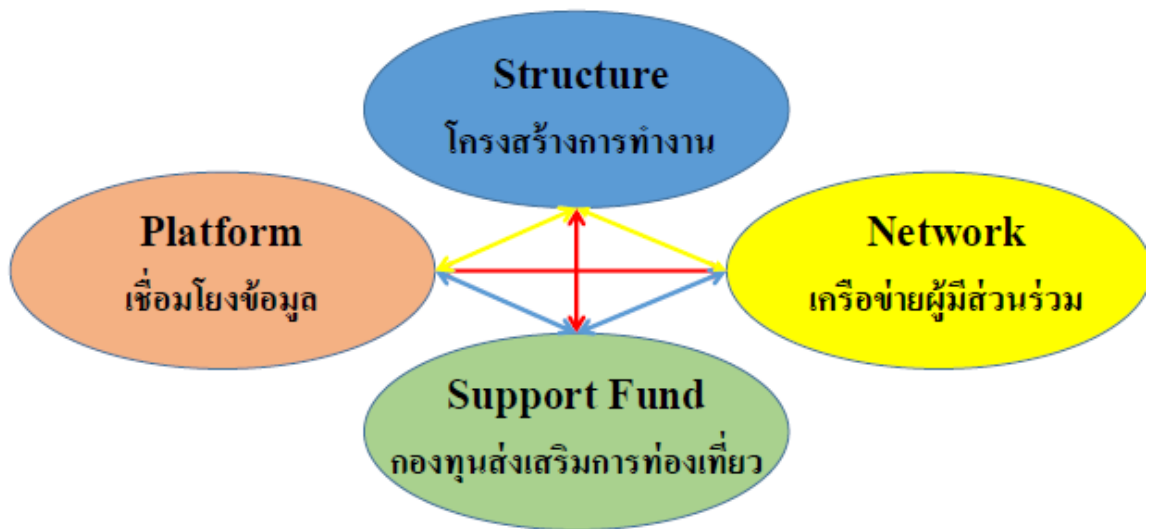
สิ่งที่ค้นพบจากการศึกษาฯ (2/2)

4. **โครงสร้างการสร้างความร่วมมือที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่ตอบสนองการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง** เพราะมุ่งที่จะสร้างแนวทางการพัฒนาในระดับที่ใหญ่กว่าชุมชนในพื้นที่ เช่น คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) คณะกรรมการเขตพัฒนาการท่องเที่ยว คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (ก.ร.อ.) เป็นต้น
 5. ผู้มีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวแต่ละระดับ **ยังมีความเข้าใจถึงบทบาทการมีส่วนร่วม**ด้านการท่องเที่ยว “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแบ่งปัน” ของคนในฐานะผู้มีส่วนร่วม**ที่ยังไม่เพียงพอ** อันอาจนำไปสู่การดำเนินการที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวได้โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์
6. หากต้องการสร้างความร่วมมือในพื้นที่ท่องเที่ยวต่างๆ **แกนหลักในการขับเคลื่อนควรเป็นคนในพื้นที่** โดยอาจมาจากผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิในสถาบันการศึกษา ส่วน**หน่วยงานภาครัฐควรมีบทบาทในด้านการส่งเสริม**ให้เกิดความร่วมมือเป็นหลัก ซึ่ง**หน่วยงานหลักที่ควรทำหน้าที่นี้ก็คือกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา**

กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาดูแลอะไรบ้างในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ผู้ประกอบการด้านที่พักแรม	กระทรวงมหาดไทย
ผู้ประกอบการสินค้าที่ระลึก	กระทรวงพาณิชย์
ผู้ประกอบการด้าน Logistic	กระทรวงคมนาคม
ผู้ประกอบการ นวด สปา	กระทรวงสาธารณสุข
ผู้ประกอบการด้านอาหาร	กระทรวงพาณิชย์, กระทรวงสาธารณสุข
แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	กระทรวงวัฒนธรรม
แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
บุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	กระทรวงแรงงาน
ชุมชนท่องเที่ยว	กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

แนวทางในการสร้างการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.)

นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม	ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม	นายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข	นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย
ปลัดกระทรวงกลาโหม	ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ	ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ปลัดกระทรวงพาณิชย์	ผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 7 คน
ปลัดกระทรวงแรงงาน	อธิบดีกรมการท่องเที่ยว
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	

คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว

ผู้ว่าราชการจังหวัด

ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้แทนกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นเลขานุการ

ผู้แทนภาครัฐกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนรวมกันไม่เกิน 30 คน

สัดส่วนระหว่างผู้แทนภาครัฐและผู้ทรงคุณวุฒิใกล้เคียงกัน

ผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างน้อยด้านละ 1 คน ซึ่งมาจากภาคชุมชน ภาคธุรกิจ ภาควิชาการ โดยต้องแต่งตั้งจากรายชื่อของผู้ซึ่งสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเสนอ ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม

Structure

จัดให้มีโครงสร้างที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องใน 2 ระดับ คือ
คณะกรรมการท่องเที่ยวจังหวัด (กททจ.) สำหรับระดับจังหวัด
คณะกรรมการท่องเที่ยวพื้นที่ (กททพ.) สำหรับระดับพื้นที่

โดยให้มีคณะกรรมการไม่เกินคณะละ 15 คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ ผู้แทนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หน่วยงานละ 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้แทนจากผู้ประกอบการ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันการศึกษาในพื้นที่ รวมกันไม่เกิน 10 คน โดยมีผู้แทนจากกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นเลขานุการคณะกรรมการ

คณะกรรมการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีวาระครั้งละ 2 ปี สามารถแต่งตั้งให้เป็นต่อได้ และในการแต่งตั้งใหม่ทุกครั้งจะต้องมีกรรมการเดิมในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (เพื่อให้เกิดการต่อเนื่องในด้านนโยบาย)

ให้คณะกรรมการเป็นผู้คัดเลือกประธานกรรมการจากกรรมการที่มีอยู่ โดยคณะกรรมการจะต้องประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยต้องมีรายงานการประชุมนำเสนอต่อกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และผู้ว่าราชการจังหวัด

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. แปลงนโยบายระดับชาติ ระดับกระทรวง เป็นแผนแม่บทและแผน การปฏิบัติราชการของกระทรวง
2. จัดทำและพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ประสานนโยบายและแผนไปสู่การ ปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทของกระทรวง รวมทั้งเร่งรัด ติดตามและประเมิน ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัด
3. ศึกษา วิเคราะห์ เพื่อจัดทำข้อมูลในการกำหนดคน นโยบาย จัดทำแผน งาน โครงการ รวมทั้งจัดทำและ ประสานแผนการปฏิบัติงานของกระทรวง
4. ติดตามและ ประสานความช่วยเหลือและความร่วมมือกับองค์กรหรือ หน่วยงานต่างประเทศ
5. ติดตามและ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน
6. ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่กิจกรรมและการปฏิบัติราชการของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย
7. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่ เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

Network

การให้ความรู้และสร้างเครือข่าย โดยจัดให้มีการอบรม คุยงาน และสร้างเครือข่ายระหว่างคณะกรรมการตามโครงสร้าง เพื่อสร้างให้เกิดความเข้าใจในแนวทางการมีส่วนร่วม ทั้งในด้านนโยบายภาครัฐ การร่วมกันวางแผนการพัฒนา การจัดสรรผลประโยชน์ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Support Fund

จัดสรรงบประมาณสำหรับการประชุมของคณะกรรมการตามโครงสร้างแต่ละคณะเดือนละ 1 ครั้ง เป็นเงินครั้งละ 10,000 บาท เพื่อให้เกิดกิจกรรมพบปะปรึกษากันในทุกวัน

โดยใช้งบประมาณที่ได้จากนักท่องเที่ยวผ่าน **กองทุนส่งเสริมการท่องเที่ยว** ที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาดูแลอยู่

ทุกโครงการที่ขออนุมัติเงินจากกองทุนส่งเสริมการท่องเที่ยวจะต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการ กททอ. และ กททพ. ในพื้นที่ก่อนเสมอ

หลักคั่นพิจารณาขออนุมัติเงินจากกองทุนส่งเสริมการท่องเที่ยวที่จะลงไปในพื้นที่ ต้องมีหนังสือแสดงความเห็นประกอบของ กททอ. และ กททพ. ส่งให้สำนักงบประมาณด้วยเสมอ เพื่อเป็นเอกสารประกอบการพิจารณา (จะเชื่อหรือไม่ก็ได้ แต่ต้องมีประกอบ)

กองทุนส่งเสริมการท่องเที่ยว ตาม พ.ร.บ. นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) 2562

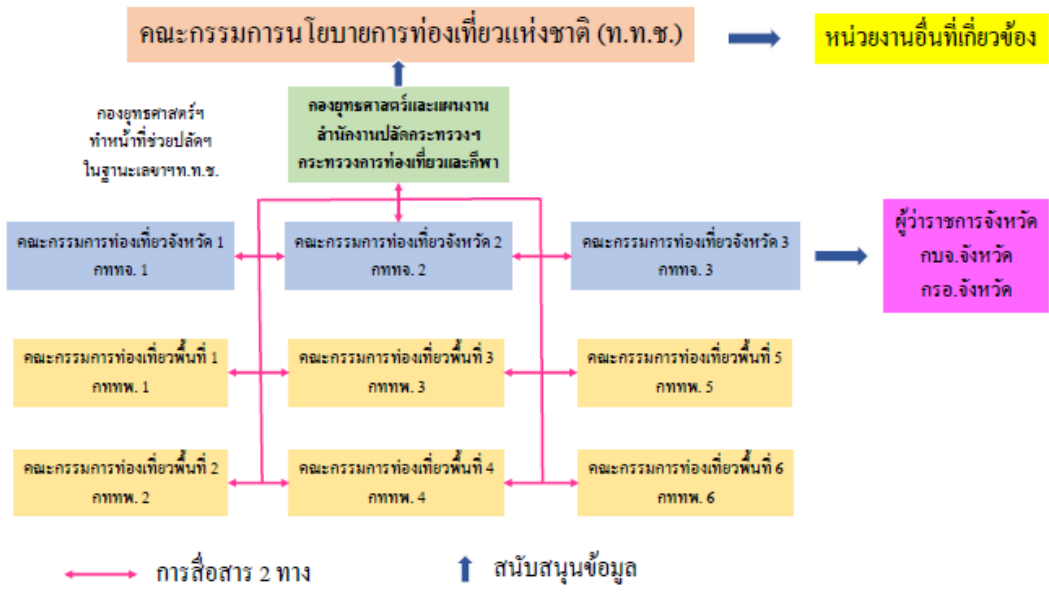
มาตรา 22

ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นในสำนักงานเรียกว่า “กองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการพัฒนาการท่องเที่ยว การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยว การพัฒนาทักษะด้านการบริหาร การตลาด หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว ในชุมชน การดูแลรักษาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมสินค้าทางการท่องเที่ยว ใหม่ ๆ ในท้องถิ่น รวมทั้งการจัดให้มีการประกนภัยแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในระหว่างท่องเที่ยวภายในประเทศ

มาตรา 24

เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นเงินอุดหนุนหรือเงินให้กู้ยืมแก่หน่วยงานของรัฐ เพื่อนำไปใช้ดำเนินงานตาม นโยบาย หรือแผนพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว
- (๒) เป็นค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือหรือสนับสนุนการท่องเที่ยว รวมทั้งเพื่อสนับสนุนการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย การฝึกอบรม การประชุม การประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่ข้อมูล
- (๓) เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีการประกนภัยแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในระหว่างท่องเที่ยว ภายในประเทศ
- (๔) เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน

Platform

ควรมีการสร้าง Platform เชื่อมโยง เพื่อให้คณะกรรมการทุกชุดในทั้ง 2 ระดับ สามารถติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และศึกษาแนวทางการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จของพื้นที่อื่น ๆ เพื่อเป็นต้นแบบ โดยให้มีการแสดงความความคิดเห็นอย่างเปิดกว้าง และสะท้อนความต้องการและความก้าวหน้าในการพัฒนาการท้องถิ่นในพื้นที่

ขอบคุณมากครับ

ประวัติย่อผู้วิจัย

- ชื่อ : นายธนศ วรศรีณย์
- วัน เดือน ปี เกิด : 11 พฤศจิกายน 2511
- การศึกษา :
- : ปริญญาโท บริหารธุรกิจ พ.ศ. 2539 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - : ปริญญาตรี บัญชีบัณฑิต พ.ศ. 2532 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - : หลักสูตรการปฏิบัติการจิตวิทยาฝ่ายอำนวยการ รุ่นที่ 110 (สจว.110) พ.ศ. 2554 สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
 - : หลักสูตรการบริหารจัดการความมั่นคงแห่งชาติ รุ่นที่ 2 (บมข.2) สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
 - : หลักสูตรพื้นฐานสำหรับกรรมการรัฐวิสาหกิจ รุ่นที่ 174 พ.ศ. 2556 สถาบันกรรมการบริษัทไทย
 - : Audit Committee Program รุ่นที่ 44 พ.ศ. 2556 สถาบันกรรมการบริษัทไทย
 - : หลักสูตรนักรับบริหารงบประมาณระดับสูง (นงส.) รุ่นที่ 3 พ.ศ. 2559 สำนักงบประมาณ กระทรวงการคลัง
 - : หลักสูตรผู้บริหารระดับสูงด้านการค้าและพาณิชย์ รุ่นที่ 9 (TEPCoT 9) พ.ศ. 2559 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
 - : หลักสูตรการบริหารการท่องเที่ยวสำหรับผู้บริหารระดับสูง รุ่นที่ 1 (TME1) พ.ศ. 2560 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
 - : หลักสูตรสำหรับผู้บริหารด้านหลักนิติธรรมและพัฒนา รุ่นที่ 2 (RoLD 2) พ.ศ. 2561 สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ)
 - : หลักสูตรการกำกับดูแลกิจการสำหรับกรรมการและผู้บริหารระดับสูงขององค์กรกำกับดูแล (Regulator) รัฐวิสาหกิจ และองค์กรมหาชน รุ่นที่ 20 (PDI 20) พ.ศ. 2562 สถาบันพระปกเกล้า

ประวัติการทำงานโดยย่อ

- : พ.ศ. 2534 - 2535 ผู้ช่วยผู้สอบบัญชี
สำนักงานสอบบัญชีไพร์ส วอเตอร์เฮาส์
- : พ.ศ. 2535 - ปัจจุบัน กรรมการผู้จัดการ
บริษัท ไทยเจมส์มาร์ทีเวลอปเมนต์ จำกัด
- : พ.ศ. 2538 - ปัจจุบัน กรรมการ
บริษัท เอส.บี.ที. เอสเตทดีเวลอปเมนต์ จำกัด
- : สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
พ.ศ. 2552 - 2558 กรรมการคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวและบริการ
พ.ศ. 2558 - ปัจจุบัน กรรมการบริหารสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
รองประธานคณะกรรมการการท่องเที่ยวและบริการ
- : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
พ.ศ. 2556 - 2557 กรรมการ และ กรรมการตรวจสอบ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
พ.ศ. 2563 - ปัจจุบัน กรรมการ และ กรรมการตรวจสอบ
- : สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
พ.ศ. 2549 - 2553 กรรมการด้านสินค้าที่ระลึก
พ.ศ. 2553 - 2557 รองประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวฯด้านพัฒนา
พ.ศ. 2557 - 2563 ที่ปรึกษาประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวฯ
พ.ศ. 2563 - ปัจจุบัน รองประธานสภาฯด้านยุทธศาสตร์
- : คณะกรรมการนโยบายท่องเที่ยวแห่งชาติ
พ.ศ. 2555 - 2558 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
- : องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
พ.ศ. 2561 - 2563 กรรมการตรวจสอบ
- : บริษัท ไทยแลนด์พริวิลิจ คาร์ด จำกัด
พ.ศ. 2562 - 2563 กรรมการ และ กรรมการตรวจสอบ
- ตำแหน่งปัจจุบัน : กรรมการบริหาร สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และ
กรรมการผู้จัดการ บริษัท ไทยเจมส์มาร์ทีเวลอปเมนต์ จำกัด